

Bijblad bij De Industriële Eigendom

Redactie:

Mr S. BOEKMAN

Ir C. M. R. DAVIDSON

Prof. Mr W. L. HAARDT

Prof. Mr E. A. VAN NIEUWEN-
HOVEN HELBACH

Mr J. PETERS

Mr W. M. J. C. PHAF

Mr J. W. VAN DER ZANDEN

Medewerkers:

Mr J. A. VAN ARKEL

Ir P. L. HAZELZET

Ir L. W. KOOY

Mr S. K. MARTENS

Drs C. H. J. VAN SOEST

Dr H. P. TEUNISSEN

Mr L. WICHERS HOETH

Adres der redactie: Willem Witsenplein 6 • 's-Gravenhage • Telefoon nr (070) 26 40 01

Verschijnt de 15e, 16e of 17e van iedere maand. Prijs f 30,— met inbegrip van het jaarregister per jaar; voor het buitenland f 35,—; afzonderlijke nummers f 3,—; het jaarregister afzonderlijk f 6,—.
Adres der administratie: Bureau voor de Industriële Eigendom, Willem Witsenplein 6, 's-Gravenhage, Tel. nr (070) 26 40 01.
Postgirorekening nr 17 300.

INHOUD VAN DEZE AFLEVERING:

Officiële mededelingen.

Het tweede voorontwerp van het Verdrag tot instelling van een Europees stelsel van octrooiverlening. — Personeel. — Herbenoeming van een buitengewoon lid van de Octrooiraad. — Register van octrooigemachtigden. — Erkenning van tentoonstellingen.

Artikelen.

Mr J. B. VAN BENTHEM, De Octrooiraad en het Merkenbureau in 1970 (blz. 207–210).

Prof. Mr E. A. VAN NIEUWENHOVEN HELBACH, Overgangsproblemen in het merkenrecht (blz. 210/4).

Jurisprudentie.

a. Rechterlijke beslissingen.

1. Octrooirecht.

Nr 56. Hof 's-Gravenhage, 5 november 1970, Rofarmi/Merck (in kort geding aan degene die op eens anders octrooi inbreukmakende preparaten heeft afgeleverd, op straffe van een dwangsom bevolen alle afgeleverde inbreukmakende preparaten terug te nemen, aan de octrooihouder een lijst van namen en adressen van de betrokken afnemers te verschaffen en alle teruggenomen preparaten te vernietigen).

Nr 57. President Rechtbank Rotterdam, 11 mei 1970, Merck/Promex (in kort geding aan gedaagden, die inbreukmakende farmaceutische preparaten hadden afgeleverd, bevolen een lijst van die afnemers te verschaffen, aan wie gedaagden 5000 of meer pillen hadden afgeleverd en die niet hebben gereageerd op brieven van hun procureur om terugzending; tevens eiseres gemachtigd om het vonnis op eigen kosten te plaatsen in „Medisch Contact” en „Pharmaceutisch Weekblad”, echter zonder daarbij namen of adressen van gedaagden te vermelden).

2. Merkenrecht.

Nr 58. Hof 's-Gravenhage, 24 mei 1967, Dobbelman/Sanders (toen in 1913 het merk „TIP-TOP” voor het eerst door appellante werd gebruikt, had het als merk onderscheidende kracht; een eens deugdelijk merk blijft deugdelijk, ook al verliest het aan onderscheidende kracht; met dit merk „TIP-TOP” stemt het merk „TOPTEN” in hoofdzaak en in elk geval op verwarrende wijze overeen; soortgelijke waren).

Nr 59. Hof 's-Gravenhage, 14 mei 1969, Dobbelman/Gaba (het woord Azuleen is een soortnaam en daarom als merk ondeugdelijk; het merk Azural 32 stemt niet in hoofdzaak, maar wel op verwarrende wijze overeen met het woordmerk Aronal).

Nr 60. Hof 's-Gravenhage, 19 november 1969, Vabuco/Rothmans (het woordmerk West Side voor sigaretten stemt verwarringstichtend overeen met een figuurmerk waarvan de woordcombinatie West End het hoofdbestanddeel vormt).

Nr 61. Hof 's-Gravenhage, 2 april 1969, Sert/S.A.G.A. (de onderhavige afbeeldingen van twee menselijke hoofden die ieder met een rietje samen uit één glas drinken, stemmen op verwarrende wijze overeen).

Nr 62. Rechtbank 's-Gravenhage, 12 mei 1970, Klima/Euroclima (het woord Euroclima heeft onderscheidende kracht als merk voor installaties voor klimatisering en ventilatie).

Nr 63. Hof 's-Gravenhage, 12 april 1967, Woltman Elpers/Schickedanz (de onderhavige afbeeldingen van een hand stemmen in hoofdzaak en op verwarrende wijze overeen; gelijke of soortgelijke of verwante waren).

(Vervolg inhoud volgende bladzijde)

(VERVOLG VAN DE INHOUD)

Nr 64. Hof 's-Gravenhage, 16 december 1970, Inkoopcombinatie Nederland/Akzo (het door de Rechtbank toegewezen verzoek van geïntimeerde wordt alsnog afgewezen, omdat geïntimeerde inmiddels haar productiebedrijven en alle haar toebehorende merken, bestemd ter onderscheiding der waren van genoemde productiebedrijven en ook de handelsnaam Enka aan Enka N.V. heeft overgedragen en derhalve thans op die merken geen recht heeft en die handelsnaam niet voert).

Nr 65. Rb. 's-Gravenhage, 31 december 1968, Douwe Egberts/Villiger (het woord/beeldmerk TAMBOUR voor sigaren stemt in hoofdzaak overeen met het woordbeeldmerk DRUM voor tabak en tabaksfabrikaten).

3. Auteursrecht.

Nr 66. Hof 's-Gravenhage, 3 april 1970, Goebel/Van Zonneveld (de auteursrechten van Goebel zijn niet geschonden, omdat elk Friedel-beeldje, wat de vorm betreft, zodanig van de daarvoor in aanmerking komende Hummel-beeldjes verschilt, dat het een nieuw, oorspronkelijk werk vormt; aan dit oordeel doet niet af, dat de Friedel-beeldjes, elk voor-zich qua compositie, stijl van uitvoering, grootte, kleur en materiaal bij een weinig nauwkeurige beschouwing passen bij één of meer der Hummel-beeldjes, behoudens wat de gelaatsuitdrukking betreft en evenmin dat onderdelen van de Friedel-beeldjes gelijk of praktisch gelijk zijn aan onderdelen van de Hummel-beeldjes).

4. Handelsnaamrecht.

Nr 67. Hof 's-Gravenhage, 19 februari 1970, Dynamic Reading Nederland/Evelyn Wood Reading Dynamics (geïntimeerden kunnen zich niet op bescherming van hun handelsnaam beroepen, omdat deze op het tijdstip waarop appellante haar handelsnaam ging voeren, in Nederland nog niet zo bekend was, dat gevaar voor verwarring bij het publiek was te duchten; het door appellante continueren van het voeren van haar handelsnaam en het gebruiken van haar merk, nadat geïntimeerde onder 24 de handelsnaam en het merk „Reading Dynamics” in Nederland is gaan voeren, is niet in strijd met de jegens deze betamende zorgvuldigheid).

Mededeling.

Gehouden vergadering van de Vereniging voor Auteursrecht (blz. 232/3).

Litteratuur.

N.B. DE AFLEVERING VAN AUGUSTUS ZAL WORDEN VERENIGD MET DIE VAN SEPTEMBER.

OFFICIËLE MEDEDELINGEN

Het tweede voorontwerp van het Verdrag tot instelling van een Europees stelsel van octrooiverlening.

Het tweede voorontwerp-verdrag, het eerste voorontwerp van het uitvoeringsreglement en het eerste voorontwerp van het taxenreglement in de drie talen van de conferentie verschijnen in één deel op 15 juli 1971. Een tweede deel bevat de rapporten over de genoemde voorontwerpen en verschijnt eind juli 1971. De delen kosten samen 285 Luxemburgse franken; zij zijn niet afzonderlijk verkrijgbaar.

Men kan deze delen bestellen bij: Centrale de vente des publications des Communautés européennes, 37, rue glesener, Luxembourg case postale 1003 Luxembourg/gare.

Personeel.**In dienst getreden.**

De heer Ir W. J. S. J. VAN LAARHOVEN is met ingang van 1 juli 1971 als ingenieur op arbeidsovereenkomst bij de Octrooiraad in dienst getreden.

Herbenoeming van een buitengewoon lid van de Octrooiraad.

De heer Prof. Ir A. H. DE KLERCK te Delft is te rekenen van 7 april 1971 opnieuw voor de duur van vijf jaren benoemd tot buitengewoon lid van de Octrooiraad (Koninklijk besluit van 8 juni 1971, nr 57).

Register van octrooigemachtigden.

De Voorzitter van de Octrooiraad maakt bekend, dat de heer Drs V. N. VAN DE PANNE, wonende te Geleen, op 24 juni 1971 in bovengenoemd register is ingeschreven.

Erkenning van tentoonstellingen.

De tentoonstelling „Nationale Rookwarenvakbeurs 71”, die de naamloze vennootschap RAI-gebouw N.V., gevestigd te Amsterdam, van 12 tot en met 13 september 1971 te Amsterdam zal houden, is erkend als een tentoonstelling in de zin van artikel 8 van de Rijksoctrooiwet (beschikking van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 1 juni 1971, nr 771/4333 MKVO/O, Dir.Gen. voor het Midden- en Kleinbedrijf en Toerisme).

De tentoonstelling „Nationale Slijtersvakbeurs”, die de naamloze vennootschap RAI-gebouw N.V., gevestigd te Amsterdam, van 12 tot en met 13 september 1971 te Amsterdam zal houden, is erkend als een tentoonstelling in de zin van artikel 8 van de Rijksoctrooiwet (beschikking van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 1 juni 1971, nr 771/4335 MKVO/O, Dir.Gen. voor het Midden- en Kleinbedrijf en Toerisme).

De tentoonstelling „Horecava 72”, die de naamloze vennootschap RAI-gebouw N.V., gevestigd te Amsterdam, van 4 tot en met 7 januari 1972 te Amsterdam zal houden, is erkend als een tentoonstelling in de zin van artikel 8 van de Rijksoctrooiwet (beschikking van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 1 juni 1971, nr 771/4334 MKVO/O, Dir.Gen. voor het Midden- en Kleinbedrijf en Toerisme).

ARTIKELN

De Octrooiraad en het Merkenbureau in 1970 ¹⁾.

Door de intrekking van de Merkenwet op 1 januari 1971, als gevolg van de inwerkingtreding van de Benelux-Merkenwet op diezelfde datum, heeft het *Merkenbureau*, officieel gezegd het Bureau voor de fabrieks- en handelsmerken, met het einde van het verslagjaar opgehouden de taak te vervullen die de Nederlandse Merkenwet aan dit Bureau toevertrouwde: het verslagjaar was dus het laatste jaar waarin het Bureau krachtens de Nederlandse Merkenwet optrad. In verband hiermee past een terugblik op de wederwaardigheden en de werkzaamheden van het Merkenbureau.

Het Bureau ving zijn werkzaamheden aan op 1 december 1893. Vóór die datum was er nog geen dienst die een speciale taak had ten aanzien van de administratie van merken, tenzij men het door het Ministerie van Justitie krachtens de Merkenwet van 1880 gehouden centrale register van de bij de griffies van de rechtbanken ingeschreven merken als zodanig zou willen beschouwen. De wet van 1893 kende in ieder geval een veel belangrijker taak toe aan het Bureau, door dit de beslissing in eerste instantie op te dragen over de inschrijfbaarheid van merken. Daar onder de wet van 1893 — vóór de wijziging daarvan in 1904 — het recht op een merk werd verkregen door en tengevolge van de inschrijving van het merk, is het duidelijk hoe belangrijk de beslissingen van het Merkenbureau waren. Het, overigens niet geheel duidelijke, systeem van de wet van 1893 ten aanzien van de verhouding tussen recht en inschrijving werd bij de wetwijziging van 1904 gewijzigd ten nadele van het belang van de inschrijving. Niettemin bleef de inschrijving ook nadien een belangrijke aangelegenheid voor de merkhouders. Aangenomen mag worden dat ongeveer 85% van de in Nederland gebruikte merken is ingeschreven, terwijl het niet ingeschreven zijn van een merk vaak eerder het gevolg is van het feit dat men de inschrijving van het merk niet kon krijgen doordat het merk conflicteerde met reeds ingeschreven merken, dan dat men geen waarde hechtte aan de inschrijving.

In de loop van zijn bestaan heeft het Merkenbureau 180.274 nationale merken ingeschreven, terwijl het 374.225 internationale inschrijvingen krachtens de Overeenkomst van Madrid betreffende de internationale inschrijving van merken heeft ontvangen, waarvan ongeveer 60% in Nederland werd ingeschreven. Door zijn beoordelende taak in de inschrijvingsprocedure ten aanzien van het onderscheidende karakter en geoorlooftheid van de gedeponeerde merken, heeft het Bureau in grote mate bijgedragen tot de hier te lande in dit opzicht erkende normen en daarmee een duidelijkheid geschapen die men node mist in landen waar de merkenadministratie een passieve rol speelt in de inschrijvingsprocedure. Naast zijn taak van het administreren van merken is het Bureau een zeer veel gebruikte bron van informatie geweest om op het spoor te komen van de fabrikant of de handelaar van een onder een merk gebrachte produkt.

¹⁾ „Algemene Opmerkingen” van het „Verslag van de werkzaamheden van het Bureau voor de Industriële Eigendom (Octrooiraad en Merkenbureau) over het jaar 1970”. Dit verslag ligt ter inzage in de openbare leeszaal van de Octrooiraad; exemplaren zijn verkrijgbaar tegen betaling van f 5,- (vijf gulden) per stuk, bij voorkeur door storting of overmaking op postgirorekening nr 17300 ten name van het Bureau voor de industriële eigendom te 's-Gravenhage.

De „Algemene Opmerkingen” van het Verslag over het jaar 1969 zijn gepubliceerd in *Bijblad I.E.* 1970, blz. 156/8. (Red.).

Het Merkenbureau begon zijn werkzaamheden in een der lokalen van het Departement van Justitie. Later verhuisde het naar de Herengracht [te 's-Gravenhage] naar het gebouw, waarin thans Odeon is gevestigd, vervolgens naar de Korte Vijverberg, het tegenwoordige verblijf van het Kabinet der Koningin. Nadat in 1912 de Octrooiraad was opgericht, die voortaan te zamen met het Merkenbureau het Bureau voor de Industriële Eigendom vormde, werd de gezamenlijke dienst gehuisvest in een aantal herenhuizen aan de Amalia van Solmsstraat. Plaatsgebrek maakte het in 1929 noodzakelijk het Merkenbureau tijdelijk van de Octrooiraad te scheiden en te vestigen in enige lokalen van het gebouw van de Postcheque- en Girodienst en later in het perceel Mauritskade 47. In 1933 werden Octrooiraad en Merkenbureau weer samengevoegd in het nieuwe gebouw van het Bureau voor de Industriële Eigendom aan het Willem Witsenplein. In oorlogstijd volgde een tijdelijke verhuizing van de gehele dienst naar het gebouw van het H.T.O. aan de Rijswijkseweg. Ten slotte werd het Merkenbureau, wegens ruimtegebrek in het gebouw aan het Willem Witsenplein, ondergebracht aan de Badhuisweg 92.

In de loop van het bestaan van het Bureau is de rol die het merk vervult in de samenleving, veel belangrijker geworden. Beziert men de oude inschrijvingen dan valt op dat de reeks van produkten die onder een merk gebracht worden met de jaren sterk is uitgebreid. Aanvankelijk betrof een groot percentage van de ingeschreven merken sigaren, sterke dranken, kruideniersartikelen en in het algemeen wat men noemt toonbank-artikelen. Thans echter worden alle denkbare produkten, ook grondstoffen en produkten bestemd voor de groothandel, onder een merk gebracht. Deze sterke toeneming van het aantal merken, die zich reeds manifesteerde na de eerste wereldoorlog, leidde er toe dat omstreeks 1925 het noodzakelijk werd over te gaan tot een ingrijpende reorganisatie van het vooronderzoek-materiaal. Alle toen ingeschreven merken werden op kaart gebracht, de woordmerken in een lexico-grafisch-alfabetisch kaartsysteem, welk systeem nog werd aangevuld met uitgebreide uitgangen- en klanken-klappers, de beeldmerken aan de hand van beeldmerkenklassen, welke klassen weer naar warengroepen werden onderverdeeld. Toen na vele jaren arbeid dit systeem geheel compleet was, bleek het zodanig te werken, dat de vooronderzoekers in aanmerkelijk korter tijd dan voorheen en met veel grotere zekerheid konden vaststellen, of inschrijving van een ingezonden merk al of niet mogelijk was. Dit systeem is in gebruik gebleven tot aan het einde toe. De grote ervaring die hierbij opgedaan is, leidde er toe dat Nederland in de jaren dertig een belangrijke bijdrage kon leveren aan de onder leiding van de BIRPI tot stand gekomen internationale classificatie van waren waarop merken betrekking hebben.

Het is te hopen en te verwachten dat het Benelux Merkenbureau de rol, die het Nederlandse Merkenbureau ten behoeve van handel en industrie met succes vervuld heeft, zal voortzetten ten behoeve van het gehele gebied van de Benelux. Hiertoe is des te meer aanleiding, nu het personeel van het Nederlandse Merkenbureau met zijn grote ervaring in zijn geheel is overgegaan in dienst van het Benelux Merkenbureau. Er is alle reden dit personeel dank te zeggen voor de wijze waarop het in het verslagjaar de werkzaamheden van het Nederlandse Merkenbureau heeft afgewikkeld en heeft medegewerkt aan de voorbereiding van de oprichting van het Benelux Merkenbureau.

In het verslagjaar bedroeg het aantal ingekomen octrooiaanvragen 19.109, dat is ongeveer 600 minder dan in het voorafgaande jaar. Het is moeilijk te voorspellen, of daarmede aan de vrijwel voortdurende stijging van het aantal octrooiaanvragen sinds de tweede wereldoorlog een einde is gekomen: gezien de situatie in andere landen is het niet onwaarschijnlijk dat het verslagjaar een zekere stabilisering inluuidt. Dit zou de Octrooiraad, in aanmerking genomen de werkbelasting en het daarvoor beschikbare personeel, niet onwelkom zijn.

Teneinde deze werkbelasting de baas te worden zijn in het verslagjaar 7000 verzoeken om vooronderzoek (onderzoek naar de stand van de techniek) ter behandeling overgedragen aan het „Institut International des Brevets” en is in dat jaar een begin gemaakt met de uitvoering van richtlijnen voor een doelmatiger verloop van de octrooiverleningsprocedure, die vooral een concentratie van voorbereidings- en afdelingsbehandeling in handen van een lid of plaatsvervangend lid van de Octrooiraad beogen. Daarvoor is een uitbreiding van in het bijzonder het aantal plaatsvervangende leden nodig, die echter in het verslagjaar nog slechts in zeer bescheiden mate kon worden verwezenlijkt, namelijk tot aan het in het Octrooiereglement reeds sinds 1921 voorziene plafond. Op 28 december van het verslagjaar is door een wijziging van het Reglement het plafond voor het totaal aantal leden en plv. leden van de Octrooiraad op 90 gebracht. De gevolgen van de nieuwe richtlijnen voor de verleningsprocedure moesten in het verslagjaar dan ook zeer beperkt blijven.

Op 1 januari 1964 werd in ons land bij wetswijziging een systeem geïntroduceerd dat aan octrooiaanvragers de mogelijkheid biedt de octrooiverleningsprocedure ter zake van hun aanvragen voor een periode van maximaal zeven jaren in twee fasen (vooronderzoek en eigenlijke verleningsprocedure) uit te stellen. In het verslagjaar was voor de eerste categorie van aanvragen, die voor de gehele procedure onder de werking van de nieuwe wet vielen, die periode van zeven jaren uitgeput, namelijk de nog onbehandelde octrooiaanvragen die op 1 januari 1964 aanhangig waren. Wat nu die categorie van aanvragen betreft, was aan het einde van het verslagjaar voor 64,5% een verzoek vooronderzoek (V.V.O.) en voor 41% een verzoek tot het nemen van een beslissing omtrent octrooiverlening (V.B.O.) ingediend: het aantal V.B.O.'s kan in verband met enige gevallen van verlenging van de zeven-jars termijn krachtens art. 22K van de Rijksoctrooiwet in 1971 nog enige uitbreiding ondergaan. Deze cijfers vormen een bevestiging van een destijds gemaakte prognose omtrent de besparingen die het systeem van uitgestelde octrooiverleningsprocedure ten opzichte van het daaraan voorafgaande systeem zou opleveren: volgens deze prognose zou 65% van de aanvragen het tot V.V.O. en 45% het tot V.B.O. brengen. Houdt men deze cijfers aan, dan zou bij 19.000 octrooiaanvragen per jaar de werkbelasting van de Octrooiraad op den duur neerkomen op ruim 12.000 V.V.O.'s en ± 8.500 V.B.O.'s per jaar. Zover was het in het verslagjaar nog niet. In dat jaar werden 11.076 V.V.O.'s en 6.326 V.B.O.'s ingediend.

In januari 1970 heeft een regeringsconferentie van 17 Europese landen besloten het eerste ontwerp-verdrag voor een Europese octrooiverleningsprocedure vrij te geven voor publikatie en vervolgens werden in april de internationaal georganiseerde belanghebbende kringen over het ontwerp gehoord. De Conferentie heeft drie nieuwe werkgroepen ingesteld om de taak van de bestaande werkgroep I te verlichten. Werkgroep I kreeg de opdracht wijzigingen van het ontwerp voor te bereiden met inachtneming van de beslissingen, die naar aanleiding van het overleg met belanghebbende kringen zijn ge-

nomen. Daarnaast dienden ontwerpen te worden gemaakt voor een reglement van uitvoering en voor een taksen-reglement. Beide laatste taken werden gedelegeerd aan twee afzonderlijke ondergroepen. Werkgroep II kreeg tot taak slotbepalingen van het verdrag en de bepalingen betreffende de taak en de bevoegdheden van een Bestuursraad voor de Europese Octrooiraad te ontwerpen. Werkgroep III heeft een personeelsstatuut met inbegrip van een protocol betreffende voorrechten en immuniteiten ontworpen. Werkgroep IV heeft een plan voor de financiering van de Europese Octrooiraad opgesteld en uitgewerkt. Alle ontwerpen zijn voor het einde van het verslagjaar afgerond voorgelegd aan werkgroep I, die de bijkomende taak had deze ontwerpen tot een geheel te coördineren en vervolgens in een voor publikatie geschikte vorm aan te bieden aan een regeringsconferentie in 1971. Aan de talrijke voorbereidende werkzaamheden van werkgroep I, van de beide ondergroepen en van werkgroep III, hebben ambtenaren van de Octrooiraad, van het Ministerie van Economische Zaken en van het Ministerie van Binnenlandse Zaken actief deelgenomen.

Een overeenkomstige procedure is gevolgd met betrekking tot het ontwerp voor een Europees gemeenschaps-octrooi. Nadat de werkgroep van de zes E.E.G.-landen een eerste ontwerp voor publikatie had vrijgegeven, zijn de belanghebbende kringen daarover gehoord, waarna de werkgroep een programma heeft opgesteld ter voorbereiding van wijziging en aanvulling van het ontwerp-verdrag. Het ligt in de bedoeling in de loop van 1971 op basis van de herziene ontwerpen te komen tot een tweede publikatie. Ambtenaren van de Octrooiraad en van het Ministerie van Economische Zaken hebben de vergaderingen bijgewoond en bijdragen geleverd aan de voorbereidende werkzaamheden.

Van bijzonder veel belang voor de ontwikkelingen op internationaal niveau is de totstandkoming van het Verdrag tot samenwerking op het gebied van octrooien (*Patent Cooperation Treaty*). Dit Verdrag is tot stand gekomen op een diplomatieke conferentie in Washington, die werd gehouden in de maand juni van het verslagjaar. De conferentie vormde twee tegelijkertijd werkende hoofdcommissies. De eerste werd voorgezeten door de President van de Amerikaanse Octrooiraad en behandelde de materiële onderwerpen van het ontwerp-verdrag en het reglement van uitvoering. De tweede commissie werd voorgezeten door de Voorzitter van de Nederlandse Octrooiraad en behandelde de politieke, administratieve en slotbepalingen van het Verdrag. Het Verdrag is ondertekend door 35 staten, waaronder Nederland.

Het belang van het Verdrag wordt in de eerste plaats bepaald door de mogelijkheid bij de nationale octrooiraaden een internationale aanvraag voor verscheidene landen in te dienen en aan een internationaal onderzoek naar de stand van de techniek te onderwerpen. De aanvraag zelf en de uitslag van het onderzoek worden 18 maanden na indiening, c.q. prioriteitsdatum van de aanvraag door de OMPI gepubliceerd. Bij goed functioneren van het systeem zal het Verdrag de octrooiraaden werk besparen doordat zij die buitenlandse aanvragen, welke via het PCT-systeem lopen, zullen ontvangen te zamen met een rapport over de stand van de techniek, terwijl het Verdrag voor de aanvragers voordelen biedt doordat deze uiterlijk 20 maanden na indienings- of prioriteitsdatum en derhalve eerst nadat de uitslag van het onderzoek naar de stand van de techniek hun bekend is geworden, moeten bevestigen of zij in de bij indiening aangewezen landen inderdaad octrooibescherming verlangen. Het Verdrag biedt hun derhalve in feite een verlenging van de prioriteitstermijn met uiterlijk 8 maanden.

Tenslotte is een afzonderlijk hoofdstuk gewijd aan middelen tot hulp en bijstand aan zich ontwikkelende landen.

De verdere ontwikkeling van de Internationale Classificatie van octrooien en van het werk van ICIREPAT is nauwlettend gevolgd. Ambtenaren van de Octrooiraad hebben in de loop van het jaar vele internationale vergaderingen bijgewoond.

Van 13-17 april 1970 vergaderde bij de BIRPI voor de eerste maal een Comité van Deskundigen ter bestudering van de mogelijkheid tot herziening van de Overeenkomst van Madrid betreffende de internationale inschrijving van merken. In dit Comité waren zowel de landen van de Unie van Madrid als enige landen buiten de Unie van Madrid vertegenwoordigd. Het doel van de bespreking was te komen tot een herzien of nieuw verdrag betreffende de internationale inschrijving van merken, dat ook aanvaardbaar moet zijn voor een aantal landen, in het bijzonder de Verenigde Staten van Amerika en Engeland, die tegen het huidige verdrag onoverkomelijke bezwaren hebben. De bespreking beperkte zich tot een discussie over de hoofdbeginselen van de huidige Overeenkomst van Madrid. Het rapport van de Commissie werd in september 1970 besproken in de vergadering van de vertegenwoordigers van de Unie van Parijs. Weer werd besloten de mogelijkheid tot herziening van de Overeenkomst van Madrid verder te bestuderen in 1971 in het Comité van Deskundigen, waarvoor alle landen van de Unie van Parijs zullen worden uitgenodigd.

In januari en april 1970 vond een vergadering plaats van het Comité van Directeuren van de bureaus voor de industriële eigendom van de landen aangesloten bij de Unie van Madrid. Als resultaat werd het uitvoeringsreglement behorend bij de Overeenkomst van Madrid betreffende de internationale inschrijving van merken gewijzigd.

In september hebben Nederlandse vertegenwoordigers in Genève de eerste serie vergaderingen na het in werking treden van het OMPI-verdrag op 26 april 1970, bijgewoond. Tijdens deze vergaderingen werden onder meer de leden van de administratieve lichamen van de nieuwe Wereldorganisatie en de daaronder ressorterende Unies gekozen.

Eind oktober heeft de Voorzitter van de Nederlandse Octrooiraad, gevolg gevend aan een uitnodiging van zijn Hongaarse collega, de feestelijkheden ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Hongaarse Octrooiraad bijgewoond.

In december van het verslagjaar heeft de Voorzitter gedurende de Journées de Propriété Industrielle te Nice een voordracht gehouden over de uitputting van het recht van octrooi naar Nederlands recht. De Journées de Propriété Industrielle waren georganiseerd door de Universiteiten van Nice en Montpellier. Het thema „De uitputting van het recht van octrooi” werd behandeld naar Nederlands, Frans, Duits, Italiaans en Europees recht.

In het verslagjaar werd over de uiteenlopende internationale ontwikkelingen en over de voorbereidingen voor een nationale wetswijziging opnieuw vruchtbaar overleg gepleegd met de Commissie van Acht. Deze Commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de belanghebbende kringen in Nederland. Aan het overleg en de samenwerking met deze Commissie wordt veel waarde gehecht.

In verband met de in 1970 ingevoerde veranderde werkwijze bij de technische dienst door de gecombineerde voorbereidings- en afdelingsbehandeling van aanvragen om octrooi, werd de *ledencapaciteit* verder uitgebreid.

Tot lid van de Octrooiraad werden benoemd: Ir J. Bos, Dr C. A. GOETHALS, Drs J. VAN DER HEIDE, Ir H. A. MEESTERS, Ir E. F. DE NEVE, Drs H. A. ROBBERS en Ir J. TH. BRUYNS.

Tot plaatsvervangend lid werden benoemd: Dipl.-Ing. B. ADAM, Ir E. H. F. VAN BLOMMESTEIN, Ir A. E. DOLFIN, Drs G. A. J. KLEIN SPROKKELHORST, Ir J. W. W. VAN LEEUWEN, Ir J. P. MOLENKAMP, Drs R. F. OKKES, Ir P. K. J. VAN DEN BERG en Mr G. M. VAN EXTER.

De ondervoorzitter Ir J. VAN BUREN, verliet op 1 april 1970 na een diensttijd van ruim 38 jaren de Octrooiraad in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Met ingang van dezelfde datum werd de Heer VAN BUREN benoemd tot buitengewoon lid van de Octrooiraad. Hij werd in zijn functie van ondervoorzitter opgevolgd door de Heer Ir J. DEKKER, lid van de Octrooiraad.

Eveneens wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd verlieten Ir H. H. HEEROMA, lid van de Octrooiraad en Ir J. A. H. RAVOO, plv. lid van de Octrooiraad, de dienst. Laatstgenoemde zal de Octrooiraad nog terzijde blijven staan als buitengewoon lid.

Een zeer betreurd verlies ondervond de Octrooiraad door het overlijden van een zijner leden, Dipl.-Ing. S. A. MARKENS.

Ten aanzien van de *personeelssterkte van het Bureau voor de Industriële Eigendom* wordt het volgende vermeld:

De totale sterkte bedroeg per 31 december 1970 442 ambtenaren (459 per 31 december 1969), waaronder begrepen 38 ambtenaren, die op 1 januari 1971 zijn overgegaan naar het Benelux Merkenbureau. Door de voortdurende schaarste op de arbeidsmarkt bleef het moeilijk om voldoende eigen personeel aan te trekken, waardoor het Bureau in de administratieve en documentatie sector in toenemende mate aangewezen was op zogenaamde uitzendkrachten. Door het grote verloop onder deze krachten was de continuïteit in het werk niet altijd te handhaven.

De Octrooiraad bestond op 31 december 1970 uit 36 leden, onder wie 3 juridische leden (31 december 1969: 32 leden, met inbegrip van eveneens 3 juridische leden).

Op 31 december 1970 waren voorts in dienst 20 (19) plv. leden, onder wie 2 (1) juridische plv. leden, 104 (116) vooronderzoekers en technici van de Documentatiedienst, 4 (4) juridische ambtenaren en 278 (288) ambtenaren van de administratieve en huishoudelijke dienst. Het aantal uitzendkrachten aan het eind van 1970 beliep 78 (55).

Het Merkenbureau verloor door het overlijden van Mejuffrouw CRAUSHAUPT een zeer gewaardeerd vooronderzoekster. Zij is ruim 21 jaar in dienst geweest van het Bureau voor de Industriële Eigendom.

In de loop van het verslagjaar bereikten de Octrooiraad overlijdensberichten van enkele oud-ambtenaren, die ook buiten de Octrooiraad bekendheid hebben genoten, met name:

Mr J. W. DIJCKMEESTER — oud-Voorzitter van de Octrooiraad;

Ir J. C. SANTHAGENS — oud-Hoofd van de Documentatiedienst;

PH. H. EVERS — oud-chef van het Bureau Comptabiliteit en Kas.

De volgende ambtenaren ontvingen in 1970 een Koninklijke onderscheiding:

— de Heer Ir G. J. KOELEWIJN, lid van de Octrooiraad en Hoofd van de Documentatiedienst, werd benoemd tot ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw;

— aan de Heer J. L. PERSOON, chef van het Bureau Administratie Octrooischriften, werd de eremedaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje Nassau, verleend.

De Orde van Octrooigemachtigden betreurde het verlies van 2 leden: de Heren Ir Tj. M. DE KONINGH en Dr A. KOERTS.

De ontvangsten over 1970 beliepen f 24.358.532,36 en de uitgaven zullen vermoedelijk belopen rond f 23.154.000,—, exclusief de huurwaarde van de gebouwen.

De definitieve uitgaven ten laste van het dienstjaar 1969 bedroegen f 18.669.233,11, exclusief de huurwaarde van de gebouwen.

De stijging van de inkomsten over 1970 ten opzichte van 1969 met rond f 5.197.000,— is in hoofdzaak te danken aan hogere ontvangsten ingevolge de Rijsoctrooiwet tengevolge van tariefswijziging.

De stijging van de uitgaven over 1970 ten opzichte van 1969 met vermoedelijk rond f 4.236.000,— betreft de hogere personeelskosten en de hogere kosten van advies verstrekt door het Institut International des Brevets.

De ontvangsten en uitgaven van het Bureau voor de Industriële Eigendom gedurende het verslagjaar zijn weergegeven in het overzicht, dat als bijlage IV aan dit verslag is toegevoegd. [Hier niet opgenomen.]

31 mei 1971.

Mr J. B. VAN BENTHEM.

Overgangsproblemen in het merkenrecht,

door Prof. Mr E. A. VAN NIEUWENHOVEN HELBACH *)

De arresten, die in de loop van de jaren door H.B. in *Ars Aequi* en vooral in de *Nederlandse Jurisprudentie* zijn geannoteerd, laten geen twijfel bestaan over de onderwerpen, waarnaar zijn belangstelling in het bijzonder uitgaat. Twee onderwerpen genieten duidelijk zijn voorkeur: vooreerst — en gezien het onderwerp van zijn proefschrift welhaast vanzelfsprekend — het overgangsrecht; daarnaast — wellicht niet zo vanzelfsprekend, maar wèl zeer verheugend — het recht van de intellectuele eigendom, waaronder met name ook het merkenrecht. Zo is het een gelukkige omstandigheid, dat de inwerkingtreding op 1 januari 1971 van de Benelux Merkenwet (hierna BMW) ¹⁾ de gelegenheid biedt om deze bijdrage te wijden aan een vraag, die op beide zojuist genoemde onderwerpen betrekking heeft. Bedoeld wordt de vraag, of de overgang van het huidige nationale merkenrecht op het toekomstige Beneluxrecht op bevredigende wijze is geregeld.

Ter beantwoording van deze vraag dient uiteraard eerst te worden nagegaan, op welke wijze in de overgang van het oude op het nieuwe merkenrecht is voorzien. Te dien aanzien verdient aanstonds opmerking, dat als gevolg van het bijzondere karakter van die overgang — immers van nationaal op Beneluxrecht — haar regeling niet uitsluitend in de BMW en het daaraan ten grondslag liggende Benelux-Verdrag inzake de warenmerken ²⁾ kon plaatsvinden. In de BMW kon alleen het

nieuwe Beneluxrecht worden vastgelegd, evenals in het bedoelde verdrag enkel de invoering van dat nieuwe recht kon worden geregeld. Om het geldende nationale recht buiten werking te stellen, was in elk Beneluxland een afzonderlijke nationale regeling nodig. Voor ons land is die regeling vervat in de Wet van 25 april 1963, *Stb.* 221 ³⁾ en in het KB van 25 november 1970, *Stb.* 554 ⁴⁾ tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van bepaalde artikelen van die wet ⁵⁾. In deze wet werden niet alleen het Benelux-Verdrag inzake de warenmerken en de BMW goedgekeurd, maar ook, zij het onder voorbehoud van nadere bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van die voorschriften, in artikel 2 de BMW in de wetgeving opgenomen en in artikel 5 de geldende Nederlandse Merkenwet van 30 september 1893, *Stb.* 146 ingetrokken. Doordat in het reeds genoemde KB het tijdstip van inwerkingtreding van die bepalingen is vastgesteld op 1 januari 1971, dus op hetzelfde tijdstip als dat van de inwerkingtreding der BMW ⁶⁾, valt de inwerkingtreding van de nieuwe Beneluxwet met de intrekking van de bestaande nationale wet samen. Anders gezegd, de BMW sluit zonder vacuüm, maar ook zonder overlapping op de huidige nationale Merkenwet van 1893 aan.

De voorschriften, die in de BMW aan de overgang van het oude recht op het nieuwe zijn gewijzigd, zijn in een afzonderlijk Hoofdstuk III, getiteld „Overgangsbe-
palingen” samengevoegd. Zij vormen naar inhoud en strekking een organisch geheel, omdat zij alle ten doel hebben de in de Beneluxlanden onder de daar geldende nationale wetten verkregen en op het tijdstip van de overgang nog bestaande nationale merkrechten te handhaven en tevens de werkingssfeer van die rechten tot het gehele Beneluxgebied uit te breiden, voor zover aldaar verkregen rechten van derden of enige aldaar volgens de BMW geldende nietigheidsgrond aan die uitbreiding niet in de weg staan. Alleen de op het laatste ogenblik ingevoegde zg. „economische” bepaling van artikel 33 BMW valt in het geheel van de bedoelde bepalingen ietwat uit de toon.

*) Met toestemming van de schrijver en de uitgever overgenomen uit het boekwerk „Met eerbiedigende werking”, opstellen aangeboden aan Prof. Mr L. J. HIJMANS VAN DEN BERGH (Deventer, Kluwer, 1971), blz. 43-52. Ook Prof. HIJMANS VAN DEN BERGH heeft met de overneming ingestemd. (Red.)

¹⁾ Deze wet is tesamen met het Benelux-Verdrag inzake de warenmerken, waartoe zij behoort, en vergezeld van de op beide gegeven Officiële Toelichting gepubliceerd in *Benelux Publikatieblad* 1962-2 en in *Tractatenblad* 1962 no 58. In beide gevallen zijn van verdrag en wet zowel de Franse als de Nederlandse tekst afgedrukt, doch in het *Tractatenblad* is van de toelichting alleen de Nederlandse tekst opgenomen. De Nederlandse teksten van verdrag, wet en toelichting zijn ook te vinden in de navolgende inmiddels verschenen commentaren: Dr MARCEL GOTZEN, *Van Belgisch naar Benelux Merkenrecht*; Mr L. WICHERS HOETH, *Kort Commentaar op de Benelux Merkenwet*; Mr A. KOMEN en Mr D. W. F. VERKADE, *Het Nieuwe Merkenrecht*.

²⁾ Dit verdrag werd op 19 maart 1962 te Brussel gesloten (*Tractatenblad* 1962 no 58) en is op 1 juli 1969 in werking getreden (*Tractatenblad* 1969 no 116).

³⁾ Deze wet is tevens gepubliceerd in *B.I.E.* 1963 blz. 131.

⁴⁾ Zie voor de tekst van dat Besluit *B.I.E.* 1970 blz. 366.

⁵⁾ Zie voor de regeling in België de Wet van 30 juni 1969, tesamen met Uittreksels uit de Belgische Parlementaire Bescheiden als Bijlagen V en VI opgenomen in het in noot ¹⁾ genoemde commentaar van Gotzen.

⁶⁾ Zie daarvoor artikel 13 van het Verdrag, zomede noot ²⁾.

Artikel 33 BMW betreft niet rechtstreeks de handhaving of de uitbreiding van verkregen rechten, maar regelt enkel de gevolgen van die handhaving voor het zeer bijzondere geval, dat in verschillende Beneluxlanden voor hetzelfde merk rechten zijn verkregen door verschillende gerechtigden, die economisch met elkaar zijn verbonden ⁷⁾.

Volgens artikel 29 BMW geschiedt de handhaving van bestaande verkregen merkrechten met onmiddellijk ingaande werking en van rechtswege; uit hoofde van het enkele feit van hun bestaan, zijn die rechten vanaf de inwerkingtreding van de BMW aan haar werking onderworpen. De bescherming krachtens de oude nationale wet gaat derhalve automatisch, zonder overlapping of onderbreking, in die van de BMW over. Dat automatisme is echter in artikel 30 BMW in zoverre doorbroken, dat volgens dat voorschrift het verkregen recht met terugwerkende kracht tot op de datum van inwerkingtreding der BMW eindigt, indien niet binnen één jaar na die inwerkingtreding van het betrokken merk een Beneluxdepot is verricht onder inroeping van het bestaan van het verkregen recht en met opgave van de feiten, die het hebben doen ontstaan. Alzo werkt de niet tijdige verrichting van zulk een handhavingsdepot voor de erkenning van het verkregen recht als een ontbindende voorwaarde. Deze min of meer op twee gedachten hinkende constructie laat zich verklaren door de noodzaak om het voor de ongestoorde continuering van de bestaande verkregen rechten onmisbare instituut der erkenning van rechtswege in te passen in een stelsel, dat blijkens de artikelen 3 en 12 BMW het ontstaan en de uitoefening van merkrechten afhankelijk stelt van de verrichting van een (eerste) depot. Het bedoelde karakter van dat stelsel vroeg trouwens nog in een ander opzicht om aanpassing. De uit praktische overwegingen geboren noodzaak om voor de verrichting van handhavingsdepots een ruime termijn te stellen, zou voor derden de mogelijkheid openen om die handhavingsdepots door eigen eerdere depots van overeenstemmende merken te anticiperen en zo de bestending van de betrokken verkregen rechten te beletten. Geanticiperde handhavingsdepots zijn geen eerste depots in de zin van artikel 3 BMW en dienen gevolg vatbaar voor vernietiging ex artikel 14 lid B onder 1 BMW. Om ook deze plooi glad te strijken, is in artikel 35 lid 1 BMW bepaald, dat voor de beoordeling van de rangorde van handhavingsdepots ten opzichte van andere Beneluxdepots de fictie geldt, dat de handhavingsdepots zijn verricht op de datum van inwerkingtreding van de wet. Daar volgens artikel 34 lid A BMW Beneluxdepots in feite niet eerder dan *daags na* de inwerkingtreding van de wet kunnen worden verricht, verschafft de bedoelde fictie aan de handhavingsdepots de prioriteit, die zij nodig hebben om ten opzichte van „gewone” Beneluxdepots te kunnen prevaleren.

Ondanks al deze aanvullingen behoudt de gekozen constructie als bezwaar, dat zij niet opgaat voor die verkregen rechten, welke berusten op een internationaal depot — ten rechte: een internationale inschrijving ⁸⁾ —

⁷⁾ Ontstaansgeschiedenis en strekking van artikel 33 BMW zijn uitvoerig besproken door Mr H. W. WERTHEIMER in een artikel, getiteld „Het Veldkampartikel in de Benelux-Merkenwet”, in *S.E.W.* 1970 blz. 498 e.v. = *Bijblad I.E.* 1971, blz. 40-47.

⁸⁾ Ten onrechte spreekt artikel 30 lid 2 BMW over merkrechten, berustend op internationale depots. Evenals elders miskent de BMW ook hier, dat er verschil bestaat tussen het depot, zijnde een verzoek tot inschrijving van een merk in het daartoe bestemde register, en de inschrijving, die op het depot volgt, althans kan volgen. De reden, waarom in de BMW beide begrippen door elkaar worden gebruikt, is blijkbaar deze, dat noch aan het Internationaal Bureau ten aanzien van het internationaal depot, noch aan het Benelux-

met als basis een inschrijving van oorsprong buiten het Beneluxgebied. De reden daarvoor is, dat de Overeenkomst van Madrid niet toestaat om voor de bescherming van die rechten in het Beneluxgebied andere eisen te stellen dan de verrichting van het internationale depot, dat tot een internationale inschrijving leidt. Vandaar dat voor de handhaving van die rechten een handhavingsdepot niet vereist is en volgens artikel 34 ad C BMW de betrokken internationale depots ambtshalve en zonder kosten in het Beneluxregister worden ingeschreven.

Artikel 32 BMW leert, dat de uitbreiding van verkregen rechten tot die Beneluxlanden, waarin zij niet zijn verkregen, een sequeel is van de handhaving van die rechten en in overeenstemming daarmee ook de uitbreiding van die rechten met terugwerkende kracht een einde neemt, indien niet tijdig van het betrokken merk een handhavingsdepot is verricht. Die afhankelijkheidsverhouding brengt echter tevens mede, dat ook de uitbreiding van de verkregen rechten tot de andere Beneluxlanden niet kan worden doorkruist door aan het betrokken handhavingsdepot anterieure Beneluxdepots van overeenstemmende merken ten name van derden. Aan de uitbreiding van de verkregen rechten tot de andere Beneluxlanden kunnen, afgezien van de in artikel 32 lid 2 BMW bedoelde nietigheidsgrounden, alleen in het betrokken land onder de nationale wet verkregen en gehandhaafde conflicterende merkrechten in de weg staan.

Vraagt men zich nu in het licht van dit alles af, of de overgangsbepalingen van de BMW in hun totaliteit een bevredigende regeling van de overgang van oud op nieuw recht bevatten, dan moet, dunkt mij, worden vooropgesteld, dat op de wijze, waarop zij in de handhaving en uitbreiding van bestaande verkregen rechten voorzien, weinig valt aan te merken. Doordat die rechten van rechtswege en met direct ingaande werking worden gehandhaafd en hetzelfde geldt voor de uitbreiding van die aldus gehandhaafde rechten, is een deugdelijke bescherming van die rechten ook onder de nieuwe wet verzekerd. Het feit, dat voor de bestending van die bescherming een handhavingsdepot moet worden verricht, kan moeilijk grond voor kritiek opleveren, nu voor de verrichting van dat depot een ruime termijn is gesteld en volgens artikel 34 lid B BMW aan dat depot geen kosten zijn verbonden. Bovendien is aan het handhavingsdepot en de daarbij te verstrekken opgave van de ontstaansfeiten van het ingeroepen verkregen recht het grote voordeel verbonden, dat de gehandhaafde verkregen rechten uit het Beneluxregister kunnen worden gekend, en daardoor de rechtszekerheid wordt bevorderd. Met het oog op het laatste is ook de sanctie aanvaardbaar, die door artikel 30 BMW wordt gesteld op het inroepen van een verkregen recht, waarvan men weet of moet weten, dat het niet bestaat. Van belang is in dat verband tevens, dat een verschoonbare dwaling omtrent het bestaan van het ingeroepen recht het daarop betrekking hebbende handhavingsdepot niet vitieert, doch alleen tot gevolg heeft, dat het de rol van een „gewoon” Beneluxdepot gaat vervullen en de rangorde er van enkel wordt bepaald door de datum van zijn werkelijke verrichting ⁹⁾.

Merkenbureau ten aanzien van het Beneluxdepot de bevoegdheid tot weigering van de inschrijving toekomt, indien het depot formeel in orde is. In een stelsel, waarin de inschrijving automatisch op het depot volgt, heeft het verschil tussen beide geen wezenlijke betekenis, maar in een stelsel, waarin de inschrijving slechts na ambtelijk vooronderzoek plaatsvindt, is het uiteraard anders. Zie voor het laatste het stelsel van onze huidige Merkenwet van 1893.

⁹⁾ In die zin ook KOMEN en VERKADE a.w. no 160 blz. 129. WICHERS HOETH a.w. blz. 132 neemt een ten dele afwijkend standpunt in. Ook hij gaat er terecht van uit, dat bij het niet bestaan van het ingeroepen recht het ter handhaving

Wel echter valt op de bedoelde overgangsbepalingen kritiek uit te oefenen van wege het feit, dat zij — met uitzondering van de in dat verband niet relevante „economische” bepaling van artikel 33 BMW — uitsluitend de handhaving en uitbreiding van verkregen rechten regelen en dusdoende de positie van de vóór de overgang in de Beneluxlanden verrichte merkenschrijvingen grotendeels in het midden laten. Slechts in de artikelen 30 en 34 BMW wordt omtrent voor de inwerkingtreding van die wet verrichte depots en inschrijvingen ¹⁰⁾ iets gezegd. Artikel 30 BMW bepaalt, dat bij de verrichting van handhavingsdepots de op de bewuste merken betrekking hebbende depots en inschrijvingen in het land, waar de te handhaven rechten zijn verkregen, moeten worden opgegeven als ook dat die handhavingsdepots voor die nationale depots resp. inschrijvingen in de plaats komen. Daarnaast bevat artikel 34 BMW in lid C het reeds besproken voorschrift betreffende de ambtshalve inschrijving van internationale depots met oorsprong buiten het Beneluxgebied. Dat over de in de Beneluxlanden voor de overgang verrichte nationale of erkende internationale inschrijvingen niets meer dan het zojuist vermelde is bepaald, valt wat betreft de in België en in Luxemburg verrichte en erkende inschrijvingen niet te verwonderen. In België en ook in Luxemburg geldt de inschrijving als (kennelijk) gebruik en doet zij dientengevolge in beginsel — als zij de eerste is — een merkrecht ontstaan, dat voor de duur van de inschrijving van kracht blijft. Consequentie daarvan is, dat ten aanzien van de in België en Luxemburg ten tijde van de overgang nog bestaande inschrijvingen geen andere dan de reeds genoemde voorzieningen behoeven te worden getroffen om ook de positie van de inschrijving zeker te stellen. Het door de inschrijving geconstitueerde recht zou overeenkomstig artikel 29 BMW van rechtswege worden gecontinueerd en zich bovendien binnen de in artikel 32 BMW getrokken grenzen over de andere Beneluxlanden uitbreiden, terwijl de aan het gecontinueerde recht ten gronde liggende inschrijving in het ter bestendiging van dat recht te verrichten handhavingsdepot haar voortzetting zou vinden. Nog simpeler was voorts de positie van de in België en Luxemburg vóór de overgang erkende internationale inschrijvingen met oorsprong buiten het Beneluxgebied, omdat op de daarop steunende verkregen rechten weer artikel 29 BMW van toepassing zou zijn, terwijl die inschrijvingen zelf als zodanig, dus niet eens in de metamorphose van een handhavingsdepot in het Beneluxregister zouden worden opgenomen.

Bij dit alles is evenwel onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat naar thans nog geldend Nederlands recht de inschrijving slechts bij hoge uitzondering drager van een voor handhaving vatbaar merkrecht kan zijn. Alleen de inschrijving, die is verricht onder erkenning van de voorrang van een eerste depot, dat minder dan drie jaren vóór de inwerkingtreding van de BMW plaats-

(vervolg van noot 9 op blz. 211)

daarvan verrichte depot niet nietig is, maar alsdan de rol van een „gewoon” depot ter vestiging van een nieuw recht gaat vervullen. Mijns inziens ten onrechte neemt hij daarbij echter aan, dat dan het depot als gedateerd 1 januari 1971 die datum zal behouden. Beneluxdepots — ook die ter handhaving van verkregen rechten — dragen enkel de datum van hun daadwerkelijke verrichting; zie artikel 3 van het Uitvoeringsreglement. Als aan handhavingsdepots ter beoordeling van hun rang ten opzichte van „gewone” depots de datum van 1 januari 1971 wordt toegekend, geschiedt dit krachtens artikel 35 lid 1 BMW bij wege van fictie. Die fictie geldt echter alléén voor depots, die werkelijk bestaande rechten handhaven.

¹⁰⁾ Zie voor de betekenis en het gebruik van de termen „depot” en „inschrijving” noot 9.

vond, komt als zodanig in aanmerking ¹¹⁾. Slechts voor zulk een inschrijving geldt krachtens artikel 3, lid 4 Merkenwet van 1893 een onweerlegbaar feitelijk vermoeden van gebruik op de voorrangdatum en dus van een gebruik, waarvan het rechtsgevolg op het tijdstip van inwerkingtreding van de BMW nog niet door non-usus verloren is gegaan. In alle andere gevallen levert de hier te lande verrichte nationale of erkende internationale inschrijving, voor zover althans het eerst verzocht, slechts het in artikel 3, lid 3 Merkenwet bedoelde weerlegbare vermoeden van eerstgebruik op, hetgeen wil zeggen, dat dan de inschrijving niet als drager van een recht, maar enkel als een bewijsmiddel voor het bestaan van dat recht fungeert. Onmiskkenbaar is 'nu, dat de in de overgangsbepalingen van de BMW vervatte regeling in de continuering van inschrijvingen, niet als dragers van rechten maar als bewijsmiddelen, niet voorziet en zo rijst de vraag, welke betekenis onder de BMW aan vóór de overgang hier te lande verrichte nationale c.q. erkende internationale inschrijvingen toekomt. Voor het stellen van deze vraag bestaat te meer aanleiding, omdat, als reeds gezegd, onze huidige Merkenwet, die voor die inschrijvingen in hun bedoelde functie de grondslag vormt, tegelijk met de inwerkingtreding van de BMW is ingetrokken en artikel 34 lid A BMW in zijn slotzin bepaalt, dat vanaf de dag van inwerkingtreding van de BMW geen enkel nationaal depot meer ontvankelijk is.

Bedoelde vraag laat zich ook aldus formuleren, of aan de BMW, althans wat betreft inschrijvingen, die niet als dragers van te handhaven nationale rechten fungeren, exclusieve dan wel eerbiedigende werking toekomt. HIJMANS VAN DEN BERGH heeft reeds in zijn proefschrift betoogd, dat de werking, die een nieuwe wet op aan haar totstandkoming anterieure feiten en de daaruit voortvloeiende rechtsverhoudingen uitoefent, zich niet met behulp van dogmatische constructies en volgens vaste regels laat bepalen ¹²⁾. Veeleer zal die werking van geval tot geval moeten worden afgeleid uit de bijzondere omstandigheden van het geval, waarbij de strekking van de nieuwe wet en eventuele bestaande bezwaren tegen de oude een belangrijke rol kunnen spelen. Derhalve is op zichzelf niet beslissend, dat onder onze vroegere Merkenwet de houder van een inschrijving een materieel bepaalde rechtspositie inneemt en ten aanzien van feiten, die een materieel bepaalde rechtspositie opleveren, aan nieuwe wetten in het algemeen een eerbiedigende werking pleegt te worden toegekend ¹³⁾.

Er is echter nog een ander argument, dat er voor pleit aan de BMW althans wat betreft hier te lande onder de huidige wet verrichte nationale of erkende internationale inschrijvingen eerbiedigende werking toe te kennen. Het valt te ontlenen aan de nieuwe wet zelf, omdat artikel 35 BMW in zijn tweede lid bepaalt, dat de beoordeling van de rangorde van de in een bepaald Beneluxland verkregen rechten in dat land met inachtneming van het daar vóór de inwerkingtreding van de BMW geldende nationale recht geschiedt. Deze bepaling houdt immers in, dat van de hier te lande onder de oude wet verkregen

¹¹⁾ Als zodanig geldt ook de internationale inschrijving, die is verricht binnen zes maanden na de indiening van het verzoek tot de nationale inschrijving, die voor de internationale inschrijving als inschrijving in het land van oorsprong fungeert. Volgens artikel 4 lid 2 Overeenkomst van Madrid geldt alsdan voor de internationale inschrijving de voorrang van het verzoek tot inschrijving in het land van oorsprong zonder dat die voorrang behoeft te worden ingeroepen.

¹²⁾ *Opeenvolgen van rechtsregels*; prft Utrecht 1928, blz. 340 e.v.; blz. 387/8.

¹³⁾ Vgl. de noten van H.B. onder HR 28 oktober 1966, N.J. 1967 no 1 en 25 november 1966, N.J. 1967 no 259.

rechten de rangorde op de grondslag van artikel 3, lid 1 Merkenwet, dus naar het eerste gebruik, moet worden bepaald en daaruit volgt weer, dat daarbij de merkinschrijving de daaraan in artikel 3, lid 3 Merkenwet toegekende functie van weerlegbaar vermoeden van eerstgebruik zal blijven vervullen. Aan het laatste kan, dunkt mij, niet afdoen, dat als gevolg van de krachtens artikel 30 lid 1 BMW geldende verplichting om bij het handhavingsdepot aard en tijdstip van de ontstaansfeiten van het verkregen recht op te geven, van ieder merk, waarvoor hier te lande verkregen rechten zullen worden ingeroepen, het tijdstip van het eerste gebruik uit het Beneluxregister kenbaar zal zijn. Weliswaar zou met toepassing van het beginsel van artikel 3, lid 1 Merkenwet op basis van die feiten een rangorde van die rechten op betrekkelijk eenvoudige wijze kunnen worden vastgesteld, maar dan zou het karakter van de betrokken opgaven, die volgens artikel 30 lid 1 BMW „als inlichting” zijn verstrekt, worden miskend. Te bedenken valt, dat de opgegeven tijdstippen, ook zonder dat van enige kwade trouw sprake is, niet juist behoeven te zijn, die tijdstippen met name ook niet door het Benelux-Merkenbureau op hun juistheid zijn gecontroleerd, en die tijdstippen dan ook in geschillen, waarin de betrokken rechten worden ingeroepen, kunnen en ook vaak zullen worden betwist. Ook zonder dat opzet of grove schuld daarbij een rol heeft gespeeld, kan het aanvangstijdstip van het gebruik te optimistisch zijn vermeld of aan een daarna gevolgde onderbreking van dat gebruik te weinig aandacht zijn geschonken. Telkens echter, wanneer er reden bestaat om aan de verstrekte gegevens omtrent het ontstaan van het verkregen recht te twifelen, rijst de vraag van de bewijslast en zal de inschrijving de haar in onze huidige Merkenwet toegekende functie van bewijsmiddel kunnen en moeten vervullen. Als twee partijen in Nederland verkregen rechten pretenderen op overeenstemmende merken voor soortgelijke waren en de door hen verstrekte gegevens over het ontstaan van hun respectievelijke rechten twijfel laten over de vraag wie van hen beiden de eerste gebruiker is¹⁴⁾, zal de bewijslast op de eisende partij rusten tenzij haar merk wel, dat van haar wederpartij niet onder de oude wet was ingeschreven of de inschrijving van haar merk onder de oude wet eerder was verzocht dan die van haar wederpartij. In beide gevallen wordt de bewijslast op de gedaagde afgewenteld, ook al is de wet, waaraan hier te lande de merkinschrijving haar werking als bewijsmiddel ontleende, niet langer van kracht, maar dat is nu juist wat in artikel 35, lid 2 BMW is voorgeschreven.

De uit een en ander te trekken conclusie, dat de hier te lande onder de huidige Merkenwet van 1893 verrichte nationale en erkende internationale inschrijvingen ook onder de BMW hun functie van bewijsmiddel, zij het alleen met betrekking tot onder de oude wet verkregen rechten, zullen blijven vervullen, is nog in een ander opzicht van belang. Volgens onze huidige wet worden merkinschrijvingen niet automatisch verkregen, maar volgt op het daartoe ingediende verzoek de inschrijving alleen, indien en nadat het Bureau voor de Industriële Eigendom het ter inschrijving aangeboden merk heeft getoetst aan de voorschriften van artikel 4bis Merkenwet¹⁵⁾. Dat betekent, dat het Bureau niet alleen onderzoekt of het ter inschrijving aangeboden merk geoorloofd is en onderscheidend vermogen bezit, maar ook

of het — kort gezegd — voldoende verschilt van reeds eerder ten name van anderen ingeschreven of door anderen ter inschrijving aangeboden merken. Kenmerkende bijzonderheid daarbij is, dat op ruime schaal is voorzien in de mogelijkheid om correctie van het oordeel van het Bureau door de rechter uit te lokken. Weigert het Bureau de verzochte inschrijving, dan kan de verzoeker volgens artikel 9 Merkenwet binnen één maand of bij een internationale inschrijving binnen zes maanden na de kennisgeving van de weigering aan de Haagse Rechtbank verzoeken de inschrijving te bevelen, waarbij door de artikelen 12bis en 13 Merkenwet in de mogelijkheid van hoger beroep en cassatie is voorzien. Evenzo kunnen krachtens artikel 10 Merkenwet derden aan de Haagse Rechtbank verzoeken een verrichte inschrijving nietig te verklaren, wanneer deze met aan hen toekomende rechten in strijd komt. In dat geval dient het request binnen zes maanden na de publicatie van de inschrijving te worden ingediend en is eveneens hoger beroep en cassatie mogelijk. Twee vragen rijzen nu in dit verband. Vooreerst is het de vraag, wat onder de BMW het lot zal zijn van de op 1 januari 1971 reeds wel aanhangige, maar nog niet beëindigde inschrijvingsprocedures ex artikel 9 Merkenwet en doorhalingsprocedures ex artikel 10 Merkenwet. En daarnaast rijst als tweede vraag of het na 1 januari 1971 nog mogelijk zal zijn dergelijke procedures in te stellen in de gevallen, waarin de daarvoor geldende termijn alsdan nog niet is verstreken of zelfs nog moet aanvagen te lopen. Zo zal met name de publicatie van de in december 1970 verrichte merkinschrijvingen eerst na 1 januari 1971 kunnen plaatsvinden en derhalve ook de termijn van zes maanden, waarbinnen van die inschrijvingen volgens artikel 10 lid 1 Merkenwet de nietigverklaring kan worden verzocht, eerst na 1 januari 1971 aanvagen te lopen.

De eerste van deze beide vragen is door WICHERS HOETH in zijn *Kort Commentaar op de Benelux Merkenwet* blz. 127 (aant. 3 op artikel 29 BMW) aldus beantwoord, dat nog aanhangige requestprocedures ex artikelen 9 en 10 Merkenwet zullen moeten worden ingetrokken of geroyeerd, daar zij zinloos zijn. Dit antwoord sluit natuurlijk in, dat ook nieuwe requestprocedures na 1 januari 1971 niet meer zullen kunnen worden ingesteld. Mij lijkt het ene zowel als het andere minder juist. Uit artikel 35, lid 2 BMW volgt, dat de onder vigeur van de huidige wet tot stand gekomen inschrijvingen onder de BMW hun betekenis van bewijsmiddel zullen blijven behouden, telkens wanneer het er om gaat de rangorde vast te stellen van hier te lande onder de huidige wet verkregen rechten. Dit betekent, dat door de invoering van de BMW aan het onder de huidige wet bestaande belang om van eigen merken de inschrijving te verkrijgen en van de merken van anderen de inschrijving te bestrijden niets wordt afgedaan. Als middel tot bewijs van onder de oude wet verkregen rechten blijft de inschrijving haar betekenis ook onder de BMW volledig behouden. Dit betekent, dat niet alleen de op het tijdstip van overgang reeds aanhangige requestprocedures ex artikelen 9 en 10 Merkenwet overeenkomstig de voorschriften van de huidige wet moeten worden voortgezet, totdat zij tot een eindbeslissing hebben geleid, maar ook dat de op het tijdstip van overgang nog niet verstreken of nog aan te vangen termijnen tot het instellen van dergelijke procedures onder de BMW hun door de huidige Merkenwet bepaalde loop moeten hebben en moeten kunnen worden benut. Dit resultaat is wat de reeds aanhangige procedures betreft tevens in overeenstemming met het beginsel van de eenheid van het proces.¹⁶⁾

¹⁴⁾ Volgens vaste rechtspraak van de HR, onder andere HR 1 februari 1932 (SANKA), *N.J.* 1932 blz. 1425 m.n. E.M.M., gaat het in wezen om de vraag wie van beide strijdende partijen de eerdere gebruiker is.

¹⁵⁾ Zie voor nationale inschrijvingen de artikelen 4 en 5 Merkenwet en voor internationale inschrijvingen artikel 8 Merkenwet.

¹⁶⁾ Zie hiervoor de noot van H.B. onder HR 27 maart 1969, *N.J.* 1969 no 341.

Ondanks het feit, dat op de zojuist besproken punten de overgangsbepalingen, althans vanuit Nederlands standpunt bezien, aanleiding tot twijfel kunnen geven, lijkt de in de aanvang gestelde vraag, of in de BMW de overgang van oud nationaal naar nieuw Beneluxrecht op bevredigende wijze is geregeld, bevestigend te moeten wor-

den beantwoord. Echter de wet is nog niet in werking getreden en slechts de praktijk zal leren of deze conclusie inderdaad gerechtvaardigd is.

's-Gravenhage, december 1970.

JURISPRUDENTIE

Nr 56. Gerechtshof te 's-Gravenhage, Eerste Kamer, 5 november 1970.

President: Mr H. K. A. Stoffels;
Raden: Mrs R. Prins en J. J. M. Braun.

Artt. 30 en 43 Rijksoctrooiwet juncto 289 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

In kort geding kan aan degene, die op eens anders octrooi inbreukmakende preparaten heeft afgeleverd, op straffe van een dwangsom worden bevolen alle afgeleverde inbreukmakende preparaten, voor zover in redelijkheid mogelijk, terug te nemen, aan de octrooihouder een volledige lijst van namen en adressen van de betrokken afnemers te verschaffen en alle teruggenomen preparaten te vernietigen (of terug te zenden naar hun leverancier, indien deze woont of gevestigd is in een land, waar eiseres geen equivalent octrooi heeft), met verstrekking van deugdelijk bewijs, dat dit bevel is nagekomen.

1. Rofarmi N.V. te Rijswijk (Z.H.) en 2. P. S. Exler te Capelle a/d IJssel, appellanten, procureur Mr K. van der Steenstraten, advocaat Mr A. G. Beets,
tegen

Merck and Co. Inc. te Rahway, Verenigde Staten van Amerika, geïntimeerde, procureur Mr T. Schaper.

a) President Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, 6 maart 1970 (Mr G. Philipse).

De President, enz.

Overwegende ten aanzien van de feiten:

dat eiser [Merck Red.] heeft gesteld en geconcludeerd . . . . . in de . . . . . dagvaarding . . . . .:

1. Aangezien eiseresse is eigenaresse en houdster van het Nederlands octrooi no. 126.284, gedagtekend 18 maart 1969 en verleend voor: „WERKWIJZE VOOR HET BEREIDEN VAN FARMACEUTISCHE PREPARATEN” ENZ.

2. Aangezien gedaagde sub (1) als grossier, en gedaagde sub (2) als enig directeur van gedaagde sub (1), farmaceutische preparaten, bereid volgens een door vernoemd octrooi beschermde werkwijze (althans daaraan in essentie gelijke werkwijze) onder de namen „Indomethacinum” en „Indomethacine” in of voor hun bedrijf vervaardigen, in het verkeer brengen, verkopen, verhuren, afleveren en/of voor een of ander in voorraad hebben en/of gebruiken;

3. Aangezien gedaagden aldus onrechtmatig jegens eiseresse handelen, immers inbreuk maken op haar octrooirecht;

4. Aangezien gedaagde sub 2 ook in privé aansprakelijk is voor dit onrechtmatig handelen;

5. Aangezien door het onrechtmatig handelen van gedaagden nog verdere inbreuken op het octrooirecht van eiseresse geschieden, met name doordat hun afnemers in of voor hun bedrijf de preparaten voor verdere verkoop in voorraad hebben;

6. Aangezien eiseresse gerechtigd is tot verbod en herstel van de onrechtmatige directe en indirecte octrooi-

inbreuken door gedaagden de hierna geformuleerde vorderingen in te stellen;

7. Aangezien de belangen van eiseresse een onverwilde voorziening bij voorraad vorderen;

Mitsdien:

het den E.A. Heer President van de Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, rechtdoende in kort geding, behage bij vonnis, uitvoerbaar bij voorraad, behalve voor wat betreft de kosten:

1. gedaagden te bevelen zich te onthouden van directe en indirecte inbreuk op het Nederlands octrooi no. 126.284 van eiseresse;

2. gedaagden te bevelen binnen 5 dagen na de betekening van het te wijzen vonnis aan eiseresse te verschaffen een volledige lijst van namen en adressen van afnemers aan wie zij de preparaten hebben afgeleverd;

3. gedaagden te bevelen binnen 5 dagen na de betekening van het te wijzen vonnis alle door haar aan afnemers afgeleverde preparaten terug te nemen;

4. gedaagden te bevelen binnen 7 dagen na de betekening van het te wijzen vonnis de bij hen nog in voorraad zijnde, alsmede de teruggenomen preparaten te vernietigen (of terug te zenden naar hun leverancier, indien deze woont of is gevestigd in een land, waar eiseresse geen equivalent octrooi heeft) en eiseresse binnen 10 dagen na betekening van het te wijzen vonnis deugdelijk bewijs te verstrekken, dat dit bevel is nagekomen;

5. gedaagden te veroordelen ten titel van dwangsom aan eiseresse te betalen een bedrag van f 50.000,— voor elke dag (of gedeelte daarvan), waarop gedaagden de bevelen niet nakomen, of — naar keuze van eiseresse — van f 10,— per capsule of suppositorium, waarmee of met betrekking waartoe gedaagden de bevelen niet nakomen;

6. gedaagden te veroordelen in de kosten van het geding. Enz.

dat gedaagden tegen de ingestelde vordering verweer hebben gevoerd op gronden waarop hieronder, zoveel nodig, nader zal worden teruggekomen;

Overwegende ten aanzien van het recht:

dat het gestelde in het eerste tot en met het vijfde en zevende „aangezien” der dagvaarding als onweersproken door gedaagden vaststaat;

dat gedaagden zich niet verzetten tegen toewijzing van het in de aanhef en onder 1 van het petitum der dagvaarding gevorderde en ook geen bezwaar maken tegen het opleggen van een dwangsom zoals gevorderd is onder 5 van het petitum, doch wel zich verzetten tegen toewijzing van het onder 2 tot en met 4 van het petitum gevorderde;

dat de bezwaren van gedaagden tegen toewijzing hiervan in het kort hierop neerkomen, dat eiseres de daar gevraagde voorzieningen niet nodig heeft om zekerheid te hebben, dat gedaagden in de toekomst geen inbreuk op eiseresses octrooi maken, dat de gedaagde Rofarmi N.V. grossier is en bij toewijzing van het onder 2 gevor-

derde een lijst van haar afnemers zou moeten overleggen aan eiseres, die in meerdere opzichten als haar concurrent is te beschouwen, dat Rofarmi N.V. door het overleggen van die lijst aangeefster zou worden van personen die tegenover eiseres onrechtmatig handelen, dat in geval van toewijzing van het onder 3 gevorderde Rofarmi N.V. ook indien haar afnemers zouden weigeren de preparaten terug te geven de dwangsom zou verbeuren, en dat eiseres middels de onder 2 tot en met 4 gevraagde voorzieningen een schadeclaim kan opbouwen door omkering van de bewijslast te verkrijgen, om al welke redenen gedaagden van mening zijn dat eiseres geen recht en ook geen redelijk belang bij deze voorzieningen heeft;

dat eiseres hiertegenover Onzes inziens terecht het volgende heeft gesteld: dat het terugnemen der preparaten, hetgeen eiseres onder 3 van het petitum vordert gedaagden te bevelen, zeer wel mogelijk is aangezien gedaagden daarvoor het product van eiseres als vervanging kunnen aanbieden en verstandige afnemers zich daartegen niet zullen verzetten omdat zij na het te wijzen vonnis zullen weten, dat ook zij octrooi-inbreuk plegen en blijven plegen indien zij de inruil niet accepteren, doch dat het vanzelf spreekt, dat geen dwangsommen verbeurd zouden zijn indien een afnemer inruil zou weigeren en gedaagden al het redelijke zouden hebben gedaan om de preparaten van die afnemer terug te nemen; dat een effectieve controle op de nakoming door gedaagden van het onder 3 gevorderde bevel tot terugname der preparaten voor eiseres niet mogelijk is indien het onder 2 van het petitum gevorderde bevel tot afgifte van een lijst van de afnemers van gedaagden achterwege zou blijven, aangezien ook vele andere leveranciers op het octrooi inbreuk maken; dat eiseres indien zij bedoelde lijst van afnemers zal ontvangen daarmede gedaagden redelijkerwijze geen concurrentie zal kunnen aandoen, aangezien eiseres uitsluitend aan de groothandel verkoopt en de lijst van gedaagden voornamelijk zal bestaan uit namen en adressen van apothekers en apotheekhoudende artsen; dat, aangezien ook laatstbedoelde personen inbreuk op het octrooi van eiseres maken, gedaagden deze onrechtmatige daden hebben uitgelokt c.q. daarvoor de middelen hebben verschaft en daardoor ook indirect inbreuk op het octrooi van eiseres hebben gemaakt; dat de schade, die eiseres door de reeds door gedaagden gepleegde octrooi-inbreuken lijdt, nog gedeeltelijk kan worden voorkomen, indien Wij de onder 2 tot en met 4 gevorderde bevelen geven; dat indien eiseres schadevergoeding zal vorderen gedaagden hun boeken aan een neutrale deskundige zullen moeten openleggen en eiseres dan geen behoefte zal hebben aan een lijst van afnemers van gedaagden;

dat Wij bevoegd zijn de door eiseres onder 2 tot en met 4 gevorderde bevelen te geven ter voorkoming van verdere schade voor eiseres en zij daarbij een redelijk belang heeft;

dat Wij derhalve de vordering als na te melden zullen toewijzen;

RECHTDOENDE:

1. Bevelen gedaagden zich te onthouden van directe en indirecte inbreuk op het Nederlands octrooi no. 126.284 van eiseres;

2. Bevelen gedaagden binnen 5 dagen na de betekening van dit vonnis aan eiseres te verschaffen een volledige lijst van namen en adressen van afnemers aan wie zij de preparaten, waarmede inbreuk op voormeld octrooi is gemaakt, hebben afgeleverd;

3. Bevelen gedaagden binnen 5 dagen na de betekening van dit vonnis alle door haar aan afnemers afgeleverde preparaten, waarmede inbreuk op voormeld octrooi is gemaakt, terug te nemen, voorzover in redelijkheid mogelijk;

4. Bevelen gedaagden binnen 7 dagen na de betekening van dit vonnis de bij hen nog in voorraad zijnde, alsmede de teruggenomen preparaten, waarmede inbreuk op voormeld octrooi is gemaakt, te vernietigen (of terug te zenden naar hun leverancier, indien deze woont of is gevestigd in een land, waar eiseres geen equivalent octrooi heeft) en eiseres binnen tien dagen na betekening van dit vonnis deugdelijk bewijs te verstrekken, dat dit bevel is nagekomen;

5. Veroordelen gedaagden ten titel van dwangsom aan eiseres te betalen een bedrag van f 50.000,— (vijftigduizend gulden) voor elke dag (of gedeelte daarvan), waarop gedaagden de voormelde bevelen niet nakomen, of — naar keuze van eiseres — van f 10,— (tien gulden) per capsule of suppositorium, waarmee of met betrekking waartoe gedaagden de voormelde bevelen niet nakomen;

6. Verklaaren dit vonnis tot hiertoe uitvoerbaar bij voorraad;

7. Veroordelen gedaagden in de kosten van het geding, tot op deze uitspraak aan zijde van eiseres begroot op f 336,50 (driehonderd zesendertig gulden vijftig cent). Enz.

b) Het Hof, enz.

Ten aanzien van het recht:

Bij pleidooi in beroep hebben appellanten onderdeel a van grief I, inhoudende dat de President ten onrechte de vordering tot herstel in de vorige toestand als binnen de perken van een kort geding vallende heeft aangenomen, ingetrokken.

Onderdeel b houdt mede blijkens de toelichting in, dat het door de President in het dictum onder 3 bevolen herstel in de vorige toestand in het onderhavige geval niet mogelijk is, omdat voor het terugnemen van de verkochte preparaten de medewerking van de afnemers van appellanten vereist is en aldus een uiterst onzekere toestand wordt geschapen, ontoelaatbaar bij een gebod, op de overtreding waarvan een dwangsom van f 50.000,— staat. Onderdeel c van deze grief houdt vervolgens in, dat in het onderhavige geval, gezien de feitelijke omstandigheden — wellicht hoge kosten voor appellanten, dagvaarding van appellanten rauwelijks op 16 februari 1970, een dag na het uitgaan van een schriftelijke waarschuwing van geïntimeerde aan alle apothekers en artsen in Nederland — de vordering tot herstel niet voor toewijzing in aanmerking komt.

Beide onderdelen gaan niet op. Aannemelijk is dat alle hier bedoelde afnemers — die evenzeer als appellanten allen inbreuk maken op het octrooi van geïntimeerde en voorzover nodig door appellanten nog eens met nadruk kunnen worden gewezen op mogelijke consequenties daarvan — hun medewerking zullen verlenen. Van een ontoelaatbare uiterst onzekere toestand in verband met de dwangsom is geen sprake: indien appellanten zouden stuiten op een pertinente weigering tot medewerking ondanks hun in redelijkheid mogelijke pogingen om deze te verkrijgen — zulks zo nodig ter beoordeling van de rechter in een eventueel executiegeschil — zouden zij de opgelegde dwangsom niet hebben verbeurd. De kosten van de bevolen terugnemingen zullen afhankelijk zijn van de mate, waarin appellanten inbreuk op geïntimeerde's octrooi hebben gemaakt; die hebben zij aan zichzelf te danken. Het tijdstip van dagvaarding valt op omstreeks 11 respectievelijk 10 maanden na verlening van het octrooi en uitgifte van het octrooischrift; voor appellanten, die ter zake kundig zijn en voortgingen met octrooi-inbreuk, was die dagvaarding ook zonder voorafgaande waarschuwing ieder ogenblik te verwachten. Grief I moet dus in haar geheel worden verworpen.

Volgens grief II zouden de in het dictum onder 2 bevelen verschaffing van een volledige lijst van namen en adressen van afnemers en onder 4 bevelen verschaffing van bewijs van vernietiging der bij appellanten nog in voorraad zijnde, alsmede door hen teruggenomen preparaten fundamenteel in strijd zijn met het Nederlandse rechtssysteem inzake bewijslastverdeling. Beide door geïntimeerde gevorderde bevelen vormen echter tezamen met de gevorderde terugneming een passende vorm van vergoeding en wegneming van de door de octrooi-inbreuken van appellanten veroorzaakte schade. Ook zonder die bevelen zou, naar 's Hof's voorlopig oordeel, van appellanten — als de daartoe meest gerede partijen — kunnen worden verlangd, dat zij stellen en bewijzen hoe zij aan hun verplichting tot terugneming en vernietiging hebben voldaan. De beide bevelen houden niets in wat aan appellanten moeite van enige betekenis verschaft. Van meer of minder fundamentele afwijkingen op het stuk van bewijslastverdeling is dan ook geen sprake. Het Hof verwerpt grief II.

In de onderdelen a en b van grief III stellen appellanten, dat het bevel tot verschaffing van de lijst van afnemers hen in strijd met Nederlandse rechtsbeginselen dwingt tot verraad van die afnemers — evenzeer inbreukmakers — en er toe zal leiden dat dezen in het geheel geen zaken meer met appellanten zullen willen doen, waardoor appellanten een schade lijden welke in geen enkele verhouding staat tot het belang dat geïntimeerde heeft bij deze voorziening.

Mede gelet op het overwogene met betrekking tot grief II acht het Hof echter met de President na afweging van de belangen van partijen de vordering tot verschaffing van de lijst toewijsbaar. Strijd met niet nader aangegeven Nederlandse rechtsbeginselen is daarbij niet aanwezig. Niet aannemelijk is dat appellanten, die door een rechterlijke uitspraak worden bevelen de afnemers van de preparaten waarmee inbreuk op geïntimeerde's octrooi is gemaakt bekend te maken, door deze afnemers, zelf octrooi-inbreukmakers, zullen worden beschouwd als verraders, waarmee zij deswege geen zaken meer willen doen.

Appellanten betogen in onderdeel c van grief III dat verschaffing van de lijst van afnemers ten onrechte is bevelen omdat appellanten daardoor worden gedwongen aan geïntimeerde als hun concurrente hun afnemers bekend te maken. Het betreft hier echter uitsluitend apothekers en apotheekhoudende artsen; van alle apothekers en apotheekhoudende artsen in Nederland zijn uiteraard de adressen aan geïntimeerde en aan iedere van haar afnemende farmaceutische groothandel bekend. De bedoelde lijst van afnemers verschaft geïntimeerde op het stuk van concurrentie dan ook geen enkel nieuws.

Appellanten verwijzen in onderdeel d van grief III tenslotte nog naar hun argumenten onder grief I onder c. Ook het Hof verwijst hier naar zijn overwegingen tot verwerping van die argumenten.

Ook grief III faalt dus in al haar onderdelen.

RECHTDOENDE IN HOGER BEROEP IN KORT GEDING:

Bekrachtigt het vonnis van de President van de Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage van 6 maart 1970, waartegen het beroep is gericht;

Veroordeelt appellanten in de kosten van het geding in beroep, tot op deze uitspraak aan zijde van geïntimeerde begroot op f 1115,—. Enz.

Nr 57. President Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam, 11 mei 1970.

(Mr J. G. L. Reuder)

Artt. 30 en 43 Rijksoctrooiwet juncto art. 289 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

In kort geding aan gedaagden, die inbreukmakende farmaceutische preparaten hadden afgeleverd, bevelen een lijst van die afnemers te verschaffen, aan wie gedaagden 5000 of meer pillen hadden afgeleverd en die niet hebben gereageerd op brieven van hun procureur om terugzending.

Tevens eiseres gemachtigd om het vonnis op eigen kosten te plaatsen in „Medisch Contact” en „Pharmaceutisch Weekblad”, echter zonder daarbij namen of adressen van gedaagden te vermelden.

Merck and Co. Inc. te Rahway, Verenigde Staten van Amerika, eiseres, procureur Mr G. de Groot, advocaat Mr T. Schaper,

tegen

Promex N.V. te Bergschenhoek, c.s., gedaagden, procureur Mr A. M. Mout.

De President, enz.

WAT DE FEITEN BETREFT:

Overwegende, dat eiseres te Onzer terechtzitting van 26 maart 1970 heeft doen concluderen overeenkomstig de dagvaarding waarvan het petitum luidt:

1. gedaagden te bevelen zich te onthouden van directe en indirecte inbreuk op het Nederlands octrooi no. 126.284 van eiseres;

2. gedaagden te bevelen binnen 5 dagen na de betekening van het te wijzen vonnis aan eiseres te verschaffen een volledige lijst van namen en adressen van afnemers aan wie zij de preparaten hebben afgeleverd;

3. gedaagden te bevelen binnen 5 dagen na de betekening van het te wijzen vonnis alle door haar aan afnemers afgeleverde preparaten terug te nemen;

4. gedaagden te bevelen binnen 7 dagen na de betekening van het te wijzen vonnis de bij hen nog in voorraad zijnde, alsmede de teruggenomen preparaten te vernietigen (of terug te zenden naar hun leverancier, indien deze woont of is gevestigd in een land, waar eiseres geen equivalent octrooi heeft) en eiseres binnen 10 dagen na betekening van het te wijzen vonnis deugdelijk bewijs te verstrekken, dat dit bevel is nagekomen;

5. gedaagden te veroordelen ten titel van dwangsom aan eiseres te betalen een bedrag van f 50.000,— voor elke dag (of gedeelte daarvan), waarop gedaagden de bevelen niet nakomen, of — naar keuze van eiseres — van f 10,— per capsule of suppositorium, waarmee of met betrekking waartoe gedaagden de bevelen niet nakomen;

6. gedaagden te veroordelen in de kosten van het geding;

7. eiseres te machtigen het te wijzen vonnis op kosten van gedaagden te publiceren door plaatsing in het officieel orgaan van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst „Medisch Contact” en het orgaan van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Pharmacie „Pharmaceutisch Weekblad”.

O., dat te Onzer terechtzitting van 23 april 1970 is verklaard:

door de procureur van gedaagden:

dat gedaagden destijds 300 potten Indomethacine à 1000 pillen uit Italië hebben betrokken, doch daarvan 100 potten hebben geretourneerd;

dat van de resterende 200.000 pillen 194.000 zijn verkocht aan 85 afnemers, waarvan er 28 inmiddels 32.298 pillen aan gedaagden hebben teruggestuurd als reactie op een schriftelijk verzoek zijnerzijds d.d. 2 april 1970, waarvan hij een afschrift overlegt, terwijl 27 afnemers hebben verklaard niets meer in voorraad te hebben;

dat gedaagden bereid zijn, de voormelde 32.298 pillen benevens de nog niet verkochte 6000 pillen aan eiseres om niet af te geven;

dat 30 van de voormelde afnemers niet op zijn brief van 2 april 1970 hebben gereageerd, waaronder 9, die 5000 pillen of meer hebben afgenomen; dat hij deze 9 afnemers nog éénmaal wenst aan te schrijven;

door mr. T. Schaper:

dat eiseres de haar door gedaagden aangeboden ruim 38.000 pillen aanvaardt en in verband daarmee de onderdelen 3 en 4 van haar petitum intrekt;

dat eiseres dit petitum overigens vermindert als volgt:

a) de in onderdeel 2 vermelde lijst behoeft slechts te bevatten de namen en adressen van de afnemers, die 5000 pillen of meer hebben afgenomen en niet op de brieven van de procureur van gedaagden hebben gereageerd;

b) de in onderdeel 5 vermelde dwangsom van f 50.000,— wordt verminderd tot f 1000,—;

c) de proceskosten dienen te worden gecompenseerd, des, dat iedere partij de hare drage;

d) de publicatie dient te geschieden voor rekening van eiseres en zonder de naam of het adres van gedaagden te vermelden; enz.

IN RECHTE:

O., dat gedaagden de door eiseres bij dagvaarding gestelde feiten in wezen niet hebben weersproken, zodat deze tussen partijen vaststaan;

O., dat de door eiseres in kort geding ingestelde vordering, zoals deze ter terechtzitting is verminderd, Ons niet onrechtmatig of ongegrond en na afweging van de wederzijdse belangen van partijen toewijsbaar voorkomt;

RECHTDOENDE IN KORT GEDING:

1) Bevelen gedaagden zich te onthouden van directe en indirecte inbreuk op het Nederlands octrooi no. 126.284 van eiseres.

2) Bevelen gedaagden binnen vijf dagen na de betekening van dit vonnis aan eiseres te verschaffen een lijst van namen en adressen van die afnemers, aan wie gedaagden 5000 pillen Indomethacine of meer hebben afgeleverd en die niet op de brieven van de procureur van gedaagden om terugzending hebben gereageerd.

3) Veroordelen gedaagden om aan eiseres ten titel van dwangsom te betalen een bedrag van f 1000,— voor elke dag (of gedeelte daarvan), waarop gedaagden de voormelde bevelen niet nakomen, of — naar keuze van eiseres — van f 10,— per capsule of suppositorium, waarmee of met betrekking waartoe gedaagden deze bevelen niet nakomen.

4) Machtigen eiseres dit vonnis op eigen kosten te publiceren door plaatsing in het officieel orgaan van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst „Medisch Contact” en het orgaan van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Pharmacie „Pharmaceutisch Weekblad”, evenwel zonder daarbij de namen of adressen van gedaagden te vermelden.

5) Verklaaren dit vonnis tot zover uitvoerbaar bij voorraad.

6) Compenseren de kosten van dit geding, des, dat iedere partij haar eigen kosten drage. Enz.

Nr 58. Gerechtshof te 's-Gravenhage, Derde Kamer, 24 mei 1967.

(TOPTEN/TIP-TOP)

President: Mr A. J. M. van Moorsel;
Raden: Mrs P. Hazendonk en R. Prins.

Art. 3, lid 1 en art. 4bis, lid 2 Merkenwet (oud).

Toen in 1913 het merk „TIP-TOP” voor het eerst door appellante werd gebruikt, had het als merk onderscheidende kracht. Een eens deugdelijk merk blijft deugdelijk, ook al verliest het aan onderscheidende kracht.

Art. 10, lid 1 Merkenwet (oud).

Met dit merk „TIP-TOP” stemt het merk „TOPTEN” in hoofdzaak en in elk geval op verwarrende wijze overeen.

De waren „was-, reinigings-, polijst-, ontvlekkings- en schuurmiddelen, zepen; parfumerieën, etherische oliën, cosmetika, tandreinigingsmiddelen” zijn gelijk en gelijksoortig aan toiletzeep, scheerzeep, medicinale zeep, waszeep, kernzeep, koudwaterzeep, harde zeep, zachte zeep, textielzeep, zeepoeder, wasmiddelen, vetloogmeel, soda, loog; parfumerieën, reukoliën, reukwateren en toilet-poeders.

Koninklijke Dobbelman N.V. te Nijmegen, appellante, gemachtigde Mr W. L. Haardt,

tegen

Koninklijke Zeep- Eau de Cologne- en Parfumerieën-fabriek v/h Sanders & Co. N.V. te Leiden, geïntimeerde, gemachtigde, Mr J. A. van Arkel.

a) Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, Eerste Kamer, 29 december 1966.

President: Mr W. Th. D. A. van Eck; Rechters: Mrs P. Erdman en J. A. J. M. van Goethem.

De Rechtbank, enz.

Overwegende, dat requesetrante [Dobbelman *Red.*] als grondslag voor dit verzoek heeft gesteld, dat zij krachtens eerst gebruik hier te lande rechthebbende is op het — eerder, voor het eerst op 19 juli 1913, ingeschreven — woordmerk „TIP-TOP” voor waren van dezelfde soort als die, waarvoor het aangevallen merk is ingeschreven, welk merk volgens requesetrante met haar merk overeenstemt in hoofdzaak, althans zodanig dat bij het publiek verwarring omtrent de herkomst van der partijen waren zou kunnen ontstaan;

O., dat weliswaar de woord-combinatie „tip-top” — evenals het woord „tiptop” — thans in de Nederlandse taal niet anders betekent dan: „uitstekend”, „best”, „van de bovenste plank”;

— dat hieraan echter nog niet de conclusie kan worden verbonden, dat — zoals gerequestreerdes gemachtigde heeft betoogd — requesetrante wegens gemis aan onderscheidende kracht van de benaming „TIP-TOP” daarop geen recht van merk kan doen gelden, nu namens requesetrante bij het verhoor in raadkamer onweersproken is gesteld, dat „TIP-TOP” door haar rechtsvoorgangster reeds in 1913 voor het eerst als merk in Nederland is gebruikt;

— dat — waar een recht tot uitsluitend gebruik van een merk wordt verkregen door het eerste gebruik van dat merk — naar de tijd van dat eerste gebruik moet worden beoordeeld of een benaming toen de geschiktheid bezat als merk te worden gebezigd en dat, bij een bevestigende beantwoording van die vraag, toen het recht op dat merk is ontstaan, welk eenmaal verkregen recht niet verloren gaat door de omstandigheid, dat die benaming later haar onderscheidende kracht zou hebben verloren;

O., dat de benaming „TIP-TOP” in 1913 geschikt was als merk voor de onderhavige waren te worden gebruikt, daar aangenomen moet worden dat toen noch de woord-

combinatie „tip-top” noch het woord „tiptop” een Nederlandse of in Nederland algemeen bekende uitdrukking was, nu die woord-combinatie of dat woord met de huidige betekenis ervan — voorzover de Rechtbank heeft kunnen nagaan — pas voor het eerst in 1919 in een woordenboek der Nederlandse taal voorkwam (te weten: in de in 1919 verschenen 12e druk van Koenen's Verklarend Handwoordenboek der Nederlandse Taal);

O., dat — zoals door gerequesteerdes gemachtigde ook is erkend — de waren, waarvoor het aangevallen merk is ingeschreven, van dezelfde soort zijn als die, waarop requestrante heeft gesteld rechthebbende op haar merk te zijn;

O., dat echter naar het oordeel der Rechtbank geen gevaar bestaat, dat de litigieuze merken met elkaar zullen worden verward — zodat geen overeenstemming in hoofdzaak tussen de merken kan worden aangenomen —, noch gevaar dat tengevolge van de mate van overeenstemming van de merken bij het publiek verwarring omtrent de herkomst der waren zal ontstaan;

O., dat de Rechtbank daarbij in aanmerking heeft genomen:

— dat de woordcombinatie „TIP-TOP”, waaruit requestrantes merk uitsluitend bestaat — anders dan gerequesteerdes merk TOPTÉEN — voor de overgrote meerderheid van het te dezen in aanmerking komend publiek (thans) slechts de betekenis zal hebben van een kwaliteitsaanduiding of aanprijzing van de waren;

— dat het gemeenschappelijk bestanddeel van de beide merken — „TOP” —, dat bovendien in die merken op een verschillende plaats voorkomt — op zich zelf (nagenoeg) geen onderscheidende kracht heeft, gezien de veelvuldige combinatie met „top” in uitdrukkingen als: topconferentie, tophit, topfunctie, topklasse, topvorm, topprestatie, topsnelheid, toppunt;

— dat te verwachten is, dat het andere bestanddeel van het aangevallen merk — „TEEN” — (zeer) velen, die niet (alleen) aan het lichaamsdeel „teen” zullen denken, zal doen denken aan (één of meer van) de Engelse woorden „teen-age”, „teens” en „teener”, waarvan in het bijzonder het laatstgenoemde door een de laatste tijd steeds toenemend gebruik in Nederland een zeer grote bekendheid hier te lande heeft verkregen;

O., dat het verzoek dus moet worden afgewezen; enz.

b) Het Hof, enz.

O., dat appellante tegen deze beschikking als enige grief heeft aangevoerd dat de Rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat geen gevaar bestaat dat de litigieuze merken met elkaar zullen worden verward, zodat geen overeenstemming in hoofdzaak tussen de merken kan worden aangenomen, noch gevaar dat tengevolge van de mate van overeenstemming van de merken bij het publiek verwarring omtrent de herkomst der waren zal ontstaan;

O. dat, nu de Rechtbank terecht aannam dat toen in 1913 het merk „TIP-TOP” voor het eerst door appellante werd gebruikt dit — uit het Engels afkomstige — woord in Nederland geen betekenis als kwaliteitsaanduiding of aanprijzing had en als merk onderscheidende kracht niet ontbeerde, dit woord ook thans nog als merk bruikbaar is gebleven, waaraan zelfs een eventuele verwording tot soortnaam niet zou afdoen;

O., dat geïntimeerde ook voor den Hove is blijven volhouden dat het merk „TIP-TOP” ondeugdelijk is, omdat het onderscheidende kracht mist, doch een eens deugdelijk merk, ook al verliest het aan onderscheidende kracht, deugdelijk blijft, en het Hof van oordeel is dat in 1913 „TIP-TOP” bij het publiek in Nederland zodanig onbekend was en zo opvallend door ongewoonheid dat

deze woord- of lettercombinatie als merk onderscheidend vermogen had;

O., dat het Hof voorts van oordeel is dat het ten verzoeken van geïntimeerde ingeschreven merk „TOPTÉEN” in hoofdzaak overeenstemt met het merk „TIP-TOP”, en in elk geval zodanig dat verwarring omtrent de herkomst der onder die merken verhandelde — gelijke en gelijksoortige — waren zou kunnen ontstaan;

O. toch, dat aan „TOPTÉEN” een bepaalde duidelijke betekenis niet valt toe te kennen (het is noch Engels noch Nederlands), en het evenzeer een fantasiewoord is als ook thans nog in Nederland het woord „TIP-TOP” (ook al hecht men daaraan thans wel een bepaalde betekenis), en het door zijn sterk overeenstemmende alliteratie door het publiek, dat de onder die merken verkochte artikelen koopt, gemakkelijk met „TIP-TOP” verward zal worden;

O., dat mitsdien de beschikking der Rechtbank niet in stand kan blijven en moet worden beslist als volgt:

BESCHIKKENDE IN HOGER BEROEP:

Vernietigt de beschikking der Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage van 29 december 1966, waarvan beroep;

EN OPNIEUW BESCHIKKENDE:

Verklaart nietig de inschrijving onder nr. 157.851 in het register van het Bureau voor de Industriële Eigendom ten name van geïntimeerde van het merk „TOPTÉEN”. Enz.

Nr 59. Gerechtshof te 's-Gravenhage, Derde Kamer,
14 mei 1969.

(Azural/Aronal)

President: Mr A. J. M. van Moorsel;
Raden: Mrs P. Hazendonk en R. Prins.

Art. 3, lid 1 Merkenwet (oud).

Rb.: De aanduiding op de verpakking van de waar „Aronal Vitamine-Tandpasta met Azuleen” levert gebruik van het woord Azuleen als merk op, omdat verzoekster aldus dit woord gebruikt ter onderscheiding van een door haar aan die tandpasta toegevoegd bestanddeel.

Art. 4bis, lid 2 Merkenwet (oud).

Hof: Azuleen is slechts een soortnaam, hetgeen ook blijkt uit de vermelding als zodanig in het Geneeskundig Compendium en het Groot Woordenboek der Geneeskunde, en het woord is dus als merk ondeugdelijk.

Art. 4bis, lid 3 en 10, lid 1 Merkenwet (oud).

Rb.: Het merk Azural 32 stemt in hoofdzaak overeen met de woordmerken Aronal en Azuleen. De waren waarvoor verweersters merk is ingeschreven zijn soortgelijk aan de waren waarvoor verzoekster haar merken Aronal en Azuleen gebruikt, met uitzondering van antivriemiddelen, enzymatische producten en textielstukgoederen; daarvan is de waar enzymatische producten als verwant aan te merken, zodat te dien aanzien verwarring omtrent de herkomst der waren zou kunnen ontstaan. Inschrijving nietig verklaard behoudens ten aanzien van antivriemiddelen en textielstukgoederen.

Hof: Geen overeenstemming in hoofdzaak met het merk Aronal. Wel verwarringwekkende overeenstemming aangenomen. Beschikking van de Rechtbank bekrachtigd.

Koninklijke Dobbelman N.V. te Nijmegen, appellante, gemachtigde Jhr Mr P. J. W. de Brauw, tegen

Gaba A.G. te Bazel, Zwitserland, geïntimeerde, gemachtigde Mr H. P. Utermark.

a) Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, Eerste Kamer, 20 december 1968.

President: Mr W. Th. D. A. van Eck; Rechter: Mrs C. Stoik en R. R. Portheine.

De Rechtbank, enz.

Overwegende, dat het tijdig ingediende verzoek strekt tot nietigverklaring van de nationale inschrijving onder nummer 164.292 in de registers van het Bureau voor de Industriële Eigendom ten name van verweerster [Dobbelman Red.] van het woordmerk AZURAL 32 voor de waren:

„Toiletzeep, scheerzeep, medicinale zeep, scheermiddelen andere dan zepen, mond-, huid-, haar-, tand- en prothesereinigingsmiddelen, cosmetische artikelen, etherische oliën, parfumerieën, eau de cologne, antiseptica, desodorantia, desinfectermiddelen; middelen tegen tandcariës, niet-kosmetische middelen voor huid en haar, toilet- en scheergerei, haarnetjes, glycerineproducten en -derivaten (uitgezonderd farmaceutische producten); antivriescmiddelen, enzymatische producten, textielstukgoederen”;

O., dat verzoekster daartoe in het verzoekschrift heeft aangevoerd:

dat zij krachtens eerst gebruik hier te lande, zomede krachtens de, in het in artikel 8 der Merkenwet bedoelde register ingeschreven, internationale inschrijving no 224.560 rechthebbende is op het woordmerk ARONAL voor de waren: „Hygiënische, medicinale, pharmaceutische, chemische, cosmetische, diëtetische preparaten en producten”;

dat zij voorts krachtens eerst gebruik hier te lande ter onderscheiding van de van haar afkomstige waren van die van anderen rechthebbende is op het woordmerk AZULEEN voor de waren: „Tandverzorgingsmiddelen en/of bestanddelen en bereidingsmiddelen daarvan”;

dat zij zich door de inschrijving van het aangevallen merk bezwaard gevoelt op grond, dat de waren, waarvoor zij tot haar voormelde merken gerechtigd is, gelijksoortig zijn aan de waren, waarvoor de aangevallen inschrijving is verricht en het aangevallen merk met haar voormelde merken in hoofdzaak overeenstemt, althans zodanig overeenstemt, dat bij het publiek verwarring ten aanzien van de herkomst der waren zou kunnen ontstaan;

O., dat blijktens overgelegd afschrift van verzoeksters internationale inschrijving onder no 224.560 de ingeschreven warenopgave bij het merk ARONAL voor wat chemische preparaten en producten betreft is beperkt door de toevoeging: „pour la médecine”;

O., dat verzoekster bij de mondelinge behandeling heeft medegedeeld, dat zij haar merk ARONAL hier te lande gebruikt voor de waren tandpasta, mondwater en tandenborstels en dat zij daarbij tevens het woord AZULEEN als merk gebruikt doordat zij op de verpakking van haar tandpasta het opschrift aanbrengt „Aronal Vitamine-Tandpasta met Azuleen”;

O., dat verweerster het eerder gebruik door verzoekster van het merk ARONAL voor tandpasta, mondwater en tandenborstels hier te lande heeft erkend;

dat verweerster voorts heeft erkend, dat verzoekster het woord AZULEEN op voormelde wijze in combinatie met het merk ARONAL gebruikt, althans heeft gebruikt, doch verweerster heeft betwist, dat zulks gebruik van dat woord als merk oplevert, daar volgens verweerster de vermelding „met Azuleen” slechts een ingrediëntsaanduiding is, waarbij „Azuleen” misschien als kenmerk of als ondermerk wordt gebruikt, doch op zichzelf niet wordt gebruikt ter onderscheiding van verzoeksters tandpasta van die van anderen;

O., dat naar het oordeel der Rechtbank de aanduiding „Aronal Vitamine-Tandpasta met Azuleen” gebruik van het woord AZULEEN als merk oplevert, omdat verzoekster aldus dit woord gebruikt ter onderscheiding van een door

haar aan die tandpasta toegevoegd bestanddeel van dergelijke waar van anderen, zijnde noch gesteld noch gebleken, dat het woord AZULEEN in dit verband als een beschrijving van de waar moet worden aangemerkt;

O., dat thans dient te worden onderzocht, of het aangevallen merk AZURAL 32 in hoofdzaak overeenstemt met de merken ARONAL en/of AZULEEN;

dat de Rechtbank deze vragen bevestigend beantwoordt, nu het woordbestanddeel van het aangevallen merk uit evenveel lettergrepen bestaat als de beide andere merken, hetzelve met het merk ARONAL de aanvangslettergreep A- en de uitgang -AL gemeen heeft en tevens de letter R aan het begin van een lettergreep bevat, terwijl het aangevallen merk met het merk AZULEEN de stam AZU- gemeen heeft;

dat het door deze overeenkomsten te duchten gevaar voor verwarring van het aangevallen merk met de merken van verzoekster wordt versterkt doordat verzoekster haar merken in combinatie met elkaar pleegt te gebruiken en het woord AZURAL praktisch gesproken uit een samenstelling van bestanddelen van verzoeksters merken bestaat;

dat de Rechtbank de toevoeging van het getal „32” aan het woord AZURAL onvoldoende acht om het aangevallen merk van verzoeksters merken te onderscheiden, daar naar haar oordeel het vooropgaande woord AZURAL als het hoofdbestanddeel van verweersters merk en als de naam, waaronder het publiek naar de waar zal vragen, moet worden aangemerkt en het getal „32”, hetwelk voor het publiek in dit verband geen kenbare betekenis heeft, als een onbegrepen toevoeging aan de aandacht zal ontsnappen;

O., dat de waren, waarvoor verweersters merk is ingeschreven, met uitzondering van antivriescmiddelen, enzymatische producten en textielstukgoederen zijn van dezelfde soort als de waren, waarvoor verzoekster haar merken ARONAL en AZULEEN gebruikt, zodat de inschrijving te dien aanzien op grond van de geconstateerde overeenstemming in hoofdzaak der merken moet worden nietig verklaard;

dat daarnaast de waar enzymatische producten als verwant aan de waren, waarvoor verzoekster haar gemelde merken gebruikt, is aan te merken en zulks ten gevolge heeft, dat door de grote gelijkenis tussen de wederzijdse merken ten aanzien van die waar bij het publiek verwarring omtrent de herkomst zou kunnen ontstaan, weshalve de inschrijving van het aangevallen merk ook voor enzymatische producten moet worden nietig verklaard;

BESCHIKKENDE:

Verklaart de inschrijving onder nummer 164.292 (nationaal) in de registers van het Bureau voor de Industriële Eigendom ten name van verweerster van het merk AZURAL 32 nietig, behoudens ten aanzien van de waren: „antivriescmiddelen en textielstukgoederen”;

Wijst af het meer verzochte. Enz.

b) Het Hof, enz.

Overwegende dat appellante tegen die beschikking heeft aangevoerd, dat tussen de merken Azural 32 en Aronal of Azuleen geen overeenstemming in hoofdzaak bestaat, noch zodanige [overeenstemming] dat verwarring omtrent de herkomst der waren bij het publiek zou kunnen ontstaan, en voorts dat de waren waarvoor zij haar merk heeft doen inschrijven en die waarvoor geïntimeerde haar merk gebruikt, slechts soortgelijk of verwant zijn voorzover het betreft tandpasta;

O. dat bij het verhoor voor den Hove namens appellante is betoogd dat het gebruik van het woord Azuleen in het opschrift op de verpakking van geïntimeerdes

tandpasta, te weten: „Aronal Vitamine-Tandpasta met Azuleen”, geen gebruik van dat woord als merk oplevert, hetgeen trouwens ook niet zou kunnen omdat Azuleen een soortnaam — en wel de in Nederland enig gebruikelijke — is voor een bepaalde groep koolwaterstoffen, — welke (volgens het opschrift) als bestanddeel aan de Aronal-tandpasta is toegevoegd;

O. dat geïntimeerde niet heeft bestreden dat Azuleen inderdaad slechts een soortnaam is, hetgeen ook blijkt uit de vermelding als zodanig in het Geneeskundig Compendium en het Groot Woordenboek der Geneeskunde, en het woord dus als merk ondeugdelijk is, — zodat het geschil tussen partijen beperkt wordt tot de vraag of Azural 32 en Aronal als merken in hoofdzaak of verwarringwekkend overeenstemmen;

O. dienaangaande, dat naar 's Hof's oordeel van overeenstemming in hoofdzaak tussen Azural 32 en Aronal niet kan worden gesproken, omdat de merken in hun geheel beschouwd daartoe onvoldoende op elkaar gelijk zijn;

O. dat echter wel zodanige overeenstemming tussen die merken bestaat, dat verwarring te duchten valt met betrekking tot de herkomst der daaronder verhandelde waren bij gebruik dier merken voor toonbankartikelen van gelijke soort, — en derhalve, nu vaststaat dat geïntimeerde haar merk hier te lande gebruikt voor tandpasta, mondwater en tandenborstels, het merk Azural 32 niet mag worden gebruikt voor: „toiletzeep, scheerzeep, medicinale zeep, scheermiddelen andere dan zepen, mond-, huid-, haar-, tand- en prothesesreinigingsmiddelen, cosmetische artikelen, etherische oliën, parfumerieën, eau de cologne, antiseptica, desodorantia, desinfecteermiddelen, middelen tegen tandcariës, niet-kosmetische middelen voor huid en haar, toilet- en scheergerei, haarnetjes, glycerineprodukten en -derivaten”, alles toiletmiddelen in ruimen zin, — en de inschrijving van het merk Azural 32 slechts gehandhaafd kan blijven voor „antivriescmiddelen en textielstukgoederen”, daar ook „enzymatische produkten” als grondstoffen voor wasmiddelen een zodanige verwantschap met toilettartikelen in ruime zin hebben, dat de te duchten verwarring tussen de merken zich ook te hunnen aanzien uitstrekt, daar, zoals ook voor alle toilettartikelen in ruimen zin geldt, veelal eenzelfde fabrikant of handelaar al deze produkten tezamen in de handel brengt;

O. dat mitsdien de beschikking van de Rechtbank in stand moet blijven;

BESCHIKKENDE IN HOGER BEROEP:

Bekrachtigt de beschikking der Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage van 20 december 1968, waarvan beroep. Enz.

Nr 60. Gerechtshof te 's-Gravenhage, Derde Kamer, 19 november 1969.

President: Mr A. J. M. van Moorsel; Raden: Mrs R. Prins en P. A. Roggen.

Art. 3, lid 3 Merkenwet (oud).

Rb.: Aan een honderdveertig-tal door gerequesteerde overgelegde schriftelijke verklaringen van grossiers en handelaren in tabaksartikelen in Nederland, waarin deze te kennen geven niet bekend te zijn met requestante's merk, kunnen vermoedens worden ontleend, waardoor voorshands — behoudens tegenbewijs — bewezen kan worden geacht, dat requestante haar merk nooit in Nederland heeft gebruikt. Bedoeld tegenbewijs wordt niet geleverd door bescheiden, volgens welke sigaretten onder

het merk van requestante op een drietal data zouden zijn geleverd aan een aantal detaillisten, nu de juistheid van die bescheiden gemotiveerd is betwist.

Art. 10, lid 1 sub b Merkenwet (oud).

Hof: Het woordmerk West Side stemt voor de waar sigaretten verwarringstichtend overeen met het figuurmerk West End, omdat van dat figuurmerk de woordcombinatie West End het hoofdbestanddeel vormt en die woordcombinatie veel gelijkenis vertoont met de woordcombinatie West Side. Daaraan doet het ingeschreven zijn van de merken West Point en West Park voor sigaretten ten name van derden niet af, omdat het bestaansrecht van die merken hier niet in het geding is.

N.V. Vabuco te Amsterdam, appellante, gemachtigde Mr J. F. A. Verzijl.
tegen

De vennootschap naar Zwitsers recht Rothmans of Pall Mall Limited te Zürich, Zwitserland, geïntimeerde, gemachtigde Mr J. C. Coebergh.

a) Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, Eerste Kamer, 6 mei 1969.

President: Mr W. Th. D. A. van Eck; Rechter: Mrs P. Erdman en R. R. Portheine.

De Rechtbank, enz.

Overwegende, dat ten requeste tijdig de nietigverklaring is verzocht van de ten name van gerequesteerde [Vabuco Red.] hier te lande op 10 mei 1965 onder no 155.254 overeenkomstig artikel 5 der Merkenwet plaats gevonden inschrijving van het woordmerk WEST SIDE voor de waren „sigaretten, sigaren en tabak”;

O., dat het verzoek is gegrond op overeenstemming in hoofdzaak bij gelijkheid althans soortgelijkheid van waren, en op verwarringwekkende overeenstemming als bedoeld in artikel 10 lid 1 sub b der Merkenwet, tussen het aangevallen merk en het ten requeste vermelde beeldmerk van requestante, waarop zij heeft gesteld krachtens eerste gebruik in het Koninkrijk der Nederlanden rechthebbende te zijn voor de waren „tabak, tabakswaren, sigaretten, sigaren, rokersartikelen en lucifers”, voor welke waren dit merk — naar blijkt uit het overgelegd authentiek afschrift van de inschrijving van dit merk overeenkomstig artikel 5 der Merkenwet — op 2 juli 1964 is ingeschreven onder no 152.131; enz.

O., dat de in het hierboven afgebeelde merk van requestante voorkomende woorden WEST END het meest opvallende en kenmerkende bestanddeel van dat merk vormen;

O., dat de woord-combinatie WEST SIDE, waaruit het aangevallen merk bestaat, veel gelijkenis vertoont met de woord-combinatie WEST END, nu die woord-combinaties het eerste woord gemeen hebben en in beide combinaties het tweede woord een kort Engels woord is;

O., dat dientengevolge naar het oordeel der Rechtbank sprake is van zodanige overeenstemming tussen de litigieuze merken, dat bij een niet te verwaarlozen deel van het te dezen in aanmerking komende — zeer grote en deels niet nauwlettende — publiek verwarring ontrent de herkomst van der partijen waren zou kunnen ontstaan;

dat dit verwarringsgevaar niet wordt voorkomen door de namens gerequesteerde aangevoerde omstandigheid, dat er nog twee sigarettenmerken met het woord WEST zijn ingeschreven (ten name van derden), n.l. de merken WEST POINT en WEST PARK;

O., dat bij het verhoor in raadkamer door de gemachtigde van gerequesteerde is gesteld, dat requestante haar hierboven afgebeeld merk in Nederland nooit heeft gebruikt, ter staving van welke stelling die gemachtigde

een honderdveertig-tal schriftelijke verklaringen van gro-siers en handelaren in tabaksartikelen in Nederland heeft overgelegd, waarin deze te kennen geven niet bekend te zijn met requestrantes merk;

O., dat aan die verklaringen vermoedens kunnen worden ontleend, waardoor voorshands — behoudens tegenbewijs — bewezen kan worden geacht, dat requestrante haar onder no 152.131 ingeschreven merk nooit in Nederland heeft gebruikt;

O., dat de gemachtigde van requestrante wel bij het verhoor in raadkamer op 8 april 1969 een aantal bescheiden heeft overgelegd, volgens welke sigaretten van het merk WEST END aan een aantal detaillisten in Nederland zouden zijn geleverd op 22 juni 1964, 25 mei 1966 en 22 juni 1966, doch hierdoor het bovenbedoelde tegenbewijs nog niet geleverd is, nu de gemachtigde van gerequesteerde de juistheid van die bescheiden gemotiveerd heeft betwist;

O., dat de Rechtbank requestrante, overeenkomstig haar aanbod, zal toelaten door getuigen te bewijzen, dat zij haar onder no 152.131 ingeschreven merk op de drie voormelde data in Nederland voor de waar sigaretten heeft gebruikt; enz.

b) Het Hof, enz.

O., dat appellante tegen deze beschikking heeft aangevoerd:

„I. Ten onrechte heeft de Rechtbank overwogen, dat de in het beeldmerk van requestrante voorkomende woorden WEST END het meest opvallende en kenmerkende bestanddeel van dat merk vormen.

II. Ten onrechte overwoog de Rechtbank dat de woord-combinatie WEST SIDE, waaruit het aangevallen merk bestaat, veel gelijkenis vertoont met de woord-combinatie WEST END, nu die woord-combinaties het eerste woord gemeen hebben en in beide combinaties het tweede woord een kort Engels woord is.

III. Ten onrechte overwoog de Rechtbank dat diens-gevolge naar het oordeel der Rechtbank sprake is van zodanige overeenstemming tussen de litigieuze merken, dat bij een niet te verwaarlozen deel van het ten dezen in aanmerking komende — zeer grote en deels niet nauwlettende — publiek verwarring omtrent de herkomst van der partijen waren zou kunnen ontstaan.

IV. Ten onrechte overwoog de Rechtbank dat dit verwarringsgevaar niet wordt voorkomen door de namens gerequesteerde aangevoerde omstandigheid, dat er nog twee sigarettenmerken met het woord WEST zijn ingeschreven (ten name van derden), nl. de merken WEST POINT en WEST PARK.”

O. ad I, dat ook naar 's Hofs oordeel de woorden „West End” en niet de zwarte (of anders gekleurde) balken in het merk van geïntimeerde daarvan het hoofdbestanddeel en in het gesprek de enige benaming vormen;

O. ad II, dat de Rechtbank terecht heeft geoordeeld dat de woordcombinatie „West Side” veel gelijkenis vertoont met de woordcombinatie „West End”, wat er zij van de argumentering der Rechtbank, en onverschillig of men Engels verstaat of niet, omdat elk der beide woordcombinaties als een eenheid zal worden gezien en gehoord, en daarbij de in elk geval voor het Nederlandse publiek begrijpelijke klank West het duidelijkst in de herinnering zal achterblijven;

O. ad III, dat ook naar 's Hofs oordeel voor het sigaretten kopende publiek de woorden „West End” en „West Side” zodanig overeenstemmen, dat bij dat publiek verwarring omtrent de herkomst der onder die merken verhandelde waren zou kunnen ontstaan;

O. ad IV, dat een beroep op het ingeschreven zijn van de merken „West Point” en „West Park” voor sigaretten

voor deze zaak geen effect kan hebben, en niet kan leiden tot de toelating van „West Side” als merk, daar het bestaansrecht van die merken hier niet in het geding is en thans slechts speelt of „West Side” als merk naast „West End” mag worden gebruikt;

O. dat mitsdien de beschikking der Rechtbank moet worden bekrachtigd;

Beschikkende in hoger beroep:

Bekrachtigt de beschikking der Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage van 6 mei 1969, waarvan beroep;

Verwijst de zaak naar die Rechtbank ter verdere afdoening. Enz. ¹⁾

¹⁾ Nadat requestrante van de haar geboden gelegenheid tot bewijslevering door getuigen gebruik had gemaakt, heeft gerequesteerde haar verweer laten varen en heeft de Rb. bij eindbeschikking d.d. 26 juni 1970 de inschrijving van gerequesteerde nietig verklaard. — *Red.*

Nr 61. Gerechtshof te 's-Gravenhage, Derde Kamer, 2 april 1969.

President: Mr A. Slotemaker;
Raden: Mrs P. Hazendonk en R. Prins.

(nr 164.112 nat.)
(nietigverklarde inschrijving)

(nr. 335.207 int.)
(oudere inschrijving)

Art. 4bis, lid 2 Merkenwet (oud).

Het oudere beeldmerk heeft onderscheidende kracht voor niet-alcoholhoudende dranken.

Art. 10, lid 1, aanhef en onder b Merkenwet (oud).

De afbeelding van twee menselijke hoofden die ieder met een rietje samen uit één glas drinken, bepaalt de totaalindruk van elk van beide merken. Het merk FlavorAid met afbeelding is ingeschreven voor „ingrediënten voor het bereiden van alcoholvrije dranken; alcoholvrije dranken” en het beeldmerk is ingeschreven voor „bier, mineraalwater, gazeuses en andere niet-alcoholhoudende dranken, siropen en andere middelen voor het bereiden van dranken”. Verwarrende overeenstemming aangenomen.

Jel Sert International Limited te Bellwood, Staat Illinois, Verenigde Staten van Amerika, appellant, gemachtigde Mr T. Schaper,

tegen

S.A.G.A. Società Acque Gasate e Affini (S.p.A.) te Milaan, Italië, geïntimideerde, gemachtigde Mr B. E. F. 't Hart.

a) Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, Eerste Kamer, 9 oktober 1968.

President: Mr W. Th. D. A. van Eck; Rechter: Mrs P. Erdman en R. R. Porthéine.

De Rechtbank, enz.

Overwegende, dat requestante [S.A.G.A., Red.] ten requeste tijdig de nietigverklaring heeft verzocht van de ten name van gerequesteerde hier te lande op 3 augustus 1967 onder nr. 164.112 voor de waren „ingediënten voor het bereiden van alcoholvrije dranken; alcoholvrije dranken” plaatsgevonden nationale merkenschrijving (overeenkomstig artikel 5 der Merkenwet);

O., dat het verzoek is gegrond op overeenstemming in hoofdzaak bij gelijksoortigheid van waren, althans op verwarringwekkende overeenstemming als bedoeld in artikel 10, lid 1 sub b der Merkenwet, tussen het aangevallen merk en drie ten requeste vermelde, overeenkomstig artikel 8 der Merkenwet ingeschreven merken van requestante, waarop zij onweersproken heeft gesteld ten opzichte van gerequesteerde rechthebbende in Nederland te zijn en wel ten aanzien van ieder van die merken voor de waren, waarvoor het merk is ingeschreven;

— dat van die merken van requestante dat, geregistreerd onder nr. 335.207, is ingeschreven voor de waren: „bière, eaux minérales et gazeuses et autres boissons non alcooliques, sirops et autres préparations pour faire des boissons”;

O., dat hieronder fotocopiëën zijn opgenomen van de overgelegde authentieke afschriften van de inschrijvingen in de registers van het Bureau voor de Industriële Eigendom van het aangevallen merk en van het onder nr. 335.207 ingeschreven merk van requestante, welke afschriften afbeeldingen van die merken bevatten; enz.

O., dat voor deze beide merken geldt, dat de in het merk voorkomende afbeelding van twee menselijke hoofden, die ieder met een rietje samen uit één glas drinken, bepalend is te achten voor de totaalindruk van het merk en mitsdien is te beschouwen als het belangrijkste bestanddeel van het merk;

O., dat als gevolg van de gelijkenis tussen die afbeelding in het aangevallen merk en die, voorkomend in het onder nr. 335.207 ingeschreven merk van requestante, naar het oordeel der Rechtbank sprake is van zodanige overeenstemming tussen die merken, dat bij het te dezen in aanmerking komende grote-publiek verwarring omtrent de herkomst van der partijen waren zou kunnen ontstaan;

O., dat dit gevaar niet wordt voorkomen door de door gerequesteerdes gemachtigde aangevoerde omstandigheid, dat de bovenbedoelde afbeeldingen op een aantal punten van elkaar verschillen, zoals ten aanzien van de afgebeelde hoofden, het glas en de stijl van uitvoering;

— dat bij het publiek gemakkelijk de indruk kan worden gewekt, dat het hier van dezelfde fabrikant afkomstige merken betreft, die een variant van elkaar zijn;

O., dat uit het vorenoverwogene volgt, dat het verzoek van requestante op grond van haar onder nr. 335.207 ingeschreven merk voor toewijzing vatbaar is;

BESCHIKKENDE:

Verklaart nietig de op 3 augustus 1967 onder nr. 164.112 ten name van gerequesteerde plaatsgevonden merkenschrijving in de registers van het Bureau voor de Industriële Eigendom. Enz.

b) Het Hof, enz.

O., dat appellante tijdig van voormelde beschikking in hoger beroep is gekomen en daartegen als grief heeft aangevoerd, dat de Rechtbank ten onrechte de beide door haar vergeleken merken zodanig overeenstemmend

acht, dat bij het ten deze in aanmerking komende publiek verwarring omtrent de herkomst van der partijen waren zou kunnen ontstaan en met name ten onrechte oordeelt, dat bij het publiek gemakkelijk de indruk kan worden gewekt, dat het hier van dezelfde fabrikant afkomstige merken betreft, die een variant van elkaar zijn, aangezien

(a) er grote verschillen tussen de beide merken bestaan, met name gelegen in de vorm (rechthoek in plaats van cirkel), de tekening (geheel andere stijl; kinderhoofden in plaats van volwassen hoofden; ander glas) en in het feit, dat het merk van geïntimideerde een beeldmerk is en dat van appellante een gecombineerd woord-beeldmerk, met vermelding van twee woorden,

(b) beelden met twee hoofden, tezamen met twee rietjes drinkend uit één glas, als zodanig — afgezien van de specifieke uitvoeringsvormen en die hebben in casu niets gemeen — voor deze waren geen onderscheidende kracht hebben;

O. hieromtrent:

dat de Rechtbank terecht heeft vooropgesteld, dat voor beide merken geldt, dat de in het merk voorkomende afbeelding van twee menselijke hoofden, die ieder met een rietje samen uit één glas drinken, bepalend is te achten voor de totaalindruk van het merk en mitsdien is te beschouwen als het belangrijkste bestanddeel van het merk;

dat een afbeelding als vorenomschreven voldoende originaliteit bezit om daaraan onderscheidende kracht met betrekking tot de onderhavige waren toe te kennen;

dat noch de door appellante gesignaleerde verschillen in uitvoering der afbeelding, noch het feit dat haar merk mede het woord „Fla-Vor-Aid” en het herkomstteken „J Sert” bevat, vermogen te verhinderen dat het herinneringsbeeld van beide merken door de afbeelding van twee menselijke hoofden, die ieder met een rietje samen uit één glas drinken, wordt gevormd;

dat appellante derhalve, wat er zij van de vraag of de indruk kan worden gewekt dat de merken varianten van elkaar zouden zijn, vergeefs opkomt tegen de beslissing der Rechtbank, dat tussen de beide merken een zodanige overeenstemming bestaat, dat bij het te dezen in aanmerking komende publiek verwarring omtrent de herkomst van der partijen waren zou kunnen ontstaan;

BESCHIKKENDE IN HOGER BEROEP:

Bekrachtigt de beschikking van de Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage van 9 oktober 1968 no. M. 68/104, waarvan beroep. Enz.

Nr 62. Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, Eerste Kamer B, 12 mei 1970.

(Euroclima/Klima, Klimator, enz.)

President: Mr N. W. de Grooth;
Rechter: Mrs S. F. Kootte en E. R. Andringa-Blok.

Art. 4bis, lid 2 Merkenwet (oud).

Het beeldmerk van gerekwesteerde, waarvan het woord „Euroclima” het hoofdbestanddeel vormt, is wel degelijk een merk in de zin der Merkenwet, immers „Euroclima” of „clima” is geen bestaand Nederlands woord en zinspeelt wellicht op de daaronder verhandelde waren — installaties en toestellen voor klimatisering en ventilatie — maar geeft deze niet zonder meer en duidelijk aan.

Art. 10, lid 1, aanhef en onder a Merkenwet (oud).

Nietigverklaring van de inschrijving wegens — onbetwiste — overeenstemming in hoofdzaak met merken van rekwestrante, namelijk Klima, Klimator, enz.

Klima N.V. te Eindhoven, verzoekster, gemachtigde Mr J. A. van Arkel,
tegen

Euroclima Di Guiseppe Schmidhammer E.C. (S.a.s.) te Brunico Bolzano, Italië, verweerster, gemachtigde Mr J. F. A. Verzijl.

Nr 63. Gerechtshof te 's-Gravenhage, Derde Kamer,
12 april 1967.
(afb. hand)

President: Mr A. J. M. van Moorsel;
Raden: Mrs P. Hazendonk en R. Prins.

(nr 280.045 int.)
(nietigverklaarde inschrijving)

DE VERGULDE HAND

(nr 78.510 nationaal)
(oudere inschrijving)

Art. 10, lid 1 Merkenwet (oud).

De bovenstaande merken stemmen in hoofdzaak en op verwarrende wijze overeen (anders Rechtbank).

Gelijke of soortgelijke of verwante waren (zie de beschikking van het Hof).

C. A. Woltman Elpers' Koninklijke Zeepfabriek „De Vergulde Hand" N.V. te Amsterdam, appellante, gemachtigde Mr E. C. Kuhn,
tegen

Grossversandhaus Quelle Gustav Schickedanz Kommanditgesellschaft te Fürth, Bondsrepubliek Duitsland, geïntimeerde, gemachtigde Dr Mr J. A. M. van Staaij.

a) Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, Eerste Kamer, 1 juli 1966.

President: Mr W. Th. D. A. van Eck; Rechters: Mrs C. Stolk en H. W. Mulder.

De Rechtbank, enz.

dat de Rechtbank met verweerster [Schickedanz Red.] van oordeel is, dat verweersters merk is te zien als een hoofdletter Q, waarvan een gestyleerde hand een onderdeel is, en de Rechtbank dit beeldmerk, aldus beschouwd, duidelijk onderscheiden acht van verzoeksters beeldmerken, bestaande uit de natuurlijke afbeelding van een hand, waarin de letters W.E. en daaronder de woorden DE VERGULDE HAND;

dat ook voor zover men het beeldmerk van verweerster zou beschouwen als slechts een hand in een cirkel, niet gebonden aan een schuine stand ter formatie van de hoofdletter Q, dit merk zich van verzoeksters beeldmerken voldoende onderscheidt door de zware om de hand getrokken cirkel en het gestyleerde karakter van de hand, welke kenmerken zich bij verzoeksters merken niet voordoen, en door het ontbreken van de letters W.E. en de woorden DE VERGULDE HAND, die van verzoeksters merken juist opvallende bestanddelen vormen;

O., dat de Rechtbank mitsdien tussen verzoeksters merken en het aangevallen merk noch overeenstemming in hoofdzaak aanwezig acht, noch zodanige overeenstemming, dat voor verwarring bij het kopend publiek moet worden gevreesd;

dat hieruit volgt, dat het verzoek reeds om deze reden moet worden afgewezen en een beschouwing van de wederzijdse warensoorten achterwege kan blijven; enz.

b) Het Hof, enz.

O., dat appellante als grief tegen gemelde beschikking aanvoert dat de Rechtbank ten onrechte heeft overwogen, dat tussen de merken van appellante en dat van geïntimeerde geen overeenstemming in hoofdzaak bestaat, noch zodanige overeenstemming dat voor verwarring bij het kopende publiek moet worden gevreesd;

O. dienaangaande, dat tussen de beeldmerken van appellante, waarvan het hoofdbestanddeel wordt gevormd door de afbeelding van een hand, en het merk van geïntimeerde, dat de afbeelding van een hand vertoont in het kader van een cirkel, naar 's Hof's oordeel overeenstemming in hoofdzaak bestaat, zodat gebruik door geïntimeerde van haar merk voor soortgelijke waren als die van appellante niet toelaatbaar is, mede omdat daardoor bij het publiek verwarring omtrent de herkomst der waren zou kunnen ontstaan;

O., dat het Hof niet deelt het oordeel der Rechtbank dat het merk van geïntimeerde zich zou voordoen als een letter Q met als onderdeel een gestyleerde hand;

O., dat het Hof de letters „W.E." op de hand van appellantes beeldmerken voor de vluchtige beschouwer (dat is de koper van toonbankartikelen als de onderhavige) zonder enige onderscheidende kracht acht, terwijl de woorden „DE VERGULDE HAND" de aandacht op het hoofdbestanddeel — hand — slechts versterken;

O. dat ook het feit, dat de hand van geïntimeerdes merk gestyleerd en die van appellantes merken meer realistisch is uitgebeeld, van geen betekenis is te achten voor de vluchtig waarnemende koper van de onder deze merken verhandelde artikelen;

O., dat appellante bij het verhoor van partijen in hoger beroep de gevraagde nietigverklaring heeft beperkt tot de waren: „produits chimiques pour l'hygiène, préparations pharmaceutiques pour les soins de la peau, notamment onguents et émulsions pour la peau, désinfectants, produits de lavage pour dames, préparations chimiques ayant des effets déodorisants et désinfectants; peignes, éponges, ustensiles de toilette, brosse à dents, étuis pour brosses à dents, boîtes à savons, peignes à caoutchouc durci et en corne artificielle, matériel de nettoyage; matières colorantes; cire à parquet; produits de parfumerie, cosmétiques, serviettes à démaquiller, pâtes dentifrices, produits cosmétiques pour les soins de la peau, en particulier onguents et émulsions pour la peau, huiles essentielles, savons, substances pour blanchir et laver, amidon et préparations d'amidon pour des buts cosmétiques et pour le linge, colorants pour la lessive, matières à détacher, matières à nettoyer et à polir (sauf pour le cuir)”;

O., dat het Hof van oordeel is dat de waren, waarvoor appellante haar verzoek gehandhaafd heeft, gelijk of soortgelijk zijn aan die welke appellante onder haar merken in de handel brengt, dan wel van dien aard dat verwarring omtrent de herkomst der waren zou kunnen ontstaan wanneer deze ook onder geïntimeerde merk verkocht zouden worden;

O. dat appellantes grief dus opgaat en de beschikking der Rechtbank niet in stand kan blijven, terwijl het Hof uitspraak kan doen als volgt;

BESCHIKKENDE IN HOGER BEROEP:

Vernietigt de beschikking der Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage van 1 juli 1966, waarvan beroep;

EN OPNIEUW BESCHIKKENDE:

Verklaart nietig de inschrijving in de registers van het Bureau voor de Industriële Eigendom onder nr. 280.045 internationaal, gedateerd 20 februari 1964, van het beeldmerk van een hand in een cirkel ten name van geïntimeerde voor de waren: [zie hiervoor *Red.*]

Nr 64. Gerechtshof te 's-Gravenhage, Derde Kamer, 16 december 1970.

President: Mr A. Slotemaker;
Raden: Mrs J. A. Polak en P. A. Roggen.

Art. 1 Handelsnaamwet.

Rb.: *Ook al zou juist zijn, dat de naam Enka dient ter aanduiding van het bedrijf van requestrante in Arnhem, ter onderscheiding bijvoorbeeld van het bedrijf in Breda, dan belet dat niet, dat Enka een handelsnaam van requestrante is, omdat zo'n naam niet per se voor de gehele onderneming behoort te gelden.*

Art. 10 lid 1 Merkenwet (oud).

Rb.: *Het voor sport- en campingartikelen te gebruiken beeldmerk van gerequestreerde, waarvan het woord Esca het hoofdbestanddeel vormt, stemt verwarringstichtend overeen met de handelsnaam Enka van requestrante, mede in aanmerking genomen, dat deze naast vele andere ook goederen fabricceert, welke op het gebied van sport en camping worden gebruikt.*

Hof: *Het door de Rb. toegewezen verzoek van geïntimeerde moet alsnog worden afgewezen, omdat geïntimeerde inmiddels haar produktiebedrijven en alle haar toebehorende merken, bestemd ter onderscheiding der waren van genoemde produktiebedrijven en ook de handelsnaam Enka aan Enka N.V. heeft overgedragen en derhalve thans op die merken geen recht heeft en die handelsnaam niet voert.*

Inkoopcombinatie Nederland N.V. te Amsterdam, appellante, gemachtigde Mr J. C. Coebergh, tegen

AKZO N.V. te Arnhem, geïntimeerde, gemachtigde Dr Mr J. A. M. van Staaij.

a) Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, Eerste Kamer B, 23 april 1970.

President: Mr N. W. de Grooth; Rechters: Mrs S. F. Kootte en E. S. Kalker.

De Rechtbank, enz.

Overwegende:

De inschrijving van de ten requeste vermelde merken [het woordmerk ENKA en twee beeldmerken ENKA - *Red.*] blijkt uit de desbetreffende, bij het verzoekschrift overgelegde authentieke uittreksels daarvan.

Requestrante [*Aku Red.*] baseert haar — tijdig ingediende — verzoek onder meer op de stelling, dat zij het woord ENKA als handelsnaam bezigt.

Ter adstructie onder meer van deze stelling heeft zij een groot aantal producties overgelegd, onder meer een uittreksel uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Arnhem dd. 10 juni 1964, waarin is vermeld, dat requestrante — tevens — gebruik maakt van de handelsnaam ENKA. Uit die producties blijkt voorts, dat de naam ENKA staat op — oude — fabrieksgebouwen van requestrante in Arnhem en Ede, dat reeds in 1919 als telegram-adres „ENKA-Arnhem” werd ingeschreven, voorkomend onder andere op briefpapier en orderbevestigingen van requestrante, dat het woord ENKA voorkomt in reclamemateriaal, in relatiegeschenken (zakagenda's), in het tijdschrift Rayon Revue en in andere geschriften.

Op grond van een en ander acht de Rechtbank voldoende aannemelijk gemaakt, dat ENKA een naam is, waaronder requestrante in het handelsverkeer optrad en optreedt, met andere woorden een handelsnaam is.

Gerequestreerde heeft nog betoogd, dat de naam ENKA dient ter aanduiding van het bedrijf van requestrante in Arnhem, ter onderscheiding bijvoorbeeld van het bedrijf in Breda. Ook al zou dat juist zijn, dan belet dat niet, dat ENKA een handelsnaam van requestrante is; zo'n naam behoeft immers niet per se voor de gehele onderneming te gelden.

Van het merk van gerequestreerde, gebruikt of te gebruiken voor sport- en campingartikelen, vormt ESCA het hoofdbestanddeel. De woorden ENKA en ESCA bevatten evenveel letters en lettergrepen, dezelfde klinkers op dezelfde plaatsen en verschillen auditief slechts één letter. In het merk van gerequestreerde komen verder nog voor de woorden „sport + camping” en „Inkoopcombinatie „Nederland””, welke woorden echter weinig of geen onderscheidende kracht bezitten. Dit alles, gevoegd bij het feit, dat requestrante naast vele andere ook goederen fabricceert, welke op het gebied van sport en camping worden gebruikt, moet tot de conclusie leiden, dat het merk van gerequestreerde zodanig overeenstemt met de handelsnaam van requestrante, dat bij het publiek verwarring omtrent de herkomst der waren zou kunnen ontstaan.

Het verzoek dient derhalve in voege als na te melden te worden toegewezen.

BESCHIKKENDE:

Verklaart nietig de inschrijving overeenkomstig artikel 5 van de Merkenwet van het merk ESCA onder nr. 163.175 ten name van gerequestreerde. Enz.

b) Het Hof, enz.

O., dat appellante van de beschikking der Rechtbank in hoger beroep is gekomen en in haar beroepschrift de beslissing en derzelve motivering heeft bestreden: dat

zij bij het verhoor op 28 oktober 1970 enige nieuwe gegevens naar voren heeft gebracht, die haars inziens mede tot vernietiging van de beschikking moeten leiden; dat geïntimeerde zich bij het verhoor op 28 oktober en 18 november 1970 tegen de stellingen van appellante heeft verweerd;

O., dat een beroep op bedoelde gegevens — anders dan geïntimeerde stelt — geenszins tardief is of in strijd met een goede procesorde; dat deze gegevens alle aan geïntimeerde eerder dan aan appellante bekend waren en zij een met stukken gestaafde rechtstreekse bestrijding inhouden van de gronden, waarop het oorspronkelijke verzoek van geïntimeerde berust;

O., dat tussen partijen vaststaat en in hoger beroep uit overgelegde bescheiden is gebleken, dat geïntimeerde tot 18 juli 1969 Algemene Kunstzijde Unie N.V. was genaamd, van 18 juli 1969 tot 4 november 1969 Aku N.V. heette en sinds laatstgenoemde datum Akzo N.V. is genaamd;

dat Akzo N.V. bij overeenkomst van 31 december 1969 haar productiebedrijven te Arnhem, Breda, Ede, Emmen, Emmercompasum en Steenberg en de met die productie samenhangende handelsactiviteiten aan haar dochtermaatschappij Enka N.V. heeft overgedragen;

dat Akzo N.V. in verband met die overdracht bij overeenkomst van diezelfde datum aan Enka N.V. alle aan Akzo N.V. toebehorende merken, bestemd ter onderscheiding der waren van genoemde productiebedrijven en der waren welke van de met deze productie samenhangende handelsactiviteiten het object vormen, aan Enka N.V. heeft overgedragen;

dat tot deze overgedragen merken ook de drie merken behoren, waarop geïntimeerde zich in dit geding beroept; dat de overgang van deze merken aan Enka N.V. op 20 januari 1970 aan de kant van de desbetreffende drie inschrijvingen in het merkenregister is aangetekend;

dat Akzo N.V. bij laatstgenoemde overeenkomst tevens aan Enka N.V. overdroeg de handelsnaam Enka, welke handelsnaam — gelijk het in artikel 3 van die overeenkomst heet — „Akzo, met andere, benutte ter aanduiding van haar onderneming”;

dat al deze overdrachten door Enka N.V. zijn aanvaard;

O., dat de vraag of geïntimeerde recht had op de drie bedoelde merken en/of zij de handelsnaam ENKA voerde, niet meer van belang is;

dat toch het voorafgaande geen andere conclusie toelaat dan dat geïntimeerde thans in elk geval geen recht op die merken heeft en die handelsnaam niet voert;

O., dat geïntimeerde heeft aangeboden „zichzelf weg te cijferen en daarvoor de N.V. Enka in de plaats te stellen”; dat echter Enka N.V. door dat aanbod niet in de plaats van geïntimeerde als procespartij is getreden;

O., dat de bestreden beschikking blijkens het vorenoverwogene niet in stand kan blijven en het oorspronkelijke verzoek van geïntimeerde alsnog moet worden afgewezen;

BESCHIKKENDE IN HOGER BEROEP:

Vernietigt de beschikking van de Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage nr. M 67/424 van 23 april 1970, waarvan hoger beroep.

En opnieuw beschikkende:

Wijst het oorspronkelijke verzoek van geïntimeerde, destijds Algemene Kunstzijde Unie N.V. genaamd, van de hand. Enz.

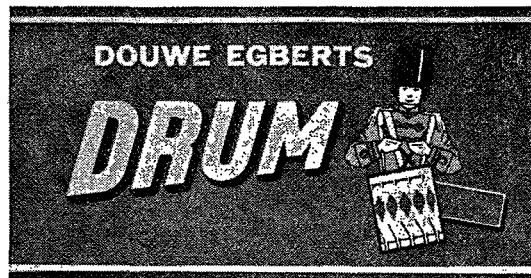
Nr 65. Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, Eerste Kamer, 31 december 1968.

(TAMBOUR met afb./DRUM met afb.)

President: Mr W. Th. D. A. van Eck;
Rechters: Mrs J. A. J. M. van Goethem
en R. R. Porthéine.

(nr 307.590 int.)
(nietigverklaarde inschrijving)

(nr 102.701 nat.)
(oudere inschrijving)

Art. 10, lid 1, aanhef en onder a Merkenwet (oud).
Het woord/beeldmerk TAMBOUR voor sigaren stemt in hoofdzaak overeen met het woordbeeldmerk DRUM voor tabak en tabaksfabrikaten.

Douwe Egberts Koninklijke Tabaksfabriek-Koffiebrandrijen-Theehandel N.V. te Joure, verzoekster, gemachtigde Mr E. A. van Nieuwenhoven Helbach,

tegen

de vennootschap naar Duits recht, Villiger Söhne Gesellschaft m.b.H. te Tiengen (Obrh), Bondsrepubliek Duitsland, verweerster, gemachtigde Dr Mr J. A. M. van Staay.

Nr 66. Gerechtshof te 's-Gravenhage, Tweede Kamer, 3 april 1970.

President: Mr A. J. W. van Royen;
Raden: Mrs S. H. Sieperda en F. J. Rosen Jacobsen.

Art. 47 Auteurswet en art. 4 Berner Conventie.

Rb.: Voor de in Duitsland naar daar door wijlen Zuster Hummel gemaakte tekeningen, schetsen en modellen vervaardigde beeldjes kan de bescherming van de Nederlandse Auteurswet niet krachtens artikel 47 van die wet, doch wel krachtens art. 4 van de Berner Conventie worden ingeroepen.

Art. 13 Auteurswet.

Om schending van het aan Goebel toebehorende auteursrecht op de door haar vervaardigde Hummel-beeldjes te kunnen aannemen, dienen de door Friedel vervaardigde beeldjes hetzij geheel gelijk aan die van Goebel te zijn, hetzij daarvan zo weinig te verschillen, dat zij zijn te beschouwen als een bewerking of nabootsing in gewijzigde vorm van die Hummel-beeldjes, welke niet als nieuw oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt.

Omdat het auteursrecht van Goebel betrekking heeft op elk van de door haar vervaardigde Hummel-beeldjes, als geheel, dienen de Friedel-beeldjes met de Hummel-beeldjes in hun geheel te worden vergeleken. Van schending van de auteursrechten van Goebel is geen sprake, omdat elk van de Friedel-beeldjes, wat de vorm betreft, zodanig verschilt van de daarvoor in aanmerking komende Hummel-beeldjes, dat het is aan te merken als een nieuw oorspronkelijk werk. Aan dit oordeel doet niet af, dat de Friedel-beeldjes elk voor zich qua compositie, stijl van uitvoering, grootte, kleur en materiaal bij een weinig nauwkeurige beschouwing passen bij één of meer der Hummel-beeldjes, behoudens wat de gelaatsuitdrukking betreft en evenmin dat onderdelen van de Friedel-beeldjes gelijk of praktisch gelijk zijn aan onderdelen van de Hummel-beeldjes.

Art. 1401 Burgerlijk Wetboek.

Om het in de openbaarheid en in het verkeer brengen van Friedel-beeldjes, ook al vond daarbij geen schending van een auteursrecht van Goebel plaats, als onrechtmatig te kunnen aanmerken, is het noodzakelijk, dat zich bij dat in de openbaarheid en in het verkeer brengen een bijzondere omstandigheid heeft voorgedaan c.q. voordoet, welke medebrengt, dat bedoeld handelen als ongeoorloofde mededinging jegens Goebel is te beschouwen. Als zodanig kan niet gelden, dat de door Friedel vervaardigde beeldjes uit concentratie van verschillende Hummel-figuren zijn samengesteld.

W. Goebel Porzellanfabriek Oeslau und Wilhelmsheld te Oeslau bij Coburg, Bondsrepubliek Duitsland, appellante, incidenteel geïntimeerde, procureur Dr Mr J. A. M. van Staaij, advocaat Mr M. Geerling, tegen

F. J. B. van Zonneveld te Rotterdam, geïntimeerde, incidenteel appellant, procureur Mr F. H. Piket en Anton Friedel O.H.G. te Neustadt bij Coburg, Bondsrepubliek Duitsland, geïntimeerde, incidenteel appellante, procureur Jhr Mr J. A. Stoop, advocaat Mr B. van Marwijk Kooy.

a) Tussenvonnis Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam, 20 februari 1968.

President: Mr C. Stol; Rechters: Mrs J. C. Gerbrandy en P. J. Bijleveld.

De Rechtbank, enz.

OVERWEGENDE TEN AANZIEN VAN HET RECHT:

In de hoofdzaak:

A. Tussen partijen staat als gesteld en erkend of niet, dan wel onvoldoende betwist vast:

1. dat Goebel [eiseres Red.] bij verschillende overeenkomsten, daterende van 29 januari 1935, 21-23 januari 1936 en 15-16 augustus 1939, gesloten tussen haar en nu wijlen Zuster Bertha Hummel, in leven religieuze en als zodanig geheten Zuster Maria Innocentia en tot haar overlijden en in ieder geval reeds vanaf 29 januari 1935 verblijf gehouden hebbende in het Klooster Siessen bij Saulgau (West-Duitsland), zijnde aan het sluiten van deze overeenkomsten goedkeuring gehecht door het bestuur van het Klooster Siessen, heeft verworven het uitsluitend recht om de door Zuster Hummel vervaardigde

tekeningen, schetsen, modellen en dergelijke in plastic uit te voeren en te vervaardigen, zulks onder voorbehoud van goedkeuring door Zuster Hummel van elk door Goebel te vervaardigen leemmodel (Tonskizze);

2. dat aldus Goebel op diverse tijdstippen sinds 29 januari 1935, na verkregen goedkeuring van Zuster Hummel op de betreffende „Tonskizze”, heeft vervaardigd en nog vervaardigt en in de handel heeft gebracht en nog in de handel brengt, zowel in Duitsland als elders en met name ook in Nederland, stenen en/of uit aardewerk vervaardigde beeldhouwwerkjes, bekend onder de naam van „Hummel”-figuren, welke door haar uitzonderlijke vorm, beschildering, aparte kleurenkeuze en oorspronkelijke gedachte werken van kunst vormen in de zin van de artikelen 1 juncto 10 onder 6° der Auteurswet 1912;

3. dat het uitsluitend recht van Goebel om deze door haar vervaardigde plasticke in de handel te brengen eveneens berust op de vorenbedoelde overeenkomsten, zijnde immers daarbij overeengekomen, dat Goebel voor ieder verkocht beeldhouwwerkje een bepaald licentiebedrag aan haar partners bij de overeenkomst zal schuldig worden;

4. dat Friedel in haar bedrijf in West-Duitsland beeldjes, gemaakt van aardewerk en kinderfiguren voorstellend, heeft vervaardigd, en heeft verkocht onder meer aan de N.V. Delftgauw te Bergen op Zoom en Van Zonneveld bij Delftgauw gekochte beeldjes in Nederland heeft wederverkocht.

B. Goebel heeft aan haar vorderingen — uit hoofde van de schending van haar auteursrecht subsidiair onrechtmatige daad — behalve de feiten genoemd sub 1 tot en met 3 en het feit van de verkoop van Friedelbeeldjes door Van Zonneveld, ten grondslag gelegd dat genoemde Friedelbeeldjes door afmeting, vorm, kleuren en daarin tot uitdrukking gebrachte gedachten een gehele, althans gedeeltelijke bewerking, althans een gehele althans gedeeltelijke nabootsing in gewijzigde vorm betekenen — welke niet als een nieuw oorspronkelijk werk moeten worden aangemerkt — van de door Goebel vervaardigde — in de handel gebrachte — beeldhouwwerkjes, zulks terwijl zij aan deze handelingen geen goedkeuring heeft gehecht of vergunning daartoe heeft verleend.

Bij dagvaarding en conclusie van repliek alsmede mondeling ter gelegenheid van het pleidooi heeft Goebel omstandig uiteengezet welke verdere punten van overeenstemming zij ziet tussen de Friedelbeeldjes en de Hummelbeeldjes.

Voorts heeft Goebel gesteld:

dat door de geïncrimineerde handelingen van Van Zonneveld aan het debiet van Goebel's originele producten, die hier te lande worden verhandeld, belangrijke schade wordt toegebracht door het in de handel brengen van de namaakproducten van Van Zonneveld, die het publiek — leek op dit gebied — allicht geneigd is aan te zien voor echte waar;

dat de schade aan het debiet van het eigen product belangrijk is vergroot door de omstandigheid, dat Van Zonneveld de door hem in de handel gebrachte producten verkoopt tegen een prijs, die minder dan de helft bedraagt van de prijs van de echte, door Goebel vervaardigde en in de handel gebrachte producten.

C. De eerste vraag die beantwoording behoeft is of en in hoeverre Goebel voor de zogenaamde Hummelbeeldjes in Nederland auteursrechtelijke bescherming toekomt.

Rechtstreekse toepasselijkheid van de Auteurswet 1912 vermag in deze niet te berusten op artikel 47 van die wet, aangezien niet is gesteld of gebleken dat de maker Nederlander was en het werk niet voor de eerste maal in het Rijk in Europa is uitgegeven.

Waar evenwel Nederland en Duitsland partij zijn bij de Berner Conventie voor de werken van letterkunde en kunst van 1886, en de Hummelbeeldjes zijn werken van kunst als bedoeld in artikel 2 van die Conventie en artikel 10 van de Auteurswet waarvan Duitsland als land van herkomst dient te worden aangemerkt, worden ingevolge artikel 4 van die Conventie de omvang van de bescherming, zowel als de rechtsmiddelen, de auteur gewaarborgd ter handhaving van zijn rechten, uitsluitend bepaald door de wetgeving van het land, waar de bescherming wordt ingeroepen, zodat op grond van laatstgenoemde bepaling de Auteurswet van toepassing is.

Indien derhalve — gelijk Goebel bij dagvaarding heeft gesteld — Friedel's beeldjes zouden zijn gehele of gedeeltelijke bewerkingen of nabootsingen in gewijzigde vorm van Hummel-beeldjes, welke niet als nieuw oorspronkelijk werk moeten worden aangemerkt, heeft Van Zonneveld door handelingen te verrichten als in de dagvaarding omschreven, ingevolge artikel 12 juncto artikel 13 van de Auteurswet inbreuk gemaakt op een hier te lande beschermd auteursrecht van Goebel.

Bij de beoordeling of zulks het geval is — welke vraag ingevolge artikel 4 van de Conventie geheel naar Nederlands recht moet worden beantwoord — dient ervan te worden uitgegaan dat het niet de strekking is van de Auteurswet de aan een werk ten grondslag liggende gedachte of het onderwerp, de stijl, de uitdrukkingwijze, het materiaal of de bewerkingsmethode te monopoliseren.

Zo kan het voorkomen dat op grond van de smaak van het kopend publiek in een bepaalde periode producten van verschillende makers ontstaan die, ter bevrediging van de koopbehoefte van dat publiek onderling een bepaalde mate van overeenkomst vertonen zonder dat van nabootsing in de zin van de Auteurswet sprake is, ook al is die smaak van het publiek mede beïnvloed geworden door het bestaan van eerder gemaakte het publiek aansprekende werken.

Van nabootsing in de zin van de Auteurswet is eerst sprake indien de navolging van de vernoemde op zich niet te monopoliseren elementen van een bepaald door auteursrecht beschermd werk van een ander is gebracht in een bepaalde concrete vorm, die nagenoeg gelijk is aan dat bepaalde werk van die ander.

Niet in strijd met het auteursrecht is het ontlenen van bestanddelen van het werk van een ander, tenzij deze bestanddelen op zichzelf als oorspronkelijke schepping van de maker dienen te worden beschouwd.

Voorts is de bewerking van het werk van een ander niet in strijd met het auteursrecht, indien weliswaar elementen of bestanddelen van een bepaald werk van een ander zijn overgenomen, doch de compositie en/of structuur zodanig is gewijzigd dat van een nieuw oorspronkelijk werk kan worden gesproken in de door het vorenoverwogene beperkte betekenis van het woord oorspronkelijk.

De Rechtbank heeft de ten processe overgelegde beeldjes van Friedel en Goebel nauwgezet beschouwd en ieder van de Friedelbeeldjes vergeleken met ieder daarvoor in aanmerking komend Hummelbeeldje. Zij acht zich niet bij machte nauwgezette vergelijkingen te maken enkel op grond van fotografische afbeeldingen en heeft zich derhalve moeten beperken tot de overgelegde beeldjes.

Op grond van het hiervoor onder C overwogene en genoemde waarnemingen en vergelijkingen is de Rechtbank van oordeel dat, ook indien de beeldjes van Friedel van latere datum zijn dan de Hummelbeeldjes — behoudens na te noemen uitzondering — noch sprake is van een met het auteursrecht strijdige bewerking van een bepaald Hummelbeeldje, noch van een met het auteursrecht strijdige nabootsing daarvan in bovenvermelde zin, aangezien de concrete vormgeving van ieder der beschouwde Friedelbeeldjes — behoudens het na te noemen

—, telkens in vergelijking gebracht met ieder van de daarvoor in aanmerking komende Hummelbeeldjes, daarvan telkens duidelijk onderscheiden is door compositie en/of structuur en daardoor een eigen zelfstandigheid heeft, terwijl de afzonderlijke bestanddelen op zichzelf niet als een oorspronkelijke schepping kunnen worden aangemerkt.

Dit onderscheid wordt vergroot doordat de Friedelbeeldjes het typische Hummelgezichtje met de daaraan inherente specifieke expressie missen — hetgeen het meest wezenlijke kenmerk is van de Hummelbeeldjes.

Gezien het voorgaande kan er evenmin sprake zijn van een onrechtmatige daad van Van Zonneveld gelijk subsidiair door Goebel gesteld. Naar Nederlands recht — ten deze toepasselijk aangezien de aan Van Zonneveld verweten verkoop van Friedelbeeldjes in Nederland wordt verricht — heeft immers de door de Auteurswet aan een auteur verleende bescherming ten gevolge, dat de vervaardiging en verkoop van een voorwerp dat gelijkenis vertoont met het auteursrechtelijk beschermde doch waardoor desalniettemin geen inbreuk op het betrokken auteursrecht wordt gepleegd, niet als een onrechtmatige daad kan worden aangemerkt behoudens in geval van bijzondere ten deze niet gestelde bijkomende omstandigheden.

Anders is het oordeel van de Rechtbank met betrekking tot de vraag of door verkoop enz. van de Friedel-figuur: „Jongen met bierkruik” Goebel's auteursrecht is geschonden. Dit beeldje toont een treffende gelijkenis met het Hummelbeeldje 87, hoewel houding en expressie inferieur zijn ten opzichte van vernoemd Hummelbeeldje. Beide beeldjes betreffen een jongetje in Beiers kostuum met een veel te grote bierpul in de rechter- en knollen in de linkerhand/arm, waarbij compositie en structuur nauwelijks van elkaar verschillen. De Rechtbank komt dan ook op grond van vorenoverwogen maatstaven tot het oordeel dat in dit geval van een met de Auteurswet strijdige bewerking of nabootsing sprake is, indien het Friedelbeeldje — hetgeen Friedel heeft betwist — van latere datum zal blijken te zijn dan het Hummelbeeldje.

Hiertoe zal de Rechtbank vooreerst een comparitie van partijen gelasten tot het geven van inlichtingen, waarbij partijen behoorlijk vertegenwoordigd dienen te zijn, desgewenst door haar procureur. Enz.

b) Het Hof, enz. (post alia)

O., dat thans aan de orde komen *de door Goebel aangevoerde grieven*, welke zich richten:

1. tegen de overwegingen van de Rechtbank:

- I. dat met betrekking tot de beeldjes van Friedel, behoudens een enkele uitzondering, er noch sprake is van een met het auteursrecht strijdige bewerking van een bepaald Hummel-beeldje, noch van een met het auteursrecht strijdige nabootsing daarvan,
- II. dat er evenmin sprake kan zijn van een onrechtmatige daad van Van Zonneveld, gelijk subsidiair door Goebel gesteld,

2. tegen de aan de hiervoor bedoelde overweging I voorafgaande overwegingen, beginnende bij de woorden „Bij de beoordeling of zulks het geval is . . . .”, welke laatste overwegingen mede hebben geleid tot het in overweging I neergelegde oordeel van de Rechtbank;

O. met betrekking tot deze *grieven*, voorzover gericht tegen de hiervoor bedoelde *overweging I* van de Rechtbank en tegen *bedoelde daaraan voorafgaande overwegingen*:

dat voorop gesteld dient te worden, dat vaststaat dat de vraag of de door Friedel vervaardigde beeldjes gehele of gedeeltelijke bewerkingen of nabootsingen in gewij-

zige vorm van de door Goebel vervaardigde Hummel-beeldjes zijn, welke niet als een nieuw oorspronkelijk werk moeten worden aangemerkt, naar Nederlands recht beantwoord dient te worden;

dat zulks meebrengt dat, teneinde schending van het aan Goebel toebehorende auteursrecht op de door haar vervaardigde Hummel-beeldjes te kunnen aannemen, de door Friedel vervaardigde beeldjes hetzij geheel gelijk aan die van Goebel dienen te zijn, hetzij daarvan zo weinig dienen te verschillen, dat zij zijn te beschouwen als een bewerking of nabootsing in gewijzigde vorm van die Hummel-beeldjes, welke niet als een nieuw, oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt;

dat het auteursrecht van Goebel betrekking heeft op elk der door haar vervaardigde Hummel-beeldjes als geheel en niet (tevens) op een of meer der onderdelen van die beeldjes afzonderlijk;

dat derhalve de aangevochten Friedel-beeldjes vergeleken dienen te worden met de door Goebel bedoelde, door deze vervaardigde Hummel-beeldjes in hun geheel;

dat het Hof, de geproduceerde Friedel-beeldjes benevens de geproduceerde twee kleurenfoto's van het Friedel-beeldje „Jongen met in zijn arm een konijn en tussen zijn voeten een haas” respectievelijk van het Friedel-beeldje „Meisje met uitstaande haarvlechten en met aan haar voeten 2 kippen, die door haar worden gevoederd”, doch buiten beschouwing gelaten het Friedel-beeldje „Jongen met bierkruik”, aldus vergeleken hebbende met de geproduceerde Hummel-beeldjes, van oordeel is dat in casu niet ten rechte van schending van auteursrechten van Goebel kan worden gesproken;

dat immers elk der bedoelde Friedel-beeldjes, wat de vorm betreft, verschilt van de (daarvoor in aanmerking komende) Hummel-beeldjes, en wel zodanig dat het niet is aan te merken als een bewerking of nabootsing daarvan in gewijzigde vorm, welke niet als een nieuw, oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt;

dat aan dit oordeel van het Hof niet afdoet dat de bedoelde Friedel-beeldjes elk voor zich, qua compositie, stijl van uitvoering, grootte, kleur en materiaal waarvan vervaardigd, bij een weinig nauwkeurige beschouwing passen bij een of meer der Hummel-beeldjes, behoudens wat de gelaatsuitdrukking betreft, vertonende de Hummel-beeldjes een meer bezieldere uitdrukking in de ogen, dan bedoelde Friedel-beeldjes;

dat aan meervermeld oordeel van het Hof evenmin afdoet, dat onderdelen van bedoelde Friedel-beeldjes gelijk of praktisch gelijk zijn aan onderdelen van Hummel-beeldjes;

dat uit het vorenstaande volgt, dat het Hof onderschrijft de hiervoor vermelde, door Goebel aangevochten overweging I van de Rechtbank;

dat derhalve, wat er ook zij van de aan die overweging voorafgaande overwegingen voorzover die eveneens door Goebel zijn bestreden, de door Goebel tegen dit gedeelte van het vonnis aangevoerde grieven haar niet kunnen baten;

O., met betrekking tot de *grief van Goebel*, gericht tegen de hiervoor bedoelde *overweging II* van de Rechtbank;

dat Goebel in het kader van die grief heeft aangevoerd, dat het onrechtmatig is om aan bepaalde Hummel-figuren essentialia te ontlenen en vervolgens aan andere Hummel-figuren essentialia te ontlenen en dan weder aan een derde Hummel-figuur essentialia te ontlenen en deze dan samen te voegen tot een zogenaamde nieuwe figuur, ook al zou ten aanzien van Friedel geen sprake zijn van oneerlijke mededinging, als bedoeld in artikel 328bis van het Wetboek van Strafrecht; dat zij — Goebel — overigens van mening is dat hetgeen Friedel heeft gedaan wel degelijk onder oneerlijke mededinging is te begrijpen en dat Van Zonneveld, die zonder meer deze

Friedel-producten verkoopt, zich daardoor mede aan onrechtmatige daad schuldig maakt;

dat, wat deze grief betreft, het er om gaat of het door Van Zonneveld in de openbaarheid en in het verkeer brengen van Friedel-beeldjes (— hier buiten beschouwing gelaten het Friedel-beeldje „Jongen met bierkruik” —) is aan te merken als onrechtmatig handelen door Van Zonneveld ten opzichte van Goebel, ook al vond bij dat in de openbaarheid en in het verkeer brengen geen schending van auteursrecht van Goebel plaats;

dat, wil dat handelen van Van Zonneveld als onrechtmatig zijn aan te merken, het noodzakelijk is, dat zich bij dat in de openbaarheid en in het verkeer brengen een bijzondere omstandigheid heeft voorgedaan (c.q. voordeet), welke meebrengt, dat bedoeld handelen door Van Zonneveld als ongeoorloofde mededinging ten opzichte van Goebel is te beschouwen;

dat hetgeen Goebel ten dien aanzien heeft gesteld, te weten het door Van Zonneveld zonder meer verkopen van door Friedel gemaakte, uit essentialia van verschillende Hummel-figuren samengesteld beeldjes, naar 's Hof's oordeel geen zodanige bijzondere omstandigheid oplevert, ook al is door de Duitse rechter met betrekking tot één dier beeldjes (in de conclusie van eis in hoger beroep op bladzijde 11 onder c vermeld) schending door Friedel van „Urheberrecht” van Goebel in Duitsland aangenomen en met betrekking tot een ander dier beeldjes (in de conclusie van eis in hoger beroep op bladzijde 11 onder j vermeld) „Unlauterer Wettbewerb”, door Friedel tegenover Goebel gepleegd, aangenomen;

dat dus ook deze grief Goebel niet kan baten;

O., dat nog behandeld dient te worden de *tweede grief* in het *incidentele appel*, welke inhoudt dat de Rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat de Friedel-figuur „Jongen met bierkruik” zodanige gelijkenis vertoont met het Hummel-beeld 87, dat Friedel door de verkoop enz. van die figuur inbreuk heeft gemaakt op de auteursrechten van Goebel, indien het Friedel-beeldje van latere datum zal blijken te zijn dan het Hummel-beeldje;

O. dienaangaande:

dat het Hof, het betreffende geproduceerde Friedel-beeldje (hetwelk in de conclusie van eis in hoger beroep op blz. 11 onder d is vermeld) vergeleken heeft met de geproduceerde Hummel-beeldjes en meer in het bijzonder met het Hummel-beeldje 87;

dat het Hof op grond van die vergelijking van oordeel is — in tegenstelling tot de Rechtbank — dat het litigieuze Friedel-beeldje, wat betreft de vorm, dermate verschilt van de Hummel-beeldjes, meer in het bijzonder ook van nr 87, dat dientengevolge niet ten rechte van schending van auteursrecht van Goebel kan worden gesproken;

dat toch het Friedel-beeldje niet alleen in een aantal onderdelen (vorm en stand van de bierkruik en van de knol, houding en bedekking van de benen, vorm en uitdrukking van het gelaat, wijze van haardracht) doch ook in zijn gehele lichaamshouding dermate verschilt van de Hummel-beeldjes (waaronder 87), dat het bedoelde Friedel-beeldje, naar 's Hof's oordeel, niet is aan te merken als een bewerking of nabootsing daarvan in gewijzigde vorm, welke niet als een nieuw, oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt;

dat aan dit oordeel niet afdoet het feit, dat het onderhavige Friedel-beeldje en het Hummel-beeldje 87 hetzelfde onderwerp en dezelfde compositie vertonen: een jongetje in Beierse dracht (bestaande uit een wit hemd, korte leren broek met draagstel, waarvan de horizontale voor de borst lopende band meer kleur vertoont dan de andere banden, en een groene zogenaamde „Seppelhut” zonder rand), die in zijn ene hand een bierkruik en in zijn andere hand een knol (aan het loof) vasthoudt;

dat uit het vorenoverwogene volgt dat de onderhavige grief gegrond is;

O., dat dit meebrengt dat het vonnis a quo, waarbij een comparitie van partijen tot het geven van inlichtingen werd gelast, niet in stand kan blijven; enz.

**Nr. 67. Gerechtshof te 's-Gravenhage, Eerste Kamer,
19 februari 1970.**

President: Mr M. Ch. de Jong;
Raden: Mrs J. J. M. Braun en P. Erdman.

Art. 5 Handelsnaamwet.

Het feit dat geïntimeerden hun handelsnaam nog niet in Nederland gebruikten toen appellante haar handelsnaam ging voeren, brengt niet mee, dat zij geen beroep op bescherming van hun handelsnaam kunnen doen. Daarvoor is echter wel noodzakelijk, dat op het tijdstip waarop appellante haar handelsnaam ging voeren, de handelsnaam van geïntimeerden dusdanige bekendheid genoot, dat gevaar voor verwarring bij het publiek was te duchten. Indien dit op bedoeld tijdstip niet het geval was, is appellante haar handelsnaam op rechtmatige wijze gaan voeren, wat niet onrechtmatig kan worden, doordat geïntimeerden later hun werkzaamheden tot Nederland hebben uitgebreid. Bedoelde bekendheid kan niet in 1968 worden aangenomen op grond van een tijdschriftpublicatie in 1962 (anders Pres.) en evenmin op grond van publikaties in buitenlandse bladen, die niet of slechts in zeer geringe mate het Nederlandse publiek bereiken.

Pres.: *De handelsnaam Dynamic Reading Nederland N.V. wijkt in zo geringe mate af van de handelsnaam Evelyn Wood Reading Dynamics (Institute of New York, Inc.) en van de handelsnamen van de andere eiseressen, dat in verband met de aard der ondernemingen en de plaatsen waar zij gevestigd zijn, bij het publiek verwarring tussen de ondernemingen is te duchten.*

Art. 5b Handelsnaamwet.

Uit de handelsnaam van appellante blijkt niets omtrent de kwaliteit van het onderwijs, zodat daaromtrent geen onjuiste indruk kan worden gewekt. Ook is niet voldoende aannemelijk, dat appellante bij haar oprichting de indruk heeft gewekt deel uit te maken van of geliëerd te zijn aan de organisatie van geïntimeerden, nu deze organisatie op dat tijdstip in Nederland niet werkzaam was en twijfelachtig is of hun handelsnamen in Nederland voldoende bekendheid genoten om tot verwarring aanleiding te geven.

Art. 1401 Burgerlijk Wetboek.

Het door appellante continueren van het voeren van haar handelsnaam en het gebruiken van haar merk, nadat geïntimeerde sub 24 de handelsnaam en het merk „Reading Dynamics” in Nederland is gaan voeren, is niet in strijd met de jegens deze betamende zorgvuldigheid.

Dynamic Reading Nederland N.V. te Amsterdam, appellante, procureur Mr J. Saathof, advocaat Mr J. Houwink,

tegen

Diversified Education and Research Corp. (FS), tevens handel drijvende onder de naam „Evelyn Wood Reading Dynamics” te Washington, Verenigde Staten van Amerika, en 23 anderen, waaronder als 24ste Evelyn Wood Reading Dynamics (Benelux) S.A. te Brussel, België, geïntimeerden, procureur Mr T. Schaper.

a) President Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage, 18 juni 1969 (Mr J. H. C. Slotemaker).

De President, enz.

Eiseressen [in beroep geïntimeerden *Red.*] hebben doen zeggen en concluderen voor eis overeenkomstig de dagvaarding (o.m. inhoudende: — *Red.*)

1. Aangezien mevrouw Evelyn N. Wood in de Verenigde Staten van Amerika sedert 1945 een methode voor verbetering van leesvaardigheid heeft ontwikkeld, die met ingang van 15 juli 1960 is geëxploiteerd eerst door Evelyn Wood Reading Dynamics Corporation, gevestigd te Washington, D.C., Verenigde Staten van Amerika, en daarna met ingang van 21 juli 1961 door haar rechtsopvolgster Evelyn Wood Reading Dynamics Institutes of America, Inc., gevestigd te Arlington, Virginia, Verenigde Staten van Amerika;

2. Aangezien eiseresse sub 1, rechtsopvolgster van laatstgenoemde rechtspersoon, wier onderneming en handelsinrichting in 1962 aan haar zijn overgedragen, in de Verenigde Staten van Amerika rechthebbende is op de handelsnaam „Evelyn Wood Reading Dynamics”, en in de Verenigde Staten van Amerika en vele andere landen — waaronder, door eerst gebruik, Nederland — op de merken „Reading Dynamics” en „Reading Dynamics Institute” voor het geven van cursussen in verbetering van leesvaardigheid en daarbij gebruikte leermiddelen;

3. Aangezien eiseressen sub 2 t/m 24 in de staten van hun vestiging — en eiseresse sub 24 bovendien in Nederland en Luxemburg — rechthebbenden zijn op hun handelsnaam en op voornoemde merken (of de equivalenten daarvan in vertaling), tot het voeren waarvan zij door eiseresse sub 1 zijn gerechtigd;

4. Aangezien gedaagde, opgericht 14 oktober 1968, zonder toestemming van eiseressen in Nederland te Amsterdam en 's-Gravenhage exploiteert leescursussen, waarvan de schriftelijke tekst grotendeels is gecopieerd van die van eiseressen, en daarbij de handelsnaam „Dynamic Reading Nederland N.V.” voert en het merk „Dynamic Reading” gebruikt;

5. Aangezien gedaagde haast gemaakt heeft en kans gezien heeft om de organisatie van eiseressen — met name eiseresse sub 24 — in Nederland met het geven van cursussen vóór te zijn, doch niettemin inbreuk maakt op de rechten van eiseressen sub 1 t/m 23 op hun voren genoemde handelsnamen en merken, die alle dateren van vóór de handelsnaam- en merkenrechten van gedaagde; enz.

15. Aangezien gedaagde die verwarring en misleiding opzettelijk nog vergroot, onder meer (a) door te adverteren: „In Amerika, waar Dynamic Reading al sinds 20 jaar een begrip is, ziet men onze snelleesmethode als noodzakelijke bagage voor zakenlui, professoren en studenten; (b) door, onder meer bij interviews en bij gratis demonstraties, aan pers en publiek mede te delen, dat de methode van gedaagde dezelfde is als de Amerikaanse Dynamic Reading methode; en (c) door cursisten, die menen met de cursus van eiseresse sub 24 (die f 672,— kost) te maken te hebben, en die zich erover verbazen dat zij slechts f 395,— (de kosten van de cursus van gedaagde) behoeven te betalen, in strijd met de waarheid mede te delen, dat gedaagde de prijs heeft verlaagd, al welke handelwijzen óók reeds op zichzelf onrechtmatig zijn jegens eiseressen; enz.

TEN AANZIEN VAN HET RECHT OVERWEGENDE ALS VOLGT:

Het gestelde in het eerste, derde, vierde en vijftiende (sub a) „aangezien” der dagvaarding staat als door gedaagde niet, althans niet voldoende betwist, ten processe vast, behoudens dat gedaagde ontkent dat eiseres sub 1 handel drijft en dat te dezen van recht op een merk sprake kan zijn.

De door gedaagde betwiste stelling van eiseressen dat eiseres sub 1 handelt onder de naam „Evelyn Wood Reading Dynamics” achten Wij voorshands genoegzaam bewezen door de gedrukte tekst van haar briefpapier (productie 1 van eiseressen: de brief van eiseres sub 1 dd. 23 mei 1969 aan Mr. T. Schaper; volgens der eiseressen niet weersproken verklaring ter terechtzitting is dit briefformulier ook gebezigd onder andere in haar brieven dd. 15 maart 1963 en 7 maart 1966 aan Dr. E. R. Adler, waarvan haar producties XLIV a en b de doorslagen zijn).

Eiseres sub 1 stelde voorts dat zij aan het hoofd staat van een organisatie van rechtspersonen, waarvan eiseressen sub 2 tot en met 16 het systeem van Evelyn Wood exploiteren in de Verenigde Staten van Amerika, en de andere eiseressen in Mexico, Canada, Australië, Engeland, Frankrijk, Duitsland en België.

Gedaagde stelt dat zij per 1 januari 1968 onder de handelsnaam „Dynamic Reading N.V. in oprichting” hier te lande haar onderneming tot het geven van onderwijs in verhoging van de leessnelheid heeft aangevangen. Eiseressen betwisten dit positum en stelden onweersproken dat in elk geval de eiseressen sub 2 tot en met 16 in de staten hunner vestiging sedert 1962 hun in hoofde der dagvaarding vermelde handelsnamen voeren en dat de eiseressen sub 17 (Mexico), 18 en 19 (Canada) hun handelsnaam vóór 1 januari 1968 — en de eiseressen sub 20 tot en met 23 hun handelsnamen in het land van vestiging vóór 14 oktober 1968 (datum van oprichting van gedaagde) voerden.

In de naam „Evelyn Wood Reading Dynamics” hebben de woorden „Reading Dynamics” naar Ons aanvankelijk oordeel iets eigens. Zij zijn niet louter beschrijvend en bezitten onderscheidend vermogen. Zij vormen het meest typische en daardoor meest opvallend, de aandacht van de lezer opwekkend bestanddeel. Uit de namen van verscheidene eiseressen, de presentatie in advertenties en in andere van hen uitgaande stukken (cf. bijvoorbeeld productie XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XLIV a en LIIA van eiseressen) blijkt dat de woorden „Reading Dynamics” (of een vertaling daarvan) op de voorgrond plachten en plegen te worden geplaatst. In elk geval worden bedoelde woorden zeker niet naar de achtergrond gedrongen door de toevoeging „Evelyn Wood”. De practijk wijst zelfs uit dat het publiek meermalen volstaat met de aanduiding „Reading Dynamics” en „Dynamic Reading” (cf. onder andere producties XXVI, XXVII en XXVIII van eiseressen). De eiseressen sub 3 tot en met 16 laten in hun handelsnaam de woorden „Evelyn Wood” zelfs geheel weg.

Willen de eiseressen, voorzover zij hun handelsnaam reeds voerden vóórdat gedaagde de hare ging voeren, op grond van art. 5 der Handelsnaamwet tegen gedaagde kunnen optreden dan zal — waar zij op dat ogenblik hun handelsnaam nog niet in Nederland voerden en zij nog geen handelsdebet in Nederland hadden — aangetoond moeten worden dat hun handelsnaam hier te lande wel reeds enige bekendheid genoot (HR. 31 mei 1927 *NJ.* 1927, 991; 3 juni 1927 *NJ.* 1927, 997; 15 januari 1965 *NJ.* 1965, 137 en *BIE* 1965 p. 183).

Dat dit laatste het geval was hebben eiseressen voorshands aannemelijk gemaakt door middel van de door hen overgelegde advertenties en artikelen in tijdschriften welke ook in Nederland worden verspreid en, naar van algemene bekendheid is, door een zeker niet te verwaarlozen aantal hier te lande wonende vreemdelingen en Nederlanders gelezen worden (cf. producties XXIX tot en met XXXIV, XXXVII tot en met XL van eiseressen, terwijl met name gewezen worde op het artikel over snellezen in de in Nederland verschijnende uitgave „Het Beste” van maart 1962 (pagina 101 en volgende), waarin reeds het „Reading Dynamics Institute” en „Reading Dynamics” werden genoemd.)

Het voorgaande in aanmerking genomen zijn Wij aanvankelijk van oordeel dat de handelsnaam van gedaagde in zo geringe mate afwijkt van de handelsnaam „Evelyn Wood Reading Dynamics (Institute of New-York, Inc.)” en van de handelsnaam van de eiseressen sub 3 tot en met 24 dat dientengevolge, in verband met de aard der ondernemingen en de plaats, waar zij gevestigd zijn, bij het publiek verwarring tussen de ondernemingen is te duchten.

Gedaagde handelt dusdoende in strijd met het verbod van art. 5 der Handelsnaamwet ten aanzien van die eiseressen, die hun handelsnaam reeds rechtmatig voerden vóórdat gedaagde háár handelsnaam aanving te gebruiken. Dat is derhalve zeker het geval ten aanzien van de eiseressen sub 1 tot en met 19.

Partijen verschillen van mening ten aanzien van het tijdstip waarop gedaagde hier te lande onder haar handelsnaam haar werkzaamheden aanving en hieromtrent is in dit geding geen absolute zekerheid verkregen, hoewel daarvan kan afhangen of ten aanzien van de eiseressen sub 20 en volgende al dan niet van overtreding van het verbod van art. 5 der Handelsnaamwet kan worden gesproken.

Niettemin laat zich de opvatting verdedigen dat gedaagde door het nodeloos nabootsen van de woorden „Reading Dynamics” en het blijven bezigen van die nabootsing waardoor het gevaar voor verwarring van haar onderneming en die van eiseressen ontstaat of vergroot wordt, óók onrechtmatig handelt jegens die eiseressen, die later dan gedaagde hun activiteiten hebben aangevangen en dat derhalve ook de hierbedoelde eiseressen recht en belang hebben met behulp van art. 1401 B.W. tegen gedaagde te ageren (cf. 12e en 13e „aangezien” der dagvaarding).

Het komt Ons immers aanvankelijk voor dat ten aanzien van de eiseressen kan worden gesproken van een collectiviteit van instellingen, die onder leiding en supervisie van eiseres sub 1 het snellezen volgens een bepaalde methode onderwijzen, niet alleen in de Verenigde Staten van Amerika, doch ook reeds lang en bij wijze van geleidelijke uitbreiding in een aantal andere landen.

Gedaagde nu kon ten tijde dat zij haar activiteiten hier te lande aanving in redelijkheid voorzien dat eiseres sub 1 te gelegener tijd ook hier te lande een „Reading Dynamics” instituut zou gaan vestigen: de aard zelf van de bewuste methode brengt dit mede, daar zij universeel is en in de taal van onder andere de Europese landen toepassing kan vinden.

Gedaagde („voormannen” R. Platshorn en J. Blank, naar eiseressen onweersproken stelden, vroeger relaties waren van „Reading Dynamics”) had dan ook, toen zij hier te lande haar onderneming aanving, uit hoofde van de haar jegens eiseres sub 1 en de toen reeds bestaande andere eiseressen betamende zorgvuldigheid, een andere naam behoren te kiezen dan de hare, teneinde het gevaar van verwarring te voorkómen. Zij had daartoe, zonder aan de deugdelijkheid, bruikbaarheid of wervingskracht van haar instelling en onderwijsmethode afbreuk te doen, de mogelijkheid — eiseressen stelden onweersproken en maakten aannemelijk dat er in Amerika talrijke andere ondernemingen, stichtingen en universitaire instituten zijn, die methoden tot verbetering van de leesvaardigheid exploiteren en namen dragen, die verwarring met die van eiseressen uitsluiten (cf. productie V van eiseressen) — en mitsdien tevens de verplichting (cf. HR. 15 maart 1968 *NJ.* 1968, 268).

Uit de hiervoren omschreven omstandigheden kan echter tevens volgen dat — in het kader van meergenoemde collectiviteit van instellingen die onder de naam „(Evelyn Wood) Reading Dynamics” geleidelijk zowel in Amerika als in Europa en elders volgens hun eigen methode onderwijs (zijn) gaan geven — ook de tot die

groep behorende eiseressen, die hun activiteiten in feite later dan gedaagde aanvingen, recht en belang hebben er tegen op te komen dat gedaagde door haar onrechtmatige handelwijze het gevaar van verwarring ook met de van hen uitgaande cursussen doet ontstaan en doet blijven bestaan of vergroot.

Wij menen dan ook voorshands dat de onderdelen 1, 2 en 4 in voege als na te melden van het petitum voor toewijzing vatbaar zijn en dat de vordering, ook voor wat het hieronder aan de orde komend onderdeel 3 van het petitum ten behoeve van alle eiseressen kan worden toegewezen en dat gedaagde er geen wezenlijk belang bij heeft dat de vordering ten aanzien van een of enkele eiseressen in dit stadium wordt afgewezen.

Aan het slot van zijn betoog heeft gedaagdes raadsman aangevoerd dat Wij niet bevoegd zijn van deze vordering kennis te nemen.

Nu gedaagde echter niet heeft ontkend dat zij ook te 's-Gravenhage de litigieuze leescursussen exploiteert (vierde „aangezien” der dagvaarding) en deze ook in de Haagsche Courant adverteert, kan (ook) de President der Rechtbank te 's-Gravenhage als de bevoegde rechter worden aangemerkt (cf. E. M. Meijers, „Het kort geding”, 2e druk, pagina 206).

Ten aanzien van het gestelde in het vijftiende „aangezien” der dagvaarding diene dat het positum (a) door gedaagde is erkend en wordt bewezen door productie XXI — cf. ook productie XXII — van eiseressen. Voor de juistheid van positum (c) levert een vermoeden de verklaring ter terechtzitting van R.A.I. van Frederikslust, oud 24 jaren, doctoraal student in de economie, wonende te Rotterdam, inhoudende: dat hij omstreeks eind januari 1969 een demonstratie van gedaagde in de snelleemethode te Amsterdam heeft bijgewoond; dat hij daarna het verslag van een persconferentie met mevrouw Evelyn Wood, die op 20 januari 1969 in Schiphol aankwam, in het Algemeen Handelsblad las, waarin stond dat een cursus circa f 670,— kostte; dat hij daarna, ook in het Handelsblad, een advertentie van gedaagde las en naar aanleiding daarvan het kantoor van gedaagde opbelde en vroeg of aan studenten een korting werd verleend; dat de juffrouw, die hem te woord stond, ontkenkend antwoordde, waarop getuige zeide dat f 670,— voor een student veel was; dat die juffrouw toen antwoordde dat de cursus geen f 670,— kostte maar dat de prijs verlaagd was tot f 395,—; dat getuige daarna contact opnam met degeen, die zijn studie bekostigt en hem meergenoemd verslag van de persconferentie en de advertentie van gedaagde toezond; dat laatstgenoemde reageerde met de opmerking dat hij niet begreep dat de cursus volgens het courantenverslag f 672,—, doch volgens getuige slechts f 395,— kostte; dat getuige antwoordde dat gedaagde hem had medegedeeld dat de kosten verlaagd waren; dat getuige op de op 21 januari 1969 door gedaagde gegeven demonstratie hoorde dat gedaagde al sedert oktober 1968 in Nederland cursussen gaf; dat, toen getuige opmerkte dat hij eerst de dag tevoren (20 januari 1969) een verslag over Evelyn Wood had gelezen en vroeg waarom gedaagde nu pas, na al een paar maanden activiteit in Nederland, publiciteit aan haar cursus gaf, zijdens gedaagde werd geantwoord, niet: dat gedaagde niets met de organisatie van Evelyn Wood te maken had, doch: dat gedaagde reeds een uitzending voor Tros had gehad; dat getuige zijdens gedaagde in de waan werd gelaten dat de cursussen van een en dezelfde onderneming uitgingen.

Wij achten, gelet op het vorenstaande, ook onderdeel 3 van het petitum voor toewijzing vatbaar, doch niet de gevraagde uitvoerbaarheid bij voorraad, aangezien gedaagde in het tegenovergestelde geval bij voorbaat genoodzaakt zou worden tot zeer ingrijpende en kostbare maatregelen (bijvoorbeeld wijziging van haar statutaire

naam en van de weergave van haar naam op alle van haar uitgaande geschriften) voordat zij de gelegenheid heeft gekregen de zaak desgeraden aan het oordeel van een hogere rechter te onderwerpen.

Ook vinden Wij geen termen eiseressen te machtigen tot publicatie ten aanzien van onderdeel 3 van het petitum.

RECHTDOENDE IN KORT GEDING:

1. Verbieden gedaagde het voeren van de handelsnaam „Dynamic Reading Nederland N.V.”, alsmede iedere andere handelsnaam waarin „Dynamic Reading” of een vertaling daarvan voorkomt.

2. Verbieden gedaagde ieder gebruik voor haar diensten en haar waren van de naam en het merk „Dynamic Reading” of een vertaling daarvan.

3. Verbieden gedaagde de in het vijftiende „aangezien” der dagvaarding omschreven handelwijzen, en in het algemeen iedere suggestie van het bestaan van verband tussen de ondernemingen van eiseressen en die van gedaagde.

4. Bepalen dat, indien en voor elke dag waarop gedaagde aan het onder 1. omschreven verbod alsmede dat, indien en voor elke keer dat gedaagde aan een der onder 2. en 3. omschreven verboden niet voldoet, door gedaagde ten behoeve van eiseressen zal zijn verbeurd een dwangsom van f 25.000,— (vijfentwintigduizend gulden), echter tot een maximum van f 500.000,— (vijfhonderd duizend gulden).

5. Machtigen eiseressen tot publicatie van het in het dictum van dit vonnis onder 1 en 2 vermelde door een eenmalige advertentie in dag- en weekbladen.

6. Veroordelen gedaagde in de kosten van dit geding welke, voorzover gevallen aan zijde van eiseressen, tot op deze uitspraak worden begroot op f 500,— (vijfhonderd gulden).

7. Weigeren het meer of anders gevorderde. Enz.

b) Het Hof, enz.

Overwegende ten aanzien van het recht:

In de hoofdzaak:

Het Hof acht het gewenst in de eerste plaats de tweede grief van appellante te behandelen.

Bij deze grief voert appellante — samengevat — aan, dat de president, hoewel vaststellend dat geïntimeerden vóórdat appellante haar handelsnaam in Nederland voerde, de hunne niet in Nederland gebruikten en zij nog geen handelsdebet in Nederland hadden, ten onrechte toch aanmerkelijk heeft geacht, dat de geïntimeerden sub 2 t/m 24 vóór het optreden van appellante reeds genoegzame bekendheid in Nederland hadden om op grond van vrees voor verwarring aan appellante het gebruik van haar handelsnaam te verbieden.

Het feit, dat geïntimeerden hun handelsnaam niet in Nederland gebruikten, brengt echter nog niet mee, dat zij geen beroep op bescherming van hun handelsnaam kunnen doen. Wel is hiervoor noodzakelijk, dat op het tijdstip waarop appellante haar handelsnaam ging voeren, de handelsnaam van geïntimeerden dusdanige bekendheid in Nederland genoot, dat gevaar voor verwarring bij het publiek was te duchten. Indien dit op bedoeld tijdstip niet het geval was, is appellante haar handelsnaam op rechtmatige wijze gaan voeren, wat niet onrechtmatig kan worden doordat geïntimeerden later hun werkzaamheden tot Nederland hebben uitgebreid en hierdoor later een zodanige bekendheid verkregen dat wel verwarring bij het publiek was te duchten.

Het is onbetwist, dat appellante haar werkzaamheden als N.V. in oprichting is aangevangen door een serie advertenties op 29 juni 1968. Van beslissende betekenis is derhalve of de handelsnaam van geïntimeerden op die datum bij het publiek in Nederland dusdanige bekend-

heid genoot dat door het optreden van appellante verwarring was te duchten.

Het in het vonnis van de president genoemde artikel in „Het Beste” van maart 1962 (derhalve ruim zes jaren vóórdat het beslissende tijdstip) over snel lezen waarin „Reading Dynamics Institute” en „Reading Dynamics” worden genoemd, geeft weinig reden voor de veronderstelling dat in 1968 deze namen nog in de herinnering van het publiek zouden leven, te minder, waar het artikel niet speciaal aan de instellingen van geïntimeerden, doch meer aan het snel lezen in Amerika in het algemeen is gewijd, welk snel lezen naar tussen partijen vaststaat, niet alleen door geïntimeerden doch ook door andere instituten in Amerika werd beoefend.

Ook de mededelingen in de financiële pers en in de financiële rubriek van een paar dagbladen betreffende de overname van het Evelyn Wood Reading Dynamics Institute door de Famous Artists School Inc. te New York, op welke mededelingen geïntimeerden zich beroepen, zijn van een dusdanige aard en strekking, dat hieraan voor de vraag naar bekendheid van de handelsnaam van geïntimeerden in Nederland slechts geringe betekenis kan worden gehecht.

Hetzelfde geldt voor publicaties in buitenlandse bladen, die niet of slechts in zeer geringe mate het Nederlandse publiek bereiken.

Meer waarde zou in dit verband wellicht kunnen worden gehecht aan de publicatie in Methos 3, waarin bij herhaling gesproken wordt over de Reading Dynamics methode. Dit artikel wekt evenwel de indruk dat hiermede meer een bepaalde methode dan een handelsnaam wordt aangeduid.

Wat hiervan zijn, het Hof het overgelegde bewijsmateriaal in verband met het door partijen aangevoerde overziende, acht het alleszins twijfelachtig of de rechter ten principale beslissende van oordeel zal zijn, dat de handelsnaam van geïntimeerden, toen appellante haar werkzaamheden aanving, bij het publiek in Nederland een dusdanige bekendheid genoot, dat door het optreden van appellante verwarring was te duchten.

Geïntimeerden hebben hun vorderingen tevens er op gebaseerd dat de handelsnaam en het merk van appellante de aanduiding „Dynamic Reading” bevat, welke slechts in geringe mate afwijkt van de merken „Reading Dynamics” en „Reading Dynamics Institute”, waarop geïntimeerde sub 1 door eerst gebruik in Nederland recht zou hebben en die in Nederland bekend staan als merken van geïntimeerden sub 1 t/m 23, doch appellante heeft dit „eerst gebruik” door geïntimeerde sub 1 en dit bekend staan gemotiveerd ontkend en geïntimeerden hebben een en ander niet aannemelijk gemaakt.

Voorts hebben geïntimeerden hun vorderingen er op gebaseerd dat de handelsnaam van appellante een onjuiste indruk geeft van haar onderneming en diensgevolge misleiding van het publiek is te duchten. Deze naam zou de onjuiste indruk wekken dat appellante deel zou uitmaken van of gelieerd zou zijn aan de organisatie van geïntimeerden en dat haar onderwijs gelijk zou staan aan dat van geïntimeerden, terwijl het in feite daaraan inferieur is. Appellante heeft hiertegenover gesteld dat haar methode van onderwijs beter is dan die van geïntimeerden.

Wat hiervan zij, uit de handelsnaam blijkt niets omtrent de kwaliteit van het onderwijs, zodat hieromtrent ook geen onjuiste indruk wordt gewekt. Ook is niet voldoende aannemelijk dat appellante bij haar oprichting de indruk heeft gewekt deel uit te maken van of gelieerd te zijn aan de organisatie van geïntimeerden, nu deze organisatie op dat tijdstip niet in Nederland werkzaam was en het blijkens het bovenoverwogene twijfelachtig is, of moet worden aangenomen dat hun handelsnaam in Nederland voldoende bekendheid genoot om tot verwarring aanleiding te geven.

Van parasiteren op de grote bekendheid van geïntimeerden sub 1 t/m 23 van misleiding en opzettelijk vorderingen van verwarring, als door geïntimeerden gesteld, doch door appellante gemotiveerd ontkend, is dan ook niet gebleken.

Hetzelfde geldt de bij de mondelinge behandeling door geïntimeerden gestelde voorzienbaarheid, dat geïntimeerde sub 1 ook in Nederland een Reading Dynamics instituut zou gaan vestigen.

Tenslotte hebben geïntimeerden nog als grondslag van hun vorderingen gesteld, dat het door appellante continueren van het voeren van haar handelsnaam en het gebruiken van haar merk door appellante, nadat geïntimeerde sub 24 de handelsnaam en het merk „Reading Dynamics” sedert oktober 1968 in Nederland is gaan voeren, in strijd zou zijn met de jegens geïntimeerde sub 24 betamende zorgvuldigheid en dus onrechtmatig zou zijn.

Ten aanzien van de handelsnaam geldt dat, indien appellante haar handelsnaam op rechtmatige wijze is gaan voeren, het continueren hiervan niet onrechtmatig kan worden doordat geïntimeerde sub 24 een handelsnaam is gaan voeren. Ten aanzien van het merk geldt dat uit niets blijkt dat geïntimeerde sub 24 enig recht op dit merk in Nederland kan doen gelden.

Op grond van het bovenoverwogene en mede in aanmerking nemende de zeer ingrijpende en kostbare maatregelen welke appellante bij toewijzing van de vorderingen van geïntimeerden zou moeten nemen, acht het Hof geen termen aanwezig voor de gevraagde voorzieningen.

Dit brengt mede, dat de overige grieven van appellante buiten beschouwing kunnen blijven.

In het incident:

Nu de vordering van geïntimeerden wordt afgewezen, is er geen grond meer voor de gevorderde uitvoerbaarheid bij voorraad, zodat de incidentele vordering moet worden ontzegd.

RECHTDOENDE:

In het incident:

Ontzegt incidenteel eiseressen hun vorderingen, Veroordeelt hen in de proceskosten in het incident gevallen tot deze uitspraak aan de zijde van incidenteel verweerster begroot op f 200,—.

In de hoofdzaak:

Vernietigt het vonnis waarvan beroep, Weigert de door geïntimeerden gevraagde voorzieningen,

Veroordeelt geïntimeerden in de proceskosten in beide instanties gevallen en tot deze uitspraak aan de zijde van appellante begroot op f 265,— in eerste aanleg en op f 1.424,70 in hoger beroep. Enz.

MEDEDELING

Gehouden vergadering van de Vereniging voor Auteursrecht.

De Vereniging voor Auteursrecht (Nederlandse Groep van de Association Littéraire et Artistique Internationale) hield op 27 mei 1971 in het BUMA-huis te Amsterdam onder voorzitterschap van Prof. Mr H. COHEN JEHORAM

haar jaarvergadering, die zich in een ruime opkomst van de leden mocht verheugen.

De agenda vermeldde deels punten van huishoudelijke aard en deels, der traditie getrouw, de behandeling van een onderwerp verband houdende met de praktijk van het auteursrecht.

Na de verkiezing van twee nieuwe bestuursleden en de hervervkiezing van drie periodiek aftredende bestuursleden is het bestuur van de Vereniging als volgt samengesteld:

Prof. Mr H. COHEN JEHORAM, voorzitter;
 Prof. Dr E. D. HIRSCH BALLIN, vice-voorzitter;
 Mr Th. LIMPERG, sekretaris-penningmeester;
 Mr R. L. DU BOIS;
 Jhr Mr J. A. STOOP;
 Mr R. VELTMAN FRUIN;
 Mr L. WICHERS HOETH.

Een begin werd gemaakt met de gedachtenwisseling over de eventuele deelneming van de Vereniging aan een op te richten Raad voor het Auteursrecht op voorbeeld van de Engelse Copyright Council, bedoeld als voorlichtingsorgaan en gesprekspartner voor overheidsinstanties waar het betreft de auteursrechtelijke belangen van de auteurs. Een concept-reglement voor een dergelijke Raad was ter tafel. De discussie hierover zal in de najaarsvergadering worden voortgezet.

Als onderwerp verband houdende met de praktijk van het auteursrecht was dit maal gekozen de rechtspositie van de uitvoerende kunstenaars, weliswaar een randgebied van het auteursrecht maar toch direkt daarmee geïëerd en niet zonder invloed daarop.

Mevrouw Mr F. KLAVER, lid der Vereniging en onder meer lid van de Adviescommissie Auteursrecht en docente aan de School voor Journalistiek, had zich bereid verklaard de juridische zijde van het vraagstuk der uitvoerende kunstenaars te belichten. Deze dreigen, afgezien van hun vaak moeilijke sociale positie, ook wat hun juridische positie betreft in de verdrukking te komen nu Nederland de Conventie van Rome van 1961 betreffende de bescherming van uitvoerende kunstenaars, grammofoonplaten-fabrikanten en omroeporganisaties noch heeft ondertekend noch heeft geratificeerd. Bovendien dreigt de Conventie uitgehold te worden door bijvoorbeeld de speciale conventie ter bescherming van de fabrikanten van grammofoonplaten tegen illegale namaak, die in de maak is.

De inleidster ging na, hoe de uitvoerende kunstenaars het beste beschermd zouden kunnen worden tegen het ongeautoriseerde gebruik van hun prestatie en kwam tot de slotsom, dat dit nog het beste zou kunnen geschieden door hun een absoluut recht te verschaffen als in de Conventie van Rome voorzien. Zij meende te kunnen vaststellen, dat de auteurs (wier rechten overigens krachtens artikel 1 der Conventie uitdrukkelijk gerespekteerd dienen te worden) hun terughoudendheid ten aanzien van deze materie lijken prijs te geven, in welk verband zij onder meer gewag maakte van de initiatieven, die BUMA van zins is in het belang van de rechten van de uitvoerende kunstenaars te ontplooiën.

De discussie, die hierop volgde, stond onder leiding van Mr H. A. KEULS, lid der Vereniging en directeur van de Stichting SEBA, die daarbij gesecondeerd werd door een forum van enige personen met praktijk-ervaring op het onderhavige gebied, zoals ERNST VAN ALTENA (auteur), FRANS BRÜGGEN (blok-fluïtist), M. FERARES (sekretaris van de Nederlandse Toonkunstenaarsbond) en W. B. VAN VUGHT (uitgever en belast met de afdeling Merchandising van de Stichting SEBA), die niet weinig bijdroegen tot de verlevendiging van de discussie, die ook voor een muzikale demonstratie onderbroken werd.

De vergadering nam tenslotte met op één na algemene stemmen de volgende motie aan:

De leden der Vereniging voor Auteursrecht, in jaarvergadering bijeen, verklaren het beginsel van een wettelijke bescherming van de uitvoerende kunstenaars in de vorm van een absoluut recht te aanvaarden.

De vergadering liet daarbij in het midden of dit absolute recht gevonden zou kunnen worden in het geldende auteursrecht, zoals een enkel lid meende, dan wel een absoluut recht als voorzien in de Conventie van Rome.

Mr TH. LIMPERG, Sekretaris.

LITTERATUUR

Boeken.

- BAUER, H. L., Das internationale Privatrecht der Arbeitnehmererfindung.
 Göttingen, Rechtsgeleerd proefschrift, 1970, 123 blz.
- BAUMBACH-HEFERMEHL, Wettbewerbs- und Warenzeichenrecht, Band I, Allgemeine Grundlagen des Wettbewerbsrechts, Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, Zugabeverordnung, Rabattgesetz und Nebengesetze.
 München, C. H. Beck, 1971, ± 1480 blz. Prijs DM 98,—.
- BAXTER, J. W., World patent law and practice. Second cumulative supplement (up to date to January 1, 1971).
 Londen, Sweet & Maxwell, 1971. Prijs £ 1.15 netto.
 (Bibliotheek Octrooiraad nr A 2791.)
 [Het hoofdwerk is door Ir P. L. HAZELZET aangekondigd in *Bijblad I.E.* 1970, blz. 45/6.]
- BECOURT, D., Le droit de la personne sur son image.
 Parijs, Brient, 1969, 91 blz.
- BENER-WITTWER, E., Le caractère du droit de marque et les importations parallèles.
 Bern, Lang, 1970, 190 blz. Prijs DM 24,—.

- BLANCO WHITE, T. A., Patents, trade marks, copyright and industrial designs.
 Londen, Sweet & Maxwell, 1970, 204 blz. Prijs £ 2,—.
- COMINELLI, U., Codice dei brevetti per invenzioni, modelli, marchi. Leggi, regolamenti e convenzioni internazionali . . . . .
 Milaan, Pirola, 1969, 708 blz.
- COPELING, A. J. C., Copyright law in South Africa.
 Durban, Butterworths, 1969, 393 blz.
- COSTNER, TH. E., Patent Law Review.
 Londen, Sweet & Maxwell, 1969. Prijs £ 10,—.
- , Patent licensing transactions. (Volume 14 of Business Organizations) (Volume 1 of Patent Law and Practice Series).
 Londen, Sweet & Maxwell Ltd., 1970, 250 blz. Prijs \$ 52.50.
- DITTRICH, Prof. DDr. R., Das österreichische Verlagsrecht. Eine systematische Darstellung samt den einschlägigen Vorschriften.
 Wenen, 1969, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 320 blz. Prijs DM 72,70.
 Besproken door Prof. Dr Dr E. ULMER in *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil* (Weinheim) febr. 1971 (2) blz. 62.

- EBB, L. F., Common Market anticartel law and trademark and patent licence agreements.
UCLA [University of California Los Angeles] Law Review (16) april 1969, blz. 545 e.v. = *Patent law review* — 1970 (Londen, 1971) blz. 407-469.
- GAUTREAU, M., La musique et les musiciens en droit privé français contemporain.
 Parijs, Presses Univ. de France, 1970, 381 blz.
- HOLLOWAY, A. H., A study of copyright: North Atlantic Treaty Organization. Advisory Group for Aerospace Research and Development: AGARD.
 Neuilly-sur-Seine, 1970, 28 blz.
- JACOBS, A. L., Patent and trademark forms for applications, prosecution, appeals, interferences, agreements and litigation.
 Herziene uitgave, deel 2: Handelsmerken, (losbladige uitgave).
 Brooklyn, N.Y., Central Book Comp., 1970.
- KATZAROV, K., Katzarov's Manual and directory of industrial property all over the world. 7th ed.
 Genua, Cabinet Katzarov, 1970, 1187 blz.
- KAUFER, E., Patente, Wettbewerb und technischer Fortschritt.
 Bad Homburg v. d. H., Athenäum Verlag, 1970, 246 blz. Prijs DM 32,—.
- KNIEPER, R., Der Einfluss des Gesetzes gegen Wettbewerbsbeschränkungen auf Überlassung und Nutzung von Betriebsgeheimnissen.
 Frankfurt/M., rechtsgeleerd proefschrift, 1968, 217 blz. Prijs DM 21,70.
- KOMEN, Mr A., De bescherming van werken van letterkunde, wetenschap of kunst en van merken. Academisch proefschrift Universiteit van Amsterdam.
 Deventer, Kluwer, 1971, 48 blz.
 [Onderdelen van de reeds eerder verschenen boeken „Compendium van het auteursrecht” en „Het nieuwe merkenrecht”, beide van de hand van Mr A. KOMEN en Mr D. W. F. VERKADE (Deventer, Kluwer, 1970).]
- KOMEN, Mr A., en Mr D. W. F. VERKADE, Compendium van het auteursrecht.
 Deventer, Uitgeversmaatschappij Æ. E. Kluwer, 1970, 191 blz. Prijs f 19,50.
 [Beschouwd door Mr TH. LIMPERG in *Rechtsgeleerd Magazijn Themis* 1970 (4) blz. 275-283.]
 [Besproken door Mr S. GERBRANDY in *Bijblad I.E.* juni 1970 (6) blz. 151/2; vergelijk ook *Bijblad I.E.* nov. 1970 (11) blz. 315/6.]
- LOCHER, H., Das Recht der bildenden Kunst.
 München, Thiemig, 1970, 343 blz. Prijs DM 28,—.
- LOEWENHEIM, U., Warenzeichen und Wettbewerbsbeschränkung. Eine rechtsvergleichende Untersuchung über das Verhältnis des Warenzeichenrechts zum deutschen und europäischen Kartellrecht.
 Bad Homburg, Athenäum Verl. 1970, 438 blz. Prijs DM 58,—.
- MANSFIELD, E., Industrial research and technological innovation. An econometric analysis.
 New York, Norton, 1968, 253 blz. Prijs DM 30,30.
- MÖLLERING, J., Die internationale Coproduktion von Filmen.
 München, Berlijn, Verl. Dokumentation 1970, 261 blz. Prijs DM 48,—.
- MUTTENZER, Dr R., Der urheberrechtliche Lizenzvertrag.
 Bazel, Helbing und Lichtenhahn, 1970, 73 blz. Prijs 14 Zwitserse franken.
- NEALE, A. D., The antitrust laws of the United States of America. A study of competition enforced by law. With a foreword by Abe Fortas, 2nd ed.
 Cambridge, University Press, 1970, 541 blz. Prijs DM 12,40.
- PEHLE, A., Die Kollision von Kennzeichenrechten. Rechtsgeleerd proefschrift, 1970.
 München, 1969, 216 blz.
- RIEDEL, Dr H., Urheberrechtsgesetz und Verlagsgesetz mit Nebengesetzen.
 Wiesbaden-Dotzheim, Deutsche Fachschriften-Verlag, 1968, losbladig. Prijs DM 82,—.
- RÖDER, H., Schutz des Werktitels. Rechtsvergleichende Untersuchung des Titelschutzes in Belgien, Deutschland, Frankreich, Italien, Österreich und der Schweiz.
 Keulen, Heymanns, 1970, 181 blz.
- SCHMIDT, Dr-Ing. A., Schutz und Verwertung von Erfindungen und gewerblichen Rechten. Ein Ratgeber für Naturwissenschaftler, Ingenieure und Manager.
 Bondsrepubliek Duitsland, Weinheim/Bergstrasse, Verlag Chemie GmbH, 1971, 65 blz. Prijs ingenaaid DM 14,80.
- TROXLER, H., Kritische Würdigung der Rechtsprechung zur vergleichenden Werbung in der Schweiz und im Ausland.
 Zürich, Schulthess, 1970, 204 blz. Prijs DM 22,—.
- VERKADE, Mr D. W. F., Enige auteursrechtelijke en merkenrechtelijke onderwerpen.
 Deventer, Kluwer, 1971, 48 blz.
 [Onderdelen van de reeds eerder verschenen boeken „Compendium van het auteursrecht” en „Het nieuwe merkenrecht”, beide van de hand van Mr A. KOMEN en Mr D. W. F. VERKADE (Deventer, Kluwer, 1971).]
- ZAPHIRIOU, G. A., European business law, Part V, Industrial property.
 Londen, Sweet & Maxwell, 1970, Prijs £ 3 15s.
- ZIPSE, E., Erfindungs- und Patentwesen auf den Gebieten moderner Technologien.
 Bondsrepubliek Duitsland, Weinheim/Bergstrasse, Verlag Chemie GmbH, 1971, 188 blz. Prijs ingenaaid DM 34,—.
- ZWARENSTEIN, Prof. Dr H., Some aspects of the extraterritorial reach of the American antitrust laws.
 Deventer, Kluwer, 1970, 174 blz. Prijs ingenaaid f 7,75.
 [Aangekondigd door N. M. POULANTZAS in *Nederlands Juristenblad* 20 maart 1971 (12) blz. 337/8.]
- Benelux-merkenwetgeving, Trb. 1962, nr 58, bewerkt door Prof. Mr E. A. VAN NIEUWENHOVEN HELBACH en Mr J. A. VAN ARKEL. Editie Schuurman en Jordens, nr 47A.
 Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink, 1971, 160 blz. Prijs f 8,—.
- British computer society, Software protection; the legal protection of computer programs; conference Brighton, 13-14 November 1969; report of proceedings.
 Londen, 1970, 60 blz.
- Eidgenössische Schiedskommission für die Verwertung von Urheberrechten: Entscheide und Gutachten. 1941-1966.
 Zürich, Schulthess, 1967, 560 blz. Prijs DM 37,80.

Internationale Patentklassifikation nach der Europäischen Konvention vom 19. Dezember 1954. Gebilligte Fassung des Sachverständigenausschusses für Patentwesen des Europarats. Drie delen.

Keulen, Carl Heymanns Verlag, 1970, losbladig. Prijs DM 336,—.

The Italian law of trade marks and the decisions of the Corte di cassazione.

Transpatent, Via Saluzzo, 18, Turijn, 1964, 110 blz.

Loi uniforme Benelux. La loi uniforme Benelux sur les marques. (Frans en Engels).

Brussel, Bureau Vander Haeghen, 1970, 33 blz.

Markenschutzgesetz 1970. Uitgegeven door Bundeskanzleramt.

Wenen, Verl. der Österreichischen Staatsdruckerei, 1970, 44 blz. Prijs DM 5,50.

Market power and the law.

Parijs, Editor OECD, 1970, 206 blz. Prijs DM 15,—.

Musterschutzgesetz 1970. Uitgegeven door Bundeskanzleramt.

Wenen, Verl. der Österreichischen Staatsdruckerei, 1970, 21 blz. Prijs DM 3,50.

OMKDK TECHNOINFORM, Hungarian Association for the Protection of Industrial Property, Correlation Between the Protection of Industrial Property and Industrial Development.

Boedapest, 1971. Prijs US \$ 8,—.

Patentgesetz 1970.

Wenen, Verl. der Österreichischen Staatsdruckerei, 1970, 127 blz. Prijs DM 8,50.

The new patent law.

Tokio, Trade Bulletin Corporation 1970/71, 180 blz.

Patent office; United States department of commerce, Rules of practice of the United States patent office in patent cases.

Washington (7) 1970, 182 blz.

The new trade mark law and the new utility model law.

Tokio, Trade Bulletin Corporation 1970/71, 176 blz.

Tijdschriftartikelen.

NEDERLAND.

ALEXANDER, Mr W., Artikel 85 van het EEG-verdrag en het nationale merkenrecht.

Nederlands Juristenblad 22 mei 1971 (21) blz. 557-572.

COHEN JEHOAM, Prof. Mr H., Vrijdom van auteursrecht voor draadomroep, CAS en straks Casema?

Nederlands Juristenblad 26 juni 1971 (26) blz. 737-742.

DOUMA, Drs A. D., en Dr M. N. G. DUKES, Octrooi en geneesmiddel. (Er wordt dikwijls kritiek geuit op de octrooibeschermt van geneesmiddelen. De auteurs betogen dat octrooibeschermt van geneesmiddelen onmisbaar is, en dat de nadelen niet opwegen tegen de voordelen.)

Chemisch Weekblad (67) 7 mei 1971 (19) blz. 10-12 en 17.

MARIS, Mr A. G., Slaafse navolging en normalisatie, beschouwingen over het klerenhanger-arrest [Hoge Raad, 12 juni 1970, *Bijblad I.E.* 1970, nr 90, blz. 306 *N.J.* 1970, nr 434 (met noot H.B.)].

Blz. 187-202 in: Met eerbiedigende werking, opstellen aangeboden aan Prof. Mr L. J. HUMANS VAN DEN BERGH (Deventer, Kluwer, 1971).

WERTHEIMER, Mr H. W., Nogmaals: EEG-verdrag en industriële eigendom.

Nederlands Juristenblad 5 juni 1971 (23) blz. 638-641.

WICHERS HOETH, Mr L., De uitgevers en het nieuwe merkenrecht.

De uitgever (51) maart 1971 (3) blz. 78-84.

—, Gedwongen deelneming aan een merkengeding.

Nederlands Juristenblad 8 mei 1971 (19) blz. 505-513.

Octrooien en privilegiën, enkele vraagstukken op het gebied van de (inter)nationale uitgeverij. (Het auteursrecht. De erosie van het auteursrecht. De uitholling van het auteursrecht. De nieuwe communicatie. De nieuwe massacommunicatie.)

Blz. 9-16 in: Jaarverslag 1970 van de N.V. Uitgeversmaatschappij Elsevier te Amsterdam, 1971, 68 blz.

(Bibliotheek Octrooiraad nr A 2864.)

INTERNATIONAAL.

ALEXANDER, Mr W., Market division within the European Common Market by means of trademarks belonging to an international group of companies. (Translation of a paper to be published in French in the *Liber amicorum* W. J. GANSHOF VAN DER MEERSCH. *The Trademark Reporter* (New York) (61) jan.-febr. 1971 (1) blz. 14-27.

BAUER, F., en J. PLUTA, Die Unanfechtbarkeit der Marke im ausländischen Recht.

Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil (Weinheim) febr. 1971 (2) blz. 40-50.

DITTRICH, Prof. DDr R., Die Weiterentwicklung des österreichischen Urheberrechts. 2. Teil: Rechtsprechung.

Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil (Weinheim) maart 1971 (3) blz. 78-87.

GEHRING, G., Entwicklungsstand der einzelnen internationalen und nationalen Patentdokumentationssysteme, in: Berichte der 12. Jahrestagung des Ausschusses für Patentdokumentation der Deutschen Gesellschaft für Dokumentation, 1970, blz. 63-82.

GEVERS, J., The Benelux Treaty and Uniform law [lees: Act] on trademarks — the transitional phase.

The Trademark Reporter (New York) (60) nov.-dec. 1970 (6) blz. 601/6.

HOF, J. T. VAN 'T, The Benelux Treaty and Uniform law [lees: Act] on trademarks — a general description.

The Trademark Reporter (New York) (60) nov.-dec. 1970 (6) blz. 595-600.

KOLLE, G., Der Stand der Technik als einheitlicher Rechtsbegriff.

Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil (Weinheim) maart 1971 (3) blz. 63-78.

KRIEGER, A., Dr H. MAST en Dr W. TILMANN, Die Konstituierung der Weltorganisation für geistiges Eigentum (WIPO).

Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil (Weinheim) febr. 1971 (2) blz. 29-40.

OFFNER, E. D., A new proposal for the international registration of trademarks.

The Trademark Reporter (New York) (61) jan.-febr. 1971 (1) blz. 8-13.

PÉROT-MOREL, M.-A., Les marques de service.

Revue trimestrielle de droit commercial (23) april-juni en juli-dec. 1970 (2, 3-4) blz. 281-306 en 613-640.

- POIRIER, P., Coexistence de la convention de Berne révisée à Bruxelles en 1948 et de la convention de Genève de 1952.
Revue internationale du droit d'auteur 1969, blz. 214/6.
- REICHEL, W., Die Stockholmer Urheberrechtskonferenz. Hier: Zusatzprotokoll für die Entwicklungsländer.
Börsenblatt für den Deutschen Buchhandel 1968, blz. 385-390.
- RIDEAU, J., Les institutions Internationales de la Protection de la Propriété Intellectuelle.
Revue Générale de Droit International Public 1968, blz. 730-749.
- ROMERO, R., The Central American Convention for the protection of industrial property and the American exporter.
The Trademark Reporter (59) juli 1969, blz. 476 e.v.
- RONGA, J., Il certificato di autore.
Il Diritto di Autore 1968, blz. 277-296.
- ROOD, P. E., Taxation of the foreign licensor in South Africa.
Idea (Washington D.C.) (13) zomer 1969 (2) blz. 165-193.
- DE SANCTIS, V., Appunti sul diritto di autore nei paesi europei a economia socialista.
Il Diritto di Autore 1969, blz. 347-398.
- SCHMITT, Dr H. P., Zur Wiener Konvention über das Recht der internationalen Verträge.
Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil (Weinheim) dec. 1970 (12) blz. 361-369.
- SCHRICKER, G., La répression de la concurrence déloyale dans les Etats membres de la C.E.E.
Gazette du Palais (Parijs) 21-23 okt. 1970, blz. 5-7 (samenvatting in *Propriété industrielle, bulletin documentaire* (Parijs) 1 dec. 1970 (49) blz. II 682/5).
- SCHUMACHER, H., Die Grundig-Entscheidung und das Territorialitätsprinzip des Warenzeichenrechts im Gemeinsamen Markt.
Wirtschaft und Wettbewerb 1967, blz. 3-11.
- SEBESTYEN, P., Ungarn, Lizenzverkehr mit dem Ausland.
Aussenhandelsdienst der Industrie- und Handelskammern und Wirtschaftsverbände (Frankfort/M.) 29 okt. 1970 (44) blz. 1075/8.
- SINGER, Dr R., Strassburger Diplomatische Konferenz über die Internationale Patentklassifikation 1971.
Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil (Weinheim) dec. 1970 (12) blz. 374/5.
- STEVENSON WATSON, D., en M. A. HOLMAN, The concentration of patent ownership in corporations (U.S.). (The author presents and analyzes quantitative evidence on the concentration of patents in American industry. Measures of concentration: conventional concentration and the slope coefficient of a simple Pareto distribution. A large difference between the concentration of patents and of research and development. The concentration ratios and the Pareto alphas say about the same thing, namely, that the large corporations' share of research and development is about twice their share of patents.)
Journal of industrial economics (Oxford) 2 april 1970 (2) blz. 112/7.
- STOEPHASIUS, H.-P., Anerkennung der DDR und ihre Auswirkungen auf Warenzeichen- und Firmenrecht.
Wettbewerb in Recht und Praxis (Frankfort/Main) sept. 1970, blz. 281/6 (samenvatting in *Propriété industrielle, bulletin documentaire* (Parijs) 1 dec. 1970 (49) blz. II 688-691).
- ULMER, Prof. Dr E., Die Entwürfe für die Revision der Urheberrechtsabkommen.
Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil (Weinheim) nov. 1970 (11) blz. 329-334.
- VOYAME, J., Une nouvelle Organisation intergouvernementale: L'Organisation mondiale de la propriété intellectuelle.
Schweizerisches Jahrbuch für internationales Recht, 1967, blz. 25-41.
- WANDS, A. B., A strategy for registering trademarks abroad, a large corporation's approach.
The Trademark Reporter (New York) (60) mei-juni 1970 (3) blz. 315-320.
- WAS, Dr D. A., De economische integratie en het unitaire gemeenschapsoctrooi.
Synopsis (Brussel) sept.-okt. 1970, blz. 33-41.
- WEISS, W., Neugliederung und Arbeiten von ICIREPAT, in:
Berichte der 12. Jahrestagung des Ausschusses für Patentdokumentation der Deutschen Gesellschaft für Dokumentation, 1970, blz. 51-61.
- WIEBALCK, K., Internationale Patentklassifikation (Int. Cl.): Internationale Massnahmen zur einheitlichen Handhabung und zur Revision, in:
Berichte der 12. Jahrestagung des Ausschusses für Patentdokumentation der Deutschen Gesellschaft für Dokumentation, 1970, blz. 31-40.
- WOODWARD, W. R., International patents: the road to uniformity.
Columbia journal of world business (New York) mei/juni 1970 (3) blz. 75-82.
- Bibliographie relative à la protection des nouveautés végétales.
Propriété industrielle, bulletin documentaire (Parijs) 1969, blz. II 825-830.
- Big changes in British patenting? Patent Co-operation Treaty.
Board of trade journal (Londen) 15 juli 1970 (3836) blz. 77-80.
- Les brevets d'invention. La naissance des droits, la vie du brevet, l'extinction des droits.
La revue fiduciaire, april 1970 (501) 103 blz.
- Comparative study of copyright law: the right of reproduction.
Copyright bulletin (Unesco, Parijs) (4) 1970 (3) blz. 9-42.
- Europaeisches Patentabkommen.
Die Aussenwirtschaft (Keulen) 20 aug. 1970 (34) blz. 827/8.
- Inventing a new patents system (U.K.).
The Economist (Londen) 18 juli 1970 (6621) blz. 56/7.
- L'Organisation Mondiale de la Propriété Intellectuelle en 1970.
La Propriété industrielle (Genève) (87) januari 1971 (1) blz. 2-4.
- L'Union de Paris et la propriété industrielle en 1970.
La Propriété industrielle (Genève) (87) jan. 1971 (1) blz. 5-24.
- The Patent Co-operation Treaty: views of informed innovators.
Idea (Washington D.C.) (14) lente 1970 (1) blz. 31-125.
- Premier avant-projet de Convention relative au brevet européen pour le Marché Commun élaboré par le groupe d'experts „brevet communautaire”. Analyse.
Propriété industrielle, bulletin documentaire 1 juni 1970 (39) blz. I - 63-70.